SICILIAE HISTORIA POSTERIOR

SIVE EORVM,

Quæ post pacem sub Augusto terra marique partam vsque ad hoc sæculum gesta sunt, compendiosa narratio:

HVBERTO GOLTZIO
HERBIPOLITA VENLONIANO
CIVI ROMANO
AVCTORE.

SERIES EORVM QVAE IN HAC POSTERIORE SICILIAE HISTORIA CONTINENTVR.

HVBERTI GOLTZII
HERBIPOLITAE VENLONIANI
CIVIS ROMANI
IN
HISTORIAM POSTERIOREM SICILIAE
PRAEFATIO.

SICILIA, *ut ab initio patria Lastrygonum & Cyclopum fuerit; & post eos nutrix tyrannorum, nunquam domesticis armis seruitutem satis excusserit; sed externis solum, libertatem totam recuperauerit, quantum ex priscorum monumentis; aut numismatum etiam subsidio repetere potuimus, usque ad pacem sub Augusti auspiciis terra mariq; partam, in priore historia nostra iam retulimus. adhac ut sapius, posteaquam in Prouincia formam redacta erat, à fugitiuis lacerata affectaq; fuerit; ostendimus. Ordinis itaq; & instituti nostri ratio, nunc exigere uidetur, ut breui enumeratione quis Romano imperio externis bellorum procellis ignauiaq; Imperatorum labefactato, perpetuus Siciliæ ad hoc nostrum usque sæculum status fuerit prosequamur. Primum igitur Gothorum armis per uiginti annos lacerata sub Saracenorum siue Arabum inde imperio ducentis & triginta prope annis seruiuit; ab quorum iugo Nortmannorum principum uirtute liberata, sub iisdem centum triginta septem annos exegit; porrò exolescente Nortmannorum stirpe, Sueuos septuaginta annis plus minus dominos habuit, donec tandem Conradino Sueuorum ultimo, per iniuriam iussu Caroli Andegauensis supplicio affecto, in Gallorum potestatem deuenit, Pontifici quoque Romano uectigalis facta. Huius uerò Caroli præfectorum sæua tyrannide, & promiscua in matronas uirginesq; libidine, Siculi postmodum lacessiti, sumtis pro libertate armis, cruentissimâ in Gallos cæde, nulli sexui, nulli ætati parcentes grassati sunt: & ipse Carolus*

 postremò

postremò per Petrum Aragoniæ regem, regno (quod Petrus ob Constantiam Manfredi olim regis filiam, in uxorem ductam, pertinere ad se asserebat) exutus est. hinc postremò ab Aragonia gente, successione continua per ducentos propemodum annos, ab nouem eiusdem gentis & familiæ regibus, usque ad Ferdinandum *Catholicum Castellæ regem in ea regnatum; donec Ferdinando Catholico Carolus Quinctus ex filia nepos & Imperator Romanus, qui* R*empublicam Christianam iam fatiscentem, virtute sua in meliorem spem erexit; & Carolo Philippus secundus, in ius regni, viuo adhuc patre successit. Usqueadeo vt nisi fallant Chronologi tantum temporis ab Augusti imperio vsque ad hoc saculum nostrum porrò numeraturi simus; quantum ab eiusdem imperio ad primam Siculorum memoriam retrò colligi potest. totumq; hoc spatium propemodum tria millia centum viginti annorum comprehensurum est. Ceterùm posteaquam & istam quoque partem per compendium tradiderimus, paucis etiam Gothorum, Nortmannorum, aliorumq; regum qui aut vtrique Siciliæ cis & vltra Pharum coniunctim aut Neapolis, & Siciliæ regnis separatim præfuerunt,* ELENCHVM *historiæ nostræ subiunximus: addidimus insuper illustrium virorum* Elenchum, *eorum inquam* Siculorum, *qui rerum gestarum gloria, vel sapientia, aut meritis in Rempublicam commendantur; quorumq; rationem, non offerente sese opportunitate hactenus habere non quiuimus.*

SICILIAE

A SICILIAE HISTORIA POSTERIOR SIVE EORVM, QVAE POST PACEM SVB AVGVSTO terrâ marique partam vſque ad hoc ſæculum geſta ſunt, compendioſa narratio;

B HVBERTO GOLTZIO HERBIPOLITA VENLONIANO CIVI ROMANO AVCTORE.

DE GOTHIS ET VANDALIS.

ROMANO iam imperio ſeneſcente & ad conuerſionem ſuam præcipiti, quum partim in Thracia veluti à ſuo corpore auulſum; partim in Italia Imperatorum diſcordia affectum eſſet; omnium peregrinorum & barbarorum armis lacerari & conuelli C cœpit: ita Perſæ Aſiam; Gothi & Hunni Thraciam atque Pannonias; Weſtrogothi Hiſpanias; Sueui Gallias; & Oſtrogothi tandem Italiam, & de qua nunc nobis dicendum eſt, Siciliam occuparunt. Ceterùm Theodoſio Iuniore imperium Orientis adminiſtrante, Genſericus Vandalorum rex Carthagine capta, Siciliam: & poſtmodũ Anicio Maximo imperium in Occidente tenente; vrbem Romam anno poſt natiuitatem Chriſti CCCCLV. inuaſit. Succeſſit Theodoſio Cæſari Valentinianus; ſub quo Flauius AEtius, imperatoris ſui auſpicijs Hunnorum res & Attilam regem, Gothorum copijs adiutus, in Gallia grauiter afflixit. AEtio mox vel D æmulatione vel inuidia iuſſu Valentiniani interempto; & ipſe à militibus ſuis confoſſus perijſſe ſcribitur. Auguſtulo deinde Oreſtis filio Occidenti, & Zenone Orienti imperantibus, Odouacer Herulorum auxilio, Italiæ principatum, deiecto Auguſtulo, per ſedecim annos tenuit. Zeno, vt ſibi Italiam aſſereret, Theoderico Gothorum regi auctor fit, vt contra Odouacrum bellum moueat; quem is ad Aquileiam aſſequutus prœlio vincit; mox apud Rauennam ſæpiùs acie profligatum, & Rauennæ mœnibus ſeſe includentem, triennio obſeſſum ad deditionem compulit, occupataque Italia Theodericus Siciliam, quam præſidijs nudam videbat, affectat eamque magna claſſe adortus, cum circumiacentibus paſſim in-

AN. à Chriſto nato CCCCL.

GENSERICVS Vandalorum Rex Siciliã occupat.

ATTILA Hunnorum Rex.

An. CDLXXVI.

ODOVACER Herulorum Rex Italiam occupat.

An. CDXCIII.

THEODERICVS Gothorum Rex Siciliã occupat.

 ſulis

fulis suo imperio adijcit. atque vt Siciliam præsidib contra vim externam A
munitet; Panormi arcem sibi quoque erexit. Theodericus inde anno regni sui tricesimo septimo orbus moritur. post cuius mortem, quum Gothorum in Italia & Sicilia res, domestica seditione, & Theodahati regis ignauia, in deterius quotidie pro laberentur, insulam Bellisarius Iustiniani Cæsaris sui auspiciis decimo octauo quàm à Theoderico occupata fuerat anno, Gothis inde expulsis Romano imperio restituit. Totilas tamen Gothorum rex Siciliæ non diuturnam quietem permisit; & post aliquot ignobilia opida partim vi, partim deditione capta, Syracusas terra marique obsedit: sed affectis in Italia Gothorum rebus, Totilas omne copiarum robur ex Sicilia deduxit. mox Artabanes, Iustiniani præfectus B
qui cum classe post Liberium missus erat in Siciliam (quum Liberius tantum Syracusarum portum, inuitis hostibus intrasset, statimque nulla re memorabili gesta abiisset) postquam hostium vires vidit afflictiores, non Syracusas modo liberauit obsidione: sed Gothos etiam per partes adortus, qui opidatim; præsidij caussa in tota insula dispersi erant, facile debellauit, & regnum Iustiniano restituit. tandem post Totilæ interitum & varios bellorum motus reliquiæ Gothorum à Narsete altero Iustiniani duce eorum rege Theia in prælio occiso, oppressæ sunt; postquam à Theoderico Italia & Sicilia Gothorum imperio LXI. annis occupata fuerat. & Sicilia Græcorum auspiciis administrata est. C

Ann. DXL. BELLISARIUS Siciliam recuperat.

TOTILAS Gothorum Rex Siciliam deuastat. Ann. DXLI.

DLIV. NARSES Gothos in Sicilia extinguit.

DE SARACENIS.

SARACENI qui nomen suum à Sara, Abrahami vxore repetebant, sedes in Arabia felici sibi delegerant: gens ea vsque ad Heraclij imperium obscura; tunc quidem fines suos egressa cum Arabibus atq; aliis, quæ ipsis circumfusæ erant, nationibus confusa in multitudinem infinitam excreuit. Anno namque salutis nostræ sexcentesimo & decimoquarto quum Heraclius Augustus superato Cosrhoe Persarum rege; Africam, AEgyptum, Suriam, Mesopotamiam, & D
quidquid fuerat à Persis occupatum Romano imperio recuperasset, sola Arabia in armis erat. Cuius motus magnum toti orbi incendium, belli & religionis sæuissimas faces accendit, & maximum malorum seminarium; quo magna mortalium, & orbis habitati pars ex veritatis luce in densas opinionum & errorum nebulas præcipitata est eius impietatis caput & fons Mahumethes fuit, dubium Arabs an Persa: vtrumque enim traditur. Cęterùm quum is anno Christi sexcentesimo & tricesimo secundo, mortuus & Mechæ sepultus esset: eiusque auspiciis Saraceni Asiam occupassent: Europam quoque inuadere ausi primò Rhodum peti-

An. à Chr. n. DCXIV.

MAHUMETHES Apostata.

DCXXXII. SARACENI Siciliã depopulantur.

A petiuère; mox Coloſſum æneam Solis ſtatuam LXX. cubitorum altitudine terræ motu primùm euerſam, deprædati ſunt. inde AEgæo mari latrociniis vexato & Cycladibus direptis, in Siciliã prouecti, litorales eiuſdem oras primùm populantur, mox vt neminem obſiſtere vident, in mediterranea excurrunt, ferro & igne multiplicique clade inſulam affligunt. qua cognita Conſtans Auguſtus, Olympiũ Exarchum cum claſſe contra eos miſit; qui tam atroci pugna prœlioque nauali cum Saracenis congreſſus ſcribitur, vt propior victo quàm victori hoſtibus tandem ſuperatis, & inſula liberata, paucis pòſt diebus tantis laboribus fractus è viuis exceſſerit. Conſtans inde Auguſtus quum Romæ benignè admodũ exceptus; DCL.

OLYMPIVS Exarchus cum claſſe in Siciliam miſſus.

B eandem opibus ac precioſiſſimis quibuſque ſignis ſpoliaſſet, Neapolin primò inde in Siciliã transfretauit. ſubſtitiſq; Syracuſis quoad tributum quod Italiæ, Siciliæ, ceteriſque inſulis prouincijſq; ex libito, non ex veteri formula imperauerat coëgiſſet quod tanta acerbitate per ſexennium exactum eſt, vt non ſolum multi fortunis, ſed liberis etiam & vxoribus ſpoliati ſint; qui à parentum aut maritorum obæratorum amplexibus, ad ſeruitũtem auellebantur. Sed Conſtans breui ſcelerum ſuorum vltorem expertus eſt, dum namque molliùs & ſolutiùs inter ſuos verſatur, feruenti balneo vaporeque ex Mezentij ſiue Magnentij (variat enim apud ſcriptores nomen) inſidijs ſuffocatus eſt. Hic Magnentius ordinum duC ctor ſub Heraclio imperatore fuerat, & imperium ſcelere ſuo affectabat. cuius Motus ſtatim Theodorus Exarchus, vndique coacto milite oppreſſit. variat in hac parte ſcriptorum auctoritas, ſunt qui Conſtantinum DCLXIII. vt patris mortem vlciſceretur, ſibique vindicaret armis imperium, cum claſſe in Siciliam veniſſe tradant: aliis placet; eum metu paterni caſus domi manſiſſe, ita vt Saraceni comparata claſſe, Siciliam nouis motibus agitatam aggreſſi ſint: Syracuſas quæ nullo præſidio tenebantur ſubita vi adorti ceperint, & quia ibi tutò hærere, nondum confirmatis opibus, non poterant, ob Italiæ & Africæ quæ iam ipſis bellum moliebatur propinquitatem; omnia cæde promiſcua proſternunt Romanæ vrbis ornamenta, huc vt memorauimus à Conſtante congeſta; om-

THEODORVS Exarchus iterum.

SARACENI Siciliam iterum inuadunt.

D nemque Syracuſanorum gazam in naues componunt, prædaque ampliſſima ditati AEgyptum repetunt. Sunt tamen alij, qui ſcribant, quod propius ad veritatem accedere videtur; à Conſtantino cuncta, quæ pater Romanis ademerat, oppreſſo patris ſui percuſſore Magnentio Conſtantinopolin tranſportata: Barbaros autem poſt Magnentij cædem inſulam inuaſiſſe. Ceterùm ne ordinem ſeriemque rerum deinceps geſtarum vſque ad Siciliam à Saracenis occupatam abrumpamus, pauca de Orientis & mox Occidentis Imperatoribus adiiciemus. Conſtantino Iuſtinianus filius eius nominis ſecundus ſucceſſit; ſequuntur inde principes; ita vt ſe-

DCCXXVII. vt sequens præcedenti exsilium aut excidium intentaret. Leone autem A
Isaurico imperãte Sicilia Sergij præfecti opera ab Imperatore desciuit;sed
ab eodem iterum mox in potestatem redacta est. Posthæc quum Pipinus
DCCLII. Francorum Rex Stephani secundi Pontificis rogatu, Aistulphum Longobardorum regem Romanis rebus infestum domuisset; & paullò pòst
Carolus eius filius, cui rerum gestarũ magnitudo Magni cognomentum
peperit, Desiderium Aistulfi filium, Hadriano pontifice petente debellatum captumque cum suis in Galliam misit. Mox quum Carolus Leonem
tertium Romanorum Pontificem à populo & proceribus Romæ expulsum, armis reduxisset; à Pontifice Imperator & Augustus salutatus est:
atque ita Occidenti summa Imperij dignitas, quæ trecentis & triginta
annis in Thraciam translata fuerat, restituta est. Carolus pacem ab Irene B
imperatrice antè præscriptam cum Nicephoro eodem fœdere, iisdemque
legibus confirmat; ita diuiso imperio, vt Sicilia cum Calabria & Apulia
DCCC. Nicephoro: reliqua Italiæ pars Carolo cederet. Per id tempus, (annus à
Christo nato octingentesimus agebatur) Saraceni AEgypto, Africa, Suria
& Hispania potiebantur, contra quos Carolus multa præclarè gessit. post
mortem Nicephori Sicilia Stauratio; inde Michaëli Curopalato; & eius
DCCCXXI. filio Theophilacto; mox Leoni Armenio Michaëlique Balbo Constantinopolitanis imperatoribus paruit. eo imperante Saraceni qui Africam
occuparant, cum classe Siciliã inuadunt, & omnia ferunt aguntque; mox
PANORMVS à Saracenis capta. & Panormum & aliquot opida per vim capiunt. Siculis ea clade oppressis, Bonifacius Corsicæ Comes cum Etruscorum auxilijs saluti fuit; is C
quum in Africam exercitum exposuisset inter Vticam & Carthaginem
Saracenos aggressus, magno prœlio fudit, & ter acie congressos vicit &
profligauit; ita vt Saraceni tot cladibus è Sicilia detracti; ad suorum auxilium relicta Panormo, ceterisque insulæ locis in Africam reuocati sint.
Liberata Bonifacij stratagemate & virtute Sicilia, Michaël Imperator in
EVPHEMIVS Siciliæ præfectus. eam Præfectum cum magno militũ præsidio Euphemium; cui legatum
Exarchum adiunxit, transmisit. Saraceni interea classem duce Sabba expediunt. contra quos Michaël classem, ductore Theophilo cum sexaginta D
Venetorum triremibus instruxit; concurritur nauali certamine ad Crotonis litora; Theophilus captis aut depressis nauibus, solus fuga euasit.
Sabba victor in Dalmatia opidum Austense diripit; Venetorum naues è
Suria venientes cum mercibus capit; Anconam direptam incendit: prædaque ditatus in Africam reuertitur. Variant deinceps Siculorum Annales in occasionis enarratione. qua Arabes siue Saraceni in Siciliam à
Michaëlis Augusti Præfecto euocati, eandem CCXX. fermè annis intoleranda seruitute oppresserunt. sunt qui Georgij Maniacis perfidiæ hoc
imputent; caussam aut fabulam affingunt. cum rerum nouarum studio
captum

A captum Siciliam quam ex Michaëlis imperio administrabat, occupasse. pecuniam suo nomine & imagine signasse. Michaël, vt scelus Georgij vlcisceretur, cum vxore sua fallax consilium & dolum communicat. mortuum Imperatorem ex subito morbo euulgatur; Augustam, quasi ad secundas aspiraret nuptias, præferre cunctis Maniacem; hunc per legatos ad matrimoniũ sollicitare: eundẽ hac occasione oblata accensum, tamen fraudem subesse veritum, filium insulæ cum arcanis mandatis præfecisse: mox ipsum vt in Palatium Constantinopoli peruenerat, comprehensum & capitis supplicio perfidiæ pœnas luisse filium intellecta patris calamitate, Siciliani, vt in mandatis habebat, Saracenorum regi in clientelam

B tradidisse. Ceterùm vt in ea enarratione multa admodum infarciuntur; quæ vt fabulosa labefactari possint, ita etiã à temporum ratione & euentuum ordine infirmantur. Maniacem namque Siciliæ præfuisse & sub Constantini Monomachi imperio multis pòst annis floruisse; & Saracenos magna Siciliæ parte expulisse veterum monumentis testatum est. propius verò est, quod Ioannes Curopalates Græcus auctor tradit; Euphemium Michaelis in Sicilia Præfectum, audaci scelere vestalem ad libidinem suam è loco sacro rapuisse: atque quum eius fratres germani de virginis incestu Euphemium apud Exarchum accusassent; ille & Euphemij potentiam & iram veritus querelas neglexit. Fratres ad

C Michaëlem profecti incestuosum criminabantur, decernit Imperator Exarcho vt Euphemium in potestatem redactum, naribus truncatis extremo supplicio afficiat. Euphemius ijs cognitis, cum militibus cõtra imperatorẽ conspirat. Exarchus vim metuens è Sicilia excedit; Euphemius Rex salutatur; & regnum sibi paucis admodũ obstantibus vindicat. mox etiam, ne qua vis externa ipsum percellere possit, amicitiã & fœdus cum Saracenis, qui tunc Caruenum tenebant; & cum Abrahamo ipsorum rege coniungit. Abrahamus classem cum XL. M. in Siciliam, præfecto ijs Alcamo strenuo viro mittit; is quum ad Mazaræ emporium appulisset, classem, vt spem reditus suis præcideret, nisi virtute eum sibi ape-

EVPHEMIVS Siciliæ Rex salutatus.

ABRAHAM Saracenorum Rex.

ALCAMVS præf.

D rirent, combussisse scribitur: & Selinontinos expugnasse, captiuos vt Siculis metum incuteret, in ahenis coxisse. Mox Saracenis plurima deduntur opida; Alcamus vt & præsidio & loco sese contra vim hostiũ muniret, in edito & prærupto monte Alcamum arcem & opidum condidit. atque quum ille à Siculis obsideretur, Abrahamus alium exercitum; cui Ased Benforat præfecit, in Siciliam misit; cuius opera & Alcamus obsidione liberatur; & ceteræ vrbes Saracenorũ imperium accipiunt. Euphemius interea Syracusas, diademate & regio ornatu insignis, ingreditur. eundem fratres Vestalis quã diximus inter colloquendum impetu facto obtruncant, caputque palo præfixum circumfertur, & ad Michaëlem

SELINOS à Saracenis capta.

ALCAMVS condita.

ASED BENFORAT præf.

SARACENI *Siciliã occupant.* DCCCXXIX. MESSANA *à Saracenis capta.*

imperatorem Conſtantinopolin tranſmittitur. Saraceni Sicilia, exceptis A
Syracuſis & Tauromenio potiuntur. Meſſanam magno labore, & dimidiam
tantũ; ita vt Chriſtiani altera vrbis parte, ſuis legibus & iure agriſque
vterentur; ipſi reliquam incolerent, ad pacis conditiones coegerunt.
atque vt antea inſula ab Heraclij tempore græcis litteris, ac gymnaſiis,
templiſque Græcanico ritu conſtructis ornata fuerat: ita deinceps Mahumetana
impuritate profanata; multaque ædificia & fornices latericiæ
Saracenica imperitiâ & ruditate erectæ ſunt. Adminiſtrabatur prouincia

SICILIA *in quinque præfecturas diuiſa.*

per quinq; Præfectos; quorum præcipuus Raxi dictus Meſſanæ prætorium
habebat; eiuſque Præfectura ad Tauromenium vſque ſecundum
Ionici maris, ad Tyndarida ſecundum Etruſci maris litora extendebatur. B
huic quatuor reliqui parebant: quorum vnus Catanæ; alter Syracuſis;
tertius Drepano, quartus Panormo præerat. Sergius Pontifex Maximus
vt Saracenos Sicilia depelleret Ludouicum ſecundum Imperatorem
obteſtatus, reſponſum accepit, eam belli prouinciam Michaëli eſſe
relinquendam; Michaël, quum Theophilum filium miſiſſet, is clade accepta,

AN. DCCCXLI.

victus Conſtantinopolim rediit. Michaële inde patre defuncto
Theophilus imperium accepit; qui quum bis cum Saracenis in Aſia infeliciter
pugnaſſet, morbo extinctus eſt; cui Michael cum Theodora matre
ſucceſſit, isque vt imperio ſolus potiretur, Theodoram cœnobio inclusit;

DCCCLVI.

Baſiliumque Macedonem ſibi in regni ſocium cooptauit qui, vt C
nulla fides regni ſociis eſſe, & ius imperij cauſſa violari ſolet; Michaelem
poſtquam cum Theodora matre annos XIV. & ſolus XI. imperaſſet, obtruncat.
Baſilius imperij ſucceſſor cum Imperatore & cum Pontifice

DCCCLXVI.

Romano fœdus percuſſit: claſsẽ præfecto Niceta inſtruxit: qui circa Peloponneſum
& Apuliam Saracenos aliquoties nauali prœlio fregit. Saraceni
vt Syracuſis potirentur claſſem, quæ agros populaɾetur mittũt, contra
quos Baſilius, naues armamentis & nautico inſtrumento inſtructas
duce Hadriano in Siciliã nauigare iuſſit. Interim dum Hadrianus in Peloponneſo
cunctatur; Syracuſani à Saracenis obſidione vrgẽtur & acerrime

HOCOBVS *Saracenorũ præfectus.*

oppugnantur; caditq; telo tormentario percuſſus Hocobus Saracenorũ D
præfectus. creſcit Syracuſiis ex ea Hocobi cæde animus & pertinacia;
ſed Saraceni & viribus & numero potiores magno impetu in vrbẽ, perruptis
magna vi portis irruũt. mox etiã claſſe in portũ ſubducta; vrbs à Saracenis
diripitur; & ferro igniq; euaſtatur. Sed adhuc Hadrianus apud Hieracium
portũ otio & voluptatibus indulgebat; intellectaq; ſiue per malos

SYRACVSAE *à Saracenis capta.*

(vt fertur) genios, ſiue quacunq; alia ratione Syracuſarũ clade Conſtantinopolin
confugit; eundẽ Baſilius quia in officio ceſſarat, virgis cæſum; in
exſiliũ relegauit; iamque Sicilia Saraceni prçter Tauromenium potiti; etiam
Calabriã & Apuliam prædationibus vaſtant & Panormũ ſibi ſedem
deligunt.

A deligunt. Ceterùm quũ Basilius Stephanum quoque Mazentium cum
classe contra Saracenos cum imperio misisset, ille Imperatoris sui man-
data oblitus, inq; Venerem & voluptates solutus, reuocatur; succedit Ni-
cephorus Phocas, qui Saracenos Italia expulit, & vrbes aliquot recepit;
hostesque, vt se intra Siciliam continerent, coercuit. Tum quies Italiæ
successit vsque ad Constantinum Leonis filiũ, & Basilij nepotem. Leone TAVROMENIVM
autem cognomento Porphyrogeneto regnante Saraceni magna vi Tau- à Saracenis
romenium aggressi, dura aliquamdiu obsidione circumsessum, maxima captum. DCCC-
demum ciuiũ cæde expugnarunt. Constantinus mortuo patre septennis LXXXII.
vnà cum matre Zoe & Alexandro patruo Imperiũ suscepit. & Saraceni DCCCCVIII.
B rursus Italiam populantur. Imperator etiam à Bulgaris vexatus, per
Eustathium pacem cum Saracenis qui Siciliã occupauerant fecit, vecti-
galemq; se XX. M. aureis quotannis fore spopondit. Interea Simeon Bul-
garorum princeps & Fatlus Saracenorum in Africa Rex, contra Impera- FATLVS Saracenorũ in Africa Rex.
torem res nouas moliuntur; quorum legati iuxta Calabriam intercepti &
ad Constantinum VIII. Augustũ missi sunt; is Bulgaros in carcerem con- DCCCCLIX.
di iussit; Saracenos incolumes & muneribus etiã ornatos ad Fatlũ trans-
misit. Fatlus animi magnitudinem in hoste admiratus, eidem dimidium BVLCHAR
vectigalium remittit; & eius amicitiã colit. Fatlo defuncto Bulchar Sa- Saracenorũ in Sicilia Rex.
racenus rex in Sicilia successit; is Græcos Calabria & Apulia eiecit; & DCCCC-
C magnam Græciam ad Garganum vsque montem in potestatem redegit. LXII.
Constantinus tanto eius successu consternatus; per Ioannem Asiceretum
pacem cum Saraceno fecit. Sed quum fœderis percussi tempus conuer-
sum esset, Saracenique Calabriam nouo bello affligerent; Constantinus
classem cum Carbea & Morleone præfectis, & exercitum duce Mariano
Argo iisdem opponit; Saraceni tanto apparatu consternati; & naufragio
etiã perturbati, pacem iisdem quibus antea legibus cum Græcis compo-
nunt; atque ab eodem tempore res in Sicilia vsque ad Nicephorũ Phocam DCCCC-
quieuêre. Phocas autem imperio potitus Manicellũ Leonis fratris sui ex LXIV. MANI-
pellice filium cum classe in Siciliã misit; qui ætatis imperitia; & vitiis ob- CELLVS cum classe
D rutus; à Saracenis in locis asperis & impeditis victus & profligatus est. in Siciliam missus.
Phoca interfecto Basilius successit, is præfecto Oreste eunucho classem
contra Saracenos instruxit; sed quũ is senio cõsumtus anno ætatis LXXII. DCCCC-
antequã magni aliquid gereretur, fatis concessit; fratrem suum Constant. LXXVII.
habuit successorẽ; cuius auspiciis Orestes quũ bellum administraret, Sara-
cenorũ fraude per inducias deceptus, magna cum clade è Sicilia expulsus M.XXIX.
est. felicioribus inde auspiciis per Nicephorũ Carentem, Romani Argy- M.XXXII.
ropoli (qui gener Constantini ex Zoe eius filia in imperiũ socero subro-
gatus erat) legatũ contra Saracenos in Græcia & circa Cyclades insulas
pugnatum est, victoriam breuis æui admodum Argyropolus siue Ro-

manus (vtroque enim nomine apud scriptores nuncupatum) vxoris suæ A
M.XXXVII. fraude in balneo suffocatus, prosequi non potuit. Augusta Zoe Michaëlem Paphlagonem sibi matrimonio iunxit; & eundem Augustũ salutari fecit. atque quum Saraceni maximo cum belli apparatu iternm Græciam & Thraciam inuasissent; magnaque clade etiam à ducibus Michaelis nonnunquam repulsi essent; Michael Barbarorum magnos apparatus & potentiam veritus, per Georgium legatũ ab Apollopharo Saracenorum rege pacem petit, & impetrat; & in pacis fide Apollopharus filium suum sponte obsidem Michaëli Augusto misit; qui ab eodem inter aulæ suæ proceres cooptatus est; quibus Principum inter se officiis etiam Sicilia aliquamdiu ab externis & domesticis motibus quieuit, donec Saracenorum fratrum discordia & regni æmulatio, otium publicum intestinis bellis turbauit. Aphocaps namque Apollopharum fratrem natu maiorem ex insidiis prœlio superat; Michaël Imperator id præcanti per legatos Apallopharo Georgium Maniacem cum imperio in subsidium mittit. Georgius iste ob nobilitatem, patre namque Gudelio patricio natus erat; & militares artes clarus habebatur. Interim dum in itinere Georgius est, Apollopharus euocato ex Africa subsidio Aphocapsem pugna profligat; & Siciliam recuperat; & vt tanti rerum motus componerentur inter fratres, per amicorum fidem discordiis sopitis, pax sequuta est. Georgius autem vt intellexit Apollopharum in cuius subsidium veniebat, cum fratre pacem fecisse, ex socio hostis eius efficitur; Italiæque Principum amicitiam ambire cœpit. Florebant eo sæculo in Italia Nortmanni principes; ob rerum gestarum gloriam commendati Guilielmus Ferrobrachius; & Robertus Guiscardus, quos sibi fœdere Maniaces, vt Saracenos faciliùs Sicilia expelleret, coniungit, copiisque collectis Nortmanni & Græci insulã inuadunt; Messanam quæ Barbaros vbi externa auxilia ostendebãtur eiecerat; recipiunt: profligati Saraceni fuga Syracusas petunt, Guilielmus hostiũ ducem Arcadiũ singulari pugna congredi ausum trucidat; & eius copias fundit; & Syracusæ eiecto Barbarorũ præsidio recipiuntur. Apollopharus cum fratre Aphocapse vt Siciliam tuerentur, contractis vndique militibus, contra Maniacem victorem mouent; acieque vincuntur; vt nonnullis placet Maniaci virtute; quamuis sint qui Guilielmi in re militari peritiæ eam victoriã adscribere malint. Maniaces hoste profligato quum late victricia signa circumferret, XIII. vrbes intra breue temporis spatium expugnasse traditur. Prosperum vsqueadeo rerum successum Maniaci aut auaritia aut inuidia interrupisse creditur: nam quum neglectis (quorum virtute res bene gesta erat) Nortmannis, prædam præfecturasque Græcis tantum & suæ gentis militibus non in commune vt conuenerat distribueret; auersio animorum & discordia

APOLLOPHARVS Saracenorũ in Sicilia Rex.

APHOCAPS.

GEORGIVS Maniaces in Siciliam missus.

MESSANA recepta.

SYRACVSAE receptæ.

B C D

A scordia suborta est; & inter altercandum quum Arduinus, qui ordines apud Nortmannos Principes ducebat, liberius de iniuria conquestus, iurgiis & verberibus à Maniace violatus esset; altiùs ea in Guilielmi animum penetrauêre; qui communicato defectionis consilio cum fratribus tempus & occasionem captabat. missusque cum suis & fratrum copiis ad hibernandum in Apulia eandem eiectis Græcis occupat, & imperio suo adiungit, Maniacem cum magno exercitu contra se venientem, acie victum retrò in Siciliam fugere cogit. Saraceni interea ex Africa nouis copiis aucti, iuxta Trainam castris positis, à Maniace, altero quam Siciliam receperat anno, acie victi sunt; eo in prœlio quinquaginta hostium B millia cecidisse; ducem fuga vitæ suæ cōsuluisse scribitur. Maniaces quod is incolumis euasisset, Stephanū Augusti sororiū classique præfectum, negligentiæ criminatus, conuiciis & verberibus violauit. Stephanus litteris ad Ioannem Augusti fratrē, scriptis vt se vlcisceretur, Maniacem proditionis insimulat; qua calumnia effecit, vt Maniaces à Michaële Augusto euocatus in carcerē conderetur; & ipse cum Basilio eunucho Siciliæ præficeretur. qui per ignauiā, à Saracenis superati & ex insula eiecti sunt; iamque iterum Sicilia sub Barbarorum dominatione, excepta Messana seruiebat, quum hostes contra Messanam maximis vndique copiis contractis mouent & arctissima obsidione vrbem premunt. Præerat vrbi Catacalonus C Armenius, rei militaris peritissimus. Is vt hosti securitatem augeret, metum simulans sese intra mœnia cōtinuit; mox barbaros die festo & epulis & vino sepultos, subita eruptione trucidat; ceteros qui arma ceperant profligat; Apollopharum ipsorum regem cum XXX M. cecidisse scribunt. Dum hæc in Sicilia geruntur Zoe Augusta post mortem mariti Maniacem è carcere liberat, & in Italiam contra Nortmannos omnia populantes ducem cum copiis misit. qui vt prouinciam armis pacauit; sic iterum domesticis odiis capitaliter petitus sibi & armis & virtute salutem quæsiuit; Pardum namq; Constantini Monomachi auspiciis contra se missum aggreditur, & acie superatum interficit. hinc Imperator à militibus saluD tatus Epirum, nequidquam pacis conditiones offerente Constantino occupat. Ob quæ Imperator Stephanum Sebastophorum cum legionibus contra Maniacem mouere iubet; victus magna clade apud Ostrobium Epiri vrbem Maniaces, confoditur. Interea dum diuersis orbis partibus ciuili bello imperium Orientis conuellitur; Saraceni, copiis ex Africa euocatis, Messanam diuturna obsidione fractam expugnant; inque vrbem ferro flammaque sæuiunt. Hactenus itaque Sicilia sub Orientis Imperatoribus, tot belli cladibus, miserè affecta; modo Græcorum; modo Barbarorum armis obnoxia & prædis lacerata; tandem Nortmannorum auspiciis ab vtrorumque crudelitate liberata est.

APOLLOPHARVS *Rex in prælio occisus.* M.XLIV.

M.XLIX. MESSANA *à Saracenis iterum capta.*

DE NORTMANNIS.

AN. A CHR. N. M.LVII.

NNVS iam erat à Christo nato millesimus & quinquagesimus septimus quum rebus in Sicilia, inde in Apulia prospere gestis, Saracenis subactis, Graecis ex Italia ob dominandi impotentiam depulsis; Robertus Guiscardus, & Rogerius fratres Nortmanni rerum in Apulia & Calabria potirentur, atque quũ Rogerij virtus & olim in Sicilia rerum gestarum gloria omnium oculos animosque conuertisset, mouit etiam & trium Mamertinorum cogitationem, vt patriae tam dura Barbarorum seruitute oppressae remedium aliquod B ex propinquo sperarent, factaque conspiratione & communicato cum fidissimis consilio, ipsi ad Rogerium, qui tunc Mileti in Calabria erat, le-
M.LVIII. gationem suscipiunt, benigneque auditi; Pontificis etiam Nicolai II. sanctione auxilium à Rogerio impetrant; qui fide data acceptaque eos in spem mentemque meliore erectos dimittit: copiasque ad expeditionem quàm potest occultissime parat. legati ad suos reuersi, arcanis consiliis omnia in Rogerij aduentũ, vt conuenerat, praeparant. Rogerius è Rhegio cum XXVI. nauibus soluens ad Messanae litora centurias militum vndecim & ducentos equites quibus Gothifridum fratrem praefecit, exponit; & ad moenia ducere iubet: ipse cum classe portum subire coepit. Saraceni C subito & inopinato hostium impetu torpescentes, quum etiam armatos in sese intra moenia Mamertinos irruere, portasq; vt auxilia admitterent refringere viderent: vndique ancipiti malo circumuenti ad internecionem trucidantur; non paucis saluti fuit Rogerij clementia, qui per prae-
M.LX. conem ijs incolumitatem promittebat, qui CHRISTVM SERVATOREM, è iurata Mahumetis impietate profiterentur. Messana ad eum modum recepta, Rogerius fratrem suum Robertum natu maximum in Siciliam, vt communibus auspiciis eam liberarent, euocasse scribitur. Nortmanni fratres Messana praesidio munita, in mediterranea cum copijs mouent, Romettam deditione capiunt, inde Centuripinos obsidione cingunt; sed D à praesidiarijs repulsi, quia nunciabatur Belcabutum Saracenum cum XV.M. exercitu contra se mouere; sub Enna positis castris cõsederunt: mox ex itinere cum Barbaris congressi, eosdem proelio, caesis decem millibus, profligant: inde diuisis copiis Robertus Ennam obsidet; Rogerius in Agrigentinorum agros irrumpit, & omnia ferro flammisque populatus, cum magno captiuorum numero, & pecorum praeda ad fratrem reflexit. qui quum frustra aliquoties Ennam tentasset; ambo Messanam in hyberna profecti, Robertus in Italiam traiecit. Oritur interea dissidiũ ingens inter Robertum & Rogerium: Rogerius enim mediam Calabriae partem, quia

MESSANA iterum recepta. NORTMANNORVM *cum Saracenis praelium.* ET VICTORIA.

A quia non dabatur, vt conuenerat, armis repetebat: mox acie congressi fratres, Rogerius victor, Hieracium deditione accipit: Robertus Hieracium obsidet; atque à Basilio familiari intra mœnia receptus, parùm absuit quin ciuium seditione oppressus & trucidatus sit; obtinuit, vt in magistratuum potestate esset, quousque frater eius Rogerius de ipso statuisset. Rogerius clade fratris sui intellectâ in commiserationem vertitur; & ad eius salutem properat; mutuisque amplexibus molliti fratres pacem faciunt. Rogerius pacatis in Italia rebus, in Siciliam reuersus dum Nicosiam haud procul ab Argyra situm opidum oppugnat, nuncium accipit Traianenses præsidio eius eiecto arma
B sumsisse. Itaque citatum agmen eò rapit vt Græcos in ipso conatu opprimeret. Ceterùm quum hoc frustra esset quia Græci vrbis partem, quam occupauerant vallo & præsidiis munierant statim ab quinque Græcorum millibus à tergo circumsidetur, & omni commeatuum commercio intercluditur. Rogerius vt armis omnia experiretur, in Græcos toto impetu & citatis equis inuectus magnam stragem edidit; ceterùm equo ipsius ab hoste confosso prostratus; mox gladio in circumfusos irruens viam sibi ad suos aperuit; & inter hostiũ castra, & vrbis præsidium quatuor mensibus consedit. Græci quia Nortmannos angustia rei frumentariæ & iniquitate loci interclusos sedendo opprimi posse confide-
C bant, in otium & negligentiam prolapsi, inque vinum epulasque procliues; Nortmannorum vigilantia & fortitudine præoccupati profligantur; Traianaque recepta; in Perinium defectionis auctorem laqueo animaduersum est; ceterorum qui ea coniuratione tenebantur fortunæ Nortmannis in prædam datæ sunt; Interea quum Saraceni nouis copiis aucti in Ennensem vsque agrum excurrissent; eos inter prædandum assequitur Robertus, & magna clade fusi profligatique; triginta milium exercitum cogunt, & Ceramium obsident. Fama tenet Rogerium exigua admodum manu, ingentem hostium multitudinem non sine manifesta numinis præsentia fudisse; generoso enim equo vectum ante prima signa
D equitem apparuisse cruce rubrâ insignem, quem Diuum Georgium opinabantur; cumque primam hostium aciem ceteris panico metu consternatis perrupisse; Nortmannosque ad pugnam prœliumque acuisse scribitur. decem millia hostium eo prœlio ceciderunt. & XX. M. Barbarorum qui ad prærupta & tuta sese loca ex fuga receperant, per obsidionem expugnata, cæsa, aut in seruitutem venundata. Post eam cladem Barbaros numquam instâ amplius acie cum Rogerio congressos, velitationibus, insidiis, aut populationibus quâ poterant agendo ferendoque latrocinatos obseruo. Octauo demùm anno Rogerius fratrem suum Robertum in auxilium euocat; qui coactis vndique viribus Panormum intra paucos dies

SARACENI à Nortmannis iterum victi.

M.LXXI. PANORMVS à Nortmannis recepta.

dies expugnatione à fratre adiutus cepit. Normanni victoria clementer A
vsi ciuitatem in gratiam recipiunt, ciuesque libertate donant; templa à Saracenis profanata lustrari iubent; Nicodemum eius vrbis Pontificem à Barbaris eiectum restituunt. quibus beneficiis omnium gratiam fauoremque collegerunt; & Rogerius ab Vrbano 11. Pontifice Maximo Comes Siciliæ appellatus est.

ROGERIVS *Siciliæ Comes appell.*

M. LXXXV.

SYRACVSAE *à Normannis recepta.*

AGRIGENTVM *à Normãnis receptu.*

Rogerius inde Messanam propugnaculis & publicis ædificiis ornat: Sacerdotes prædiis ditatos, ad sacrorum curationes per ducentos fere annos ob Barbarorum tyrannidem intermissas reuocat & restituit: Syracusas quadrimestri obsidione cinctas, Saracenisque frequenti pugna terra marique profligatis deditione capit. Sequenti deinde anno Agrigentum Rogerius occupat; captisque ibidem Chamuti, Saracenici præsidij apud B
Ennenses Præfecti, vxore liberisque, eosdẽ benignè & humaniter habuit.

ENNA *à Normannis recepta.*

Inde cum equitibus Ennam profectus; Chamutum spe redimendæ vxoris, prolisque euocatum; equitatu circumdatum capit; vrbeq; in potestatem ea calliditate redacta; Chamutum eiurata Mahumetica impuritate, CHRISTO SERVATORI cum liberis & vxore initiatum; & libertate, agris, prædiisque donatum, vt Mileti in securitate & otio reliquum vitæ degeret, commigrare fecit. Iam Sicilia in potestatem redacta; & à seruitute Barbarorum liberata erat; præter Næetum & Butheram vrbes; quæ vi capi non posse videbantur. Ceterùm quum Rogerius iustitia & liberalitate erga omnes vsus, Siculos multis sibi beneficiis demeruisset; C
Buthera sponte tam benigni iustique victoris clementiã sequuta sese dedidit.

BVTHERA *à Normannis recepta.*

NAETVM *à Normannis receptum.*

Næetini etiam qui nullis armis expugnari poterant, & Barbarorum præsidio tenebantur, supplices quoque vnà cum Saracenis Rogerio accidunt; seseque & suas fortunas eius voluntati permittunt, quos ille comiter acceptos, & Christo initiatos, in gratiam recepit, iisque Iornandum filium præfecit. Atque quum iam nihil quod in Sicilia vinci posset, superesset: etiam ab aliis, qui adhuc Saracenorum dominatione premebantur, seruitutem esse depellendam putauit. quare Melitam insulã; & mox Gaulon Melitæ vicinam, eiectis inde Barbaris sibi suisque D
posteris per arma vectigales fecit. Traditur ipsum corpore firmo & procero: oris magna dignitate & egregia forma fuisse. adhæc in facundia, militarique peritia, consilioque promtum & expeditum: benignum præterea, comem & erga omnes liberalem fuisse; magnoque sui desiderio relicto, cum grata nominis sui ad posteritatẽ memoria excessisse filijs solum Simone & Rogerio, quos Adelanda Hierosolymorum Regina procreauerat superstitibus. Simon patri successit, qui quum breui admodum tempore supervixisset: Rogerium fratrem in Siciliæ & Calabriæ Comitatu successorem habuit. Is ad maiora aspirans; quum etiam patruelis

MELITA *à Normannis recepta*

ROGERIVS *Comes moritur.*

AN. A CHR. N. M. CII.

SIMON *Siciliæ Comes moritur.*

AN. A CHR. N. M. CX.

ROGERIVS I. *vtriusque Siciliæ Rex appellatus.*

A patruelis sui proles varijs casibus extincta esset; ex eorum morte etiam
Apuliæ principatu auctus, regium diadema affectat: & vtriusque Siciliæ
Rex; (iam enim Neapolis, Apuliæ & Calabriæ regnum sub Siciliæ nomine
ne conprehensum erit.) siue regnorum cis & vltra Phatum Rex ab In-
nocentio secundo, Pontifice Maximo appellatus est: & Panormi insignia
regia, coronámque accepit. Varia hic & maxima bella gessit. Quum in
Africam arma transtulisset, rebus contra Arabes prospere gestis, Tri-
poli, Aphrodisio, Siphacio, Capsióque opidis in potestatem redactis,
Tunetanum regem ad pacis leges coëgit. Inde in Suria contra Sarace- M.CXXIX.
nos Ludouico Francorum regi adfuit; Græcia contra Emanuëlem Au-
B gustum & contra Venetos Emanuëli suppetias ferentes, arma tulit. in
vtraque expeditione, terra marique victorem multa non solum præclarè
sed & fortiter etiam gessit. Domum inde reuersus Cephalædum, quod
Barbari prostrauerant, instaurauit; ibi & CHRISTO SERVA-
TORI amplissimum templum, in victoriæ suæ monumentum ex-
struxit. Scribitur fuisse corpore pleno & procero, robustoque: vultu as-
periore, voce obtusa; publicè seuerum; priuatim humanum & comem;
barbaris terrori, suis amori, iustitiæque laude omnibus commendatus
erat. moritur anno ætatis LIX. Guilielmo filio solum ex tribus, quos
progenuerat, superstite. nam Rogerium Apuliæ ducem; Alphonsum
C Capuæ Principem ambos adhuc florentis ætatis amiserat. de Rogerio ROGERIVS Rex
Apuliæ duce traditur, eum, ingenuæ puellæ & ex Comitũ familia oriun- moritur.
dæ forma captum, vsque adeo in amorem proiectum fuisse, vt à patre re- M.CLI.
ge, quo saluti Rogerij, iam in desperationem prolabentis consultum esset,
legitimas cum eadem impetrarit nuptias: exque eo coniugio Tancre-
dum, qui Guilielmo bono successit; & Constantiam procreatos. Con-
stantiam virginum Vestalium ordini auus Rogerius Panormi adscrip-
sit: eámque postea legibus solutam Celestinus III. Pontifex Max. Henri- GVILIELMVS
co Sueuo Augusto vnà cum Siciliæ vtriusq; regno collocauit. Sed hæc lo- vtriusque Sici-
co suo memorabimus. A Rogerij patris vt iustissimi ita & laudatissimi liæ Rex.
D Principis virtute Guilielmus filius, quem pater adhuc viuus successorem
sibi cooptauerat, in tyrannũ degenerasse traditur; Primorésque regni fi-
de & probitate commendatos partim exsilio afflixisse, partim necâsse, si
contra Maione quodam Barense, qui ob motũ similitudinem in eius fa-
miliaritatem obrepserat, homine obscuro; & in auaritiam atq; libidinem
profuso, vt intimo & necessario vsum. qui proceribus ceteris, exitiũ apud
credulas regis aures & suspicacẽ animum molitus, etiam vacuo ab amicis
rege, eadem perfidia regnum affectabat. Deuinctóq; sibi in consiliorum
necessitudinẽ Hugone Panormi Præsule, placuit euerso per calumniam
Lorotelli Comite Roberto, qui potentia sua ipsorum conatus fracturus
C metueba-

metuebatur; regiæ prolis tutelã affectare; & sub eius prætextu eius regni A inuadere. Quorum praua consilia Roberti sagacitate & prudentia; etiamsi multi proceres ipsorũ artibus & delationibus euersi essent impedita sunt. Pósthęc dissidio inter Maionem & Hugonem factionũ istarum capita ob ambitionem oborto; Matthæus Bonellus, qui Maionis affinitatẽ, desponsata sibi filia, variis actibus prensare videbatur; ob eam caussam familiariter admissus, Maionem ex insidiis incautum opprimit & fuga elabitur. Maionis cadauer omni ludibriorum genere à populo plebeque vexatum est. Rex ob eiusdẽ cædem ira incensus, pacari nullis rationibus potuisset, nisi regia insignia inter Maionis thesauros reperta, concepti sceleris argumenta fuissent. Bonellus in gratiã regis, quia hostem & insidiatorem regiæ securitatis, & publici otij perturbatorem, occiderat, recipitur. Ceterùm paullò pòst quum Bonelli potentiã vt nimiam regi ad omnia formidolosu suspectam, factio Maionana reddidisset; sceleriſque inuidiã detorquendo molliissent; Bonello Rex amicitiam & familiaritatem renunciauit. Is veritus ne noua factiosorum conspiratione, & regis crudelitate B otium publicum perturbaretur; vnà cum optimatibus & proceribus pro libertate coniurat. placuit, regem in potestatem procerum esse redigendum; factionem Maioniam opprimendam & delendam; proles regias, & regni curam in agnatorum & gentilium tutelam, quoad regiam ipsæ administrationem obire possent tradendos. Capto inde tempore coniurati, Gauaretto præsidij regij Tribuno muneribus corrupto, (neglectis etiam C Bonelli mandatis; qui nihil ante reditum suum & rebus bene compositis tentandũ monuerat) veriti si cunctarentur vlteriùs, ne res iam cum multis communicata per indicium ad regis aures penetraret, arcem occupãt; regem captum in carcerem detrudunt; regias gazas, & instrumenta domestica diripiunt; in muliebrem sexum stupro & libidene grassantur. Dehinc Regis primogenitum Rogerium, equo impositum & per vrbem regia pompa deductum, regem faustis acclamationibus salutant. sed populo vt in Rogerij verba iuraret persuaderi non potuit. atque quum post triduum vt conuenerat Bonellus non appareret, vulgus vt semper ad omnia mobile, ad miserationem flectitur: Regem paucorum scelere oppressum, D ad libertatem vt ipsis redderetur, commota seditione & magno cum furore reposcunt. In eo tumultu, Rogerius magnæ spei puer, quũ caput è fenestra incautiùs, vt prospectaret, exseruisset, sagitta circà oculũ percussus, paullò pòst exspirauit. Vrgent inde Panormitani in regia obsessos coniuratos & regem sibi tradi petunt, alioquin ipsis extrema minantur. Rex ex fenestra suis, squallore & pedore sordidus ostentatur. Vicit inuidiam rei in indignitas: vertitque in commiserationem regia maiestas eò miseriarum proiecta. quare violatores regis ad supplicium deposcuntur. Rex

GVILIELMVS Rex à Siculis captus.

ROGERIVS Gulielmi F. occisus.

A Rex libertati suæ restitutus, eos, qui ipsum violauerant, capitaque coniurationis fuerant, incolumes abire iussit: commotus inde tot simul aduersis rebus, & domesticis etiam insidiis anxius, animo mentéque concidit: regiamque vestem, siue dignitatis & maiestatis oblitus abiecit. Excitatus tamen inexspectato admodum motu; nunciabatur namque Bonellum cum coniuratis in proximo magnas copias habere; nouasque iterum res moliri: eò legationē misit, percunctarum, ecquid Bonellus ceterique militē suis auspiciis conscriberent? quid pararent? responsum à Bonello; ipsum supplices ad se confugientes excludere non potuisse postulare, vt leges quas Rogerius Comes tulerat, Rex reipublicæ præstaret. ad

SICVLORVM contra Gulielmū coniuratio.

B ea Rex respondit, nihil metu à se vel minis impetrari posse; quod si ab armis discederetur, faciliùs ea, quæ postulabant, impetraturos. Bonellus vbi primos conatus fefellisse videt, suorum consensu victus Panormum versus mouet, & castra tribus ab vrbe millibus metatus, consedit. Ibique aliquamdiu neglecta rei bene gerendę oportunitate frustra tempus triuit; quum ciues & commeatuum inopia arctati, partium quoque studiis irrequieti, ad res nouas spectarent, incertum quo consilio obsidionē sponte soluit. Rex interea anxius, Bonellum magni spiritus virum, & caput factiosorum à perniciosis consiliis reuocandum statuit. & per legatum amicitiam ipsi offert, cuius sedulitate effectum est, vt Bonellus cum rege

C venia ipsi rebellionis data, in gratiam rediret: ceteri, qui in eodem crimine fuerant, in exsilium vt materia seditionum tolleretur abire iussi. Verùm motus iste malè compositus, ob superbiam nè regis an auaritiam incertum, mox maiore cum tumultu diuersis in locis, iterum recrudiuit. ad hæc exsulum armis, qui societatem cum Saracenis, passim adhuc insulam sub tributo incolentibus Siciliæ status turbatus est. Eius sceleris inuidiam Bonellus nulla sua culpa, sed per calumniam sustinere apud regē coactus tumultuantibus nequidquam pro eius libertate ciuibus, oculis orbatur; & corporis quoque robore neruis per incisionē abruptis, soluto, carceris deinceps squallore contabuit. Rex inde in Buteram quæ defecerat mo-

D uet, & in opidum per pactionē recipitur; Hinc quum contra Apulos rebelles expeditionem rex sumsisset, Gaytus Martinus Eunuchus, cui se absente regni negocia aliquot commiserat oblatam sibi fratris in eo (quem memorauimus) motu cæsi, occasionem vlciscendi, amplexus; promiscua in eos quibus infensus erat cæde Barbaricam crudelitatem exercuit; ita vt sub huius dominatione Sicilia nouam tyrannidē experiretur; donec commoti hominis sæuitia Siculi, eum in ordinem cogerent. Rex demū pacatis in Italia rebus reuersus, Panormū publicis ædificiis, patrem suum Rogeriū imitatus ornauit; deinde, quum in alui fluorē prolapsus esset, moritur. mortem eius multorū cum lætitia exceptā scribitur tum quod reip.

GVILIELMVS Rex moritur. M. CLXVI.

C 2 curam

curam iniustis semper & rapacibus harpyis commisisset; tum quia iustos A
per calumniam opprimi aut peruerti passus esset: tum quod auaritia inexplebili, argento, auroque, facto, rudi, signatóve ciues suos per tyrannidem spoliasset; & corium ad mercium permutationem signari iussisset; vsque adeo vt ob ea vitia etiam inuidioso nomine Malus cognominatus fuerit, Regis mortem Regina tam diu dissimulauit, quousque paratis omnibus, quæ ad filij successionem necessaria erant, eadem fama & regem mortuum, & regnare Guilielmum eius filium euulgaret. Guilielmus itaque secundus annos vndecim natus patri iustis persolutis succedit; qui ob virtutem Bonus appellatus est: & imperij potestatem cum matre Margareta, vt pater moriens iusserat, communicauit. Is statim & morum comitate gratiaque, adhæc formæ dignitate omnium oculos in se conuertit: adhæc matris quoque eius in ciues benignitas & beneficentia, omnium animos in spem mentemque meliorem erexit. Interea tamen domus regia factionibus, ambitione & auaritiâ purpuratorum in partium studia diuellitur. Iisque malis intestinis labefactata est respublica, etiamsi ab externis armis pace frueretur; ægreque tandem & regis lenitate, & Reginæ prudentia tam graues regni motus in extremam calamitatem progressuri componuntur. Ceterum vt Guilielmus discordia purpuratorum suorum & partium studiis domi variis motibus impeditus fuit; ita multis calamitate aut aduersis rebus fratres, armis, opibus, consilio protexit. Alexandrum tertium Pontif. Rom. contra Friderici Ahenobarbi Imperatoris potentiam armis defendit: Andronico, qui Orientis Imperium scelere occupauerat sua ope deiecto, & domi cæso, effecit vt Isaacius in eius locum Imperator crearetur. mox laborantibus in Suria Christianis & subsidio per commeatum, & missis copiis saluti fuit. Posthæc reuocato è Græcia ab exsilio, in spem regni Tancredo patruele suo, orbus è viuis excessit, anno ætatis suæ XXXVII. Tancredus Panormi Siciliæ regnum variis iterum motibus turbatum per Procerum electionem accepit. Ceterùm quia is ius regni, quod sibi Pontificio iure deberi Pontifex Clemens III. ostendebat, occupauerat; & summi quoque Pontificis auctoritate contemta, armis Apuliam infestauerat; mortuo Clemente, Cælestinus tertius ipsi æmulum, qui eius contumaciam edomaret Henricū Sueuum Friderici Ahenobarbi Augusti filium imperatoremque opposuit; eidemque Henrico Constantiam Rogerij vt memorauimus, filiam, Tancredi sororem, quamuis virginitatis perpetuæ voto obstricta esset, legibus solutam, (vt ius vtriusque regni veluti dotem iam suam armis sibi & posteris suis vindicaret,) in vxorem dedit, ea tamen conditione vt Romano Pontifici tributum certum quotannis penderet, Mors inde Tancredi ex morbo, quincto quàm regnauerat anno in ipso

[Margin notes:]
GVILIELMVS II. vtriusque Siciliæ Rex. (beside "mortuum, & regnare Guilielmum")
B (beside "Margareta, vt pater moriens")
C (beside "peditus fuit; ita multis")
TANCREDVS vtriusque Siciliæ Rex. M.CLXXXVI. (beside "patruele suo, orbus")
D (beside "cio iure deberi")
M.CXCIV. (beside "deret, Mors inde Tancredi")

A ipso belli apparatu sequuta; omnia Henrico Cæsari proniora ad regnum armis occupandum fecit. Aberat is interea temporis in Germania vt sibi copias conscriberet; quum Tancredo Rogerius filius eius nominis secundus in regnum succederet. Sed cognita Tancredi morte, coacto vndique exercitu in Italiam mouit, & Neapolin frustra tentat; veritusque ne dum ad Neapolis obsidionem tempus sedendo extraheret & spes suas cunctatione corrumperet; quia vi non poterat, Rogerium dolo euertit; eundem namque spe pacis deceptum, & incautũ in potestatem redigit, regnoque exutum & oculis orbatum; & ne qua spes regij sanguinis superesset, virilibus mutilatum in Germaniam relegasse & carceris squallore confe- ROGERIVS II. vtriusque Siciliæ Rex.

B cisse scribitur. in eius rei narratione auctores tamen variant; ij Rogerium quum in regni consortium à patre adhuc viuo cooptatus esset, desponsata ipsi Irene, Isaacij imperatoris filia, paullò pòst fato functum fuisse tradunt. Tancredum animi dolore & regni motibus anxium curis & angore contabuisse. ipsi filium nomine Guilielmum astu & artibus Sibyllæ matris suæ surrogatum, ad regnum obrepsisse. Henricum proximo inde anno armis regno Neapolitano potitum, Constantiam quoque vxorem, quæ à piratis intercepta in Tancredi potestatem venerat; recepisse. Sibyllam Tancredi viduã quæ cum Guilielmo iam rege, & tribus filiabus in arcem nulla vi expugnabilem sese condiderat; spe pacis & pactionum GVILIELMVS III. vtriusque Siciliæ Rex. M.CXCIV.

C fœdere ab Henrico circumuentam, cum tribus filiabus in Germaniam relegasse. Guilielmum prunis ardentibus oculorum vsu orbatum. vsqueadeo vt isti hanc calamitatem Guilielmum: illi Rogerium subisse; & in huius an illius morte, Nortmannorum stirpem, quæ in Sicilia & Apulia principatum per centum triginta septem annos tenuerat extinctam esse scribant.

DE SVEVIS.

D HENRICVM Sueuum sextum eiusdem nominis Augustum tam tristibus initijs, extremaque clade Nortmannorum gente deleta, regni vtriusque auspicia inchoasse Siculorum rerum scriptores memoriæ prodiderunt; tantæque crudelitatis vicem Henrici posteris quarta inde stirpe in Conradino, vt suo loco memorabimus, ante sæculi vnius conuersionem à Carolo Andegauensi repositam fuisse. addunt, Constantiam Augusti vxorem grauidã & partui vicinam Panormi extenso in publicum tabernaculo; (quia idcirco quod quinquagesimum iam superasset annum infecunda vulgò credebatur) vt in matronarum præsentia, & simulati partus & suppositítij suspicionem adi- HENRICVS SVEVUS, AVGVSTVS vtriusque Siciliæ Rex. AN. A CHR. N. M.CXCV.

meret, filium Fridericum enixam esse. Ceterùm Henricus in aliquot A
qui coniurationis in ipsius caput conuicti erant, animaduertit; & paullò pòst in crudelitatem quoque prolapsus in aliquot, qui Tancredi partium fuisse accusabantur, nulli parcens ordini promiscuè proscriptionibus, ferro, flammisque sæuiisse; & rapinis quoque fiscum suum impleuisse ab iisdem accusatur. Id tamen fatentur, ab eodem quantum humana cura prouideri potuit, Siciliæ res ad tranquillitatem compositas esse. eundem vxoris dolo vt dolorem tam alta mente repostum, quem de nepote Rogerio an Guilielmo incertum; tot contumeliis lacerato conceperat, vlcisceretur veneno; alij morbo tradunt esse extinctum; moribundumque Fridericum qui tunc quinctum agebat annum, & Constantiam vxorem B
tutelæ Pontificis Romani & Philippi fratris sui commendasse. Ipsum statura quidem mediocri, corpore tenui & imbecillo; oris tamen magnam præ se tulisse dignitatem describunt: prudentem adhæc facundum & aucupio deditum fuisse; & hoc genus venationis primùm ab ipsius patre Friderico Ahenobarbo in Italiam translatum testantur. Ceterùm quum Philippus Friderici patruus & tutor, in Germania etiam tunc ciuilibus bellis commota, abesset; Constantia virilis animi mulier interea regnum magna cura & summa cum iustitia administrabat; & Fridericus iam septennis Panormi ex more regium diadema, regiumque ornatum sumsit, & faustis populi acclamationibus in regem inauguratur. eiusque C
mater paullò pòst moriens filium Innocentij tertij Pontificis Maximi clientelæ commendat; Friderico decimumquinctum agenti annū Constantia Alfonsi Aragonum Regis filia Panormi nubit: Philippus interea Augustus Friderici patruus, postquā in Germania frequenter Othonem Saxoniæ ducem prœlio fregisset, imperiumque factionibus irrequietum composuisset; nono quā Imperator inauguratus erat anno insidijs Othonis Palatini Comitis cæsus est. Huic Otho quartus Saxoniæ dux in imperium successit; qui Augustus ab Innocentio III. Pontif. Max. salutatus & Romæ inauguratus; Campaniam, quæ ditionis Friderici erat; Flaminiam, quæ Pontifici parebat, armis inuasit: atque quum ad Innocentij D
intercessionem id vetantis non obediret; Pontifex vt Friderici caussam & ius ditionis Pontificiæ tueretur sacrosancta potestate vsus, eidem diris deuoto imperatoriam dignitatem abrogat; & Septemvirorum Senatui auctor fit, vt Fridericum Siciliæ regem iam tunc vicesimum (si rectè putant Chronologi) agentem annum Cæsarem crearent, qui Othonem exsecratum bello prosequerentur. Fridericus eodem tempore quo se Cæsarem à Septemviratu designatum accepit, etiam filiolo recens nato cui nomen Henrico fecit, auctus animum ad tantum dignitatis fastigium suscipiendum, se suisque maioribus dignum sumsit. & dissuadentibus etiam

FRIDERICVS SVEVVS utriusque Siciliæ Rex. MCXCIX.

FRIDERICVS II. AVGVSTVS. MCCXI.

A etiam amicis Romam profectus summo cum honore excipitur: inde Genuam, mox Papiam vsque progressus, Alpibus superatis, Othonem, Philippi Francorum regis societate adiutus, prœlio fractum in Saxoniam fugere coëgit. Victor inde Romam reuersus ab Honorio III. Pontifice Maximo Augustus salutatur & inauguratur: mox quũ nunciaretur nonnullos Principes in Apulia res nouas moliri; opida oppugnare; in Tuscia quoque arma moueri: coactis copijs eos qui arma sumserant in potestatem redactos aut supplicio punit, aut in exsilium agit. Interea Saraceni qui passim adhuc in Sicilia, vt memorauimus, degebant, à Friderico fiducia locorum, quæ incolebant, duce Mirabetto deficiunt. Eos Impera-
B tor magna vi aggressus superatos, ne quid deinceps moliri possent, ex ipsorum rupibus & arcibus detractos in potentia & plana transtulit; viginti millia quoque in Nuceriam Campaniæ opidum ex Saracenis colonorum deduxit; quorũ deinceps virtute & armis vsi Fridericus eiusque posteri multa præclara gesserunt. in Mirabettum defectionis auctorem laqueo animaduersum scribunt. Proficiscitur inde in Germaniam Fridericus & Henricum ex Constantia filium indicto Septemvirorum Herbipoli conuentu Cęsarem designari fecit, & ipsum sibi in collegam cooptauit. Interea odium Friderici in Pontificem Honorium quod multorum querelis & delationibus coaluerat, in manifestam simultatem erumpit;
C quod tamen Ioannis Hierosolymorũ Regis, qui rebus in Suria à Sultano profligatis, opem ab Honorio rogaturus Romam venerat, intercessione emollitum est, & odijs in gratiam Reipublicæ depositis, Fridericus ducta in vxorem Iolanta; regis profligati, vnica filia prouinciã liberandæ Suriæ suscepit, sed expeditionem in proximum vsque annum distulit. Nascitur interea ipsi ex Iolanta filius Conradus dictus; eaque paullò pòst animi curis ob mariti in se asperitatem confecta, vt nonnulli produnt, moritur. Fridericus primo vere contractis vndique copijs in Cyprum vela facit, FRIDERICVS Hierosolymorũ Rex. M. CC. XXIX.
inde in Suriam nauigans Sultanum ad eas pacis leges coëgit; vt Hierosolymorum regnum, vnà cum Palæstina restitueret; fœdereque in decen-
D nium percusso sine sanguine bellum maximum confecit, & rem Christianam recreauit. Ipse verò Hierosolyma liberalibus ingressus in regem Hierosolymæ inauguratur: vrbemque tot belli cladibus affectam instaurat, ædes sacras restituit & nouas erigit; Nazarethum & Ioppen opida propugnaculis & præsidiario milite munit; inde Raynaldum Equitum Magistrum Suriæ præfecit, & rebus compositis in Apuliam sua absentia factionibus irrequietam reuertitur; & cum Gregorio IX. Pontifice (ab quo quod expeditionem sacri belli varijs tergiuersationibus eludere videbatur sacris illi interdictum fuerat) in gratiam redit. Friderico Italiá absente, prauo nonnullorum consilio Henricus quem in Cæsarem pater coopta-

cooptauerat corruptus, ius imperij occupare conatus erat: quem Fridericus cum duobus filijs in potestatem redactum, in Calabriæ opido Matturano relegatum ibique inedia confectum; atque Conradum fratrem eius in locum à Septemviris surrogatum tradunt. Inde quum Fridericus Pontificis Maximi auspicijs, Romanos Viterbij quam circumsederant, obsidionem soluere coëgisset, nunciatur; Siciliam magnis motibus turbatam; caput seditionis & auctorem esse Martinum Balleonem, qui etiam Friderici vitam insidijs petiturus esset. Fridericus eò citatum agmen rapit, & Messanam facilè recipit, Balleonem captū exuri, in ceteros alio supplicij genere animaduerti iubet. Syracusis quoq; & Nicosiæ noxij puniti sunt. Centuripen vrbem, quæ contumaciùs ab eo defecerat, magna vi expugnatam funditùs euertendam decernit; & Augustam in Orientali Chersonnensi fronte de suo nomine condi fecit. Dehinc ex Sicilia Romā cum Conrado Cæsare designato profectus à Gregorio IX. benignè exceptus est. Ceterùm Pontifex nimiam iam Friderici contumaciam expertus præsertim quum socias Mediolanensium ciuitates oppugnare cœpisset, ad belli consilia conuersus, Venetos sibi fœdere iungit. Atque quum illi Apuliæ oras classe infestarent, Fridericus magno impetu contra Pontificem insurgens, cædibus & populationibus obuia quæque vastat, & ad stipendiorum angustiam redactus coriacea moneta vsus, eandem auro argentoque, rebus suis iam prosperioribus permutauit. Inde Romam frustra tentat; Rauennam occupat, Beneuentum vi captum demolitur; Cassinense monasterium per legatos deprædatur; armatisque copijs ad vrbem denuò contendit. contra Gregorius comitia procerum Ecclesiasticorum Romæ vt communibus suffragijs Friderico imperium abrogaret, indicit. Ijs terra marique Fridericus insidias facit; & per Entium filium suum Sardiniæ regem plurimos Ecclesiæ Purpuratos intercipit, quos in carcerem Amalphiæ condidit. Scriptores tradunt Gregorium Pontificem vsqueadeò vbi eos interceptos cognouit, consternatū fuisse, vt præ animi angore & mœrore febri correptus, breui interierit. Gregorio Cælestinus IV. paucorum dierum Pontifex; & huic Innocentius IV. succedit. is nequidquam tentata pace cum Friderico per intercessionem Balduini Imperatoris Constantinopolitani, in Gallia; aduerso Rhodano
M.CCXLV. Lugdunum vectus, Senatum Ecclesiasticum indicit; eoque Fridericum citari per legatos primùm, & inde per præconem iubet; qui quum ad condictum diem non apparuisse renunciaretur; ex Senatusconsulto, Pontificiæ etiam censuræ obnoxius à sacris arcetur; & ab Imperatoria dignitate mouetur. Fridericus ira accensus Italiam bello quatere, omnia incendijs ferroque vastare, Pontificiorum omnia agere, ferreque. Inde in Campaniam flectens Petrum Capuanum supremū Siciliæ Cancellarium

conspi-

A conſpirationis accuſatum, oculorum vſu orbari & in carcerem conijci iuſſit. quem ſibi, ne tantæ contumeliæ & fortunæ ludibrio ſuperſtes eſſet, mortem conſciuiſſe ſcribitur. Tarenti interea Friderico hibernanti, nunciatur, Entium eius filium Bononiæ captum detineri. Euocatis MCCL.
itaque mox vndique copijs vt eum liberaret, morbo impeditus & tardatus, Idibus Decembris, anno ætatis ſuæ LVII: moritur. corporis mediocrem ſtaturam ei tribuunt; vultum lætum & apertum; linguarum Latinæ, Græcæ, Saraceniæ & Germanicæ magnam peritiam; in bonarum artium profeſſores & Academiarum prouentus augendos liberalitatem & benignitatem commendant; eumque Ptolemæi de cæli Conuer-
B ſionibus opera in Latinum ex Barbarico ſermone tranſlatum, alioſque & ſapientiã & medendi arte nobiles auctores Europæ primùm oſtendiſſe, adhæc magnis & dubijs in rebus conſilio fuiſſe præſenti & expedito ſcribunt, omneſque ſui ſæculi Principes militari gloriâ viciſſe. Tres habuit vxores, Primam nomine Conſtantiam Aragonicam gentis, & ex ea Henricum Cæſarem: is ex Leopoldi Auſtri filia Henricum, Fridericum & Conradinum procreauit. Alteram Ioannis Hieroſolymorũ regis filiam Iolantam; quæ ipſi Conradum Auguſtum; Conrado Margareta Auſtria Conradinum peperit. Tertiam Elizabetham Angliæ Regis ſororem, ex qua Iordanus in infantia extinctus; Henricus, cui pater Siciliam
C legauerat, in pueritia morbo conſumptus nati ſunt. Ex concubinis Manfridum, qui ab vtriuſque Siciliæ regno malis artibus parto deiectus eſt; Entium Sardiniæ; Henricum Corſicæ reges; & Fridericum Antiochiæ Ducem genuit. Mortuo non ſine veneni ſuſpicione Friderico Auguſto, CONRADVS AVGVSTVS
Conradus Cæſar è Germania ad capeſſendum vtriuſque Siciliæ regnum *vtriuſque Siciliæ Rex.*
in Italiam profectus; à Manfrido Tarenti Principe, fratre ſpurio, quem pater moriens cum imperij poteſtate regnis, ne quid abſente adhuc Conrado turbaretur, præfecerat, excipitur: & Neapolin quæ ad Pontificem MCCLI.
defecerat, & fruſtrà à Manfrido tentata fuerat, octauo demum menſe per cuniculos, aut quod alij tradunt, fame ad imperium coëgit; vrbemque
D multa clade deformatam, militi etiam ſuo diripiendam dedit. Atque quum vbique compoſitis exiguo quidem ſpatio, octo videlicet menſibus vltra biennium, regnaſſet, venenum ipſi dolo Manfredi per clyſterem infuſum eſſe & perijſſe, Conradino filio, quem heredem ſcripſerat, ſolùm ſuperſtite tradunt. Ceterùm quum regni Neapolitani Proceres & MCCLIV.
ciuitates abſentem in Germania Conradinum negligerent; eiuſque tutores & præfectos odiſſent; etiamſi præcipua pars Conradini auſpicia ſequeretur; & inſuper Sicilia factionibus irrequieta nutaret, Manfridus capto iam tempore, conſilijs & artibus non viribus vtendum ratus, Neapolitanum & Siciliæ regnum deiecto Conradino occupaturum ſe confidit.

D Placuit

Placuit itaque primùm, præfecturam à Friderico moriente sibi commissam, vt Conradini adhuc in Germania absentis, imperium cum potestate administraret, exercere. moritur interea qui eius tam callidis consiliis obstruere poterat Innocentius IIII. Pontifex Maximus: & eo mortuo Pontificatus ad interregnum per biennium rediit; Manfridus occasione temporũ vsus, Pontificias copias ex improuiso, eductis è Nuceria Saracenis adortus, oppressas armis exuit: & Manfridoniam vrbem demolita Sipunte, nouam de suo nomine, & salubriore cælo sitam condidit. Posthæc quum Alexandri IV. Pontificis armis vrgeretur, ad artes suas conuersus, nuncios subornat, qui Conradinum esse fato functum mentirentur; ipse vt eorum verbis fidem adstrueret, funere regali pompa deducto, luctu quoque simulato, eam personam tam dextrè egisse scribitur; vt omnibus eã impostura deceptis, regio deinceps habitu sumto; regem se salutari & coronari fecerit. dehinc vt etiam necessitudine & affinitate opes suas confirmaret, quum filiam haberet nubilem nomine Constantiam, eam Petro, Iacobi Aragonum regis filio, qui post cædem Gallorum Siciliæ regno potitus est, collocat: mox Siciliam ad noui regis imperium tumultuantem in potestatem redegit: & Messanæ primùm receptus, & Rex à populo salutatus, Panormum proficiscitur, & à regni Proceribus corona regia redimitur. Siciliæque rebus ita compositis, auspiciis Vrbani IV. Pontificis tanquam Ecclesiæ hostis euertitur: qui misso ad Ludouicum Francorum regem Legato, eiusdem fratri, Carolo Andeuagensium Duci, vtriusque Siciliæ regnum ex Pontificia auctoritate offert. Carolus suorum consiliis impulsus & opibus adiutus, omnia ad tantam exspectationem moliri cœpit. Interea & Manfridus magnum belli apparatum instruit. Carolus cum triginta triremibus è Massilia soluens; Ostiam appulit, inde aduerso Tiberi subuectus, Romæ benignè & comiter exceptus, Siciliæ vtriusque Rex, in æde Lateranensi à purpuratis Pontificis certis legibus inauguratur. Conuenerat enim vt Carolus eiusdemque posteri annuum XL. M. aureorum tributum Pontifici Rom. penderent; ne ipse posterique eius externum aliquod imperium, siue oblatum illud esset, siue armis acquisitum caperent. mouit inde contra Manfridum Carolus, quem ad Beneuentum assequitur; & collatis vtrinq; signis diu & ancipiti Marte acriter pugnatur; Carolum primo quidem prœlio fusum fugatumque; altero, Manfridum ante primam aciem acerrimè pugnam cientem, à suis desertum & proditum & ab equo vulnerato excussum, cecidisse; eiusque cadauer, quia viuo sacris interdictum erat, ad ludibrium proiectum, hostes in foueam prouolutum mole lapidum obruisse scribunt. Auctores habeo, qui magnum ad Caroli victoriam momentũ fuisse Ioannem Casertæ Comitem testentur. qui vt violatæ

MANFRIDVS vtriusque Siciliæ Rex. MCCLV.

CAROLVS vtriusque Siciliæ Rex. MCCLXV.

MANFRIDVS Rex in prælio occisus.

MCCLXVI.

A B C D

A violatæ à Manfrido vxoris suæ contumeliam vlcisceretur; ab eodem defecisse, & media in pugna ad Carolum transiisse traditur.

DE GALLIS.

PARTA victoria Carolus Beneuentum deditione capit & Pontifici vt conuenerat restituit, eò quum vndique regni Neapolitani proceres intellecta Manfridi morte conuenissent, Carolum regem faustis acclamationibus salutant; mox & Siculi sese B cum ceteris in eius potestatem dediderunt; Massanensesque omnium primi detractis Manfridi signis, Caroli signa proposuisse scribuntur. Restabat Nuceria, quæ ad omnia Caroli imperia contumax, maximo Saracenorum præsidio protegebatur, eam per pactionem qua Saracenos liberè suis legibus vti permittebat, Carolus accepit: hic Manfridi vxorem, eiusque filium capit, quem oculis orbatum carceris squallore consumsit. Inde in Etruriam contra Gibellinos moturus, à quibus Conradinum Sueuiæ Ducem in Italiam vt hereditaria regna armis repeteret, magnis promissis impletum vocari intellexerat, Saracenorum nouo motu, qui ad Conradinum res suas inclinare nunciabantur, ex itinere reuocatur. C Conradinus interim multa Procerum frequentia stipatus, anno post patris sui excessum XIIII. in Italiam degressus, in Campaniam mouit: Conradum ex Friderico spurio fratre nepotem, & Antiochiæ Principem vt suis auspiciis Siciliam in potestatem redigat cum copiis præmittit. Is quum haud longè à Thermis militem exposuisset, easdem paruo labore occupat; & inde Fulconem Caroli Proregem acie profligat; victoris imperium, Agrigentũ, Augusta, Argyra, Leontiũ, Heraclea, Catana, aliaque non pauca Siciliæ opida sequuntur. Fulco Messanam sese in tuto recepit. Et iam Sicilia iterum intestinis bellis per triennium omnique calamitatum & latrociniorum genere vexata, modo à Carolo, modo à Conradi- D ni partibus laceratur. Ceterùm Conradinus Ligurũ & Pisanorum classe adiutus, deiectis Gallorum præsidiis Messana, ceteraque Sicilia exceptis Panormo & Syracusis potitus est. In Neapolitano quidem regno Nuceria, & alia aliquot oppida Gallorum dominationem pertæsa ad Conradinum oblata occasione sponte deficiunt. Carolus vt imperium armis partum, armis tueretur, in Marsos mouerat; eò Conradinus contractis vndique copijs occurrit. pugnatur acerrimè, cadit ante primã Gallorum aciem Philippus Montfortius Equitum Gallorum Magister. Is quia regio paludamento insignis ante ceteros eminebat, Germani qui in procinctu stabant falsò regem qui cecidisset opinati, solutis ordinibus in

ANN. A CHR. N. MCCLXVI.

SICILIA intestinis bellis lacerata.

hostem vndique impetum faciunt. Carolus qui in omnem pugnæ casum A expeditus in subsidijs cum Prætoria cohorte substiterat, intellecto Germanorum errore, in laxatos eorum ordines inuectus magnam stragem facit, fusosque profligat. Conradinus fuga elapsus, abiecto paludamento cum Friderico Austrio, tribus tantùm comitatus quum Calonum habitum sumsissent, triduum per saltus viarum ignari oberrat: & ad Asturam peruenit, vnde cùm piscatoria nauicula delati decessisset indicio annuli, quem Conradinus piscatori vt panem ipsis emeret misso dederat, agniti; à Ioanne Frangipane Asturæ domino capti, in Caroli quoque potestatem venerunt: & Neapoli carceris squallore annum vnum macerati, violata etiam regiæ dignitatis in Conradino maiestate, ambo publicè securi percussi sunt. B Siciliæ præerat eo tempore cùm proregia dignitate Conradus Caputius Antiochiæ Princeps, in quem captum, per Guidonem Montfortium iussu Caroli laqueo sæuitum est.

M.CCLXVI. Carolus vtroque regno ad eum modum potitus, in Siculos, quia non facilè cesserant, acerbiùs & crudeliùs consuluit; tributumque ijs iniquissimè imperauit, & exegit acerbissimè.

Conradinus vtriusque Siciliæ Rex capitali supplicio affectus.

Inde Gallos reipublicæ, qui omni libidinum genere & dominatione graues erant præficere: ijsque & præsidiarijs omnem rapiendi & stuprandi licentiam indulgere: exsilia, vincula, proscriptiones, omniaque suppliciorum genera in omnem sexum crudelissimè repræsentari. Ceterùm quum ille etiam legatos, qui ad deprecandum venerant, in carcerem C conderet; neque Pontificis quoque auctoritate mollitus ciuium iniurias vlcisceretur; patientia diutiùs læsa in furorem conuersa, paullò pòst ex leui occasione in Gallorum perniciem erupit. Duplex inde fama est, sunt qui casu in Gallorum cædem concursum, sunt qui rem consilio procuratam scribant, nos vtriusque caussas & occasionem in pauca conferemus. Vetuerat Carolus ne quis ciuium Siculorum publicè cum telo aut armis esset. Id milites exploraturi, omnium sinus pertentabant; tandemque eò licentiæ progressi sunt, vt etiam virginum honestarumque matronarum sinus sub eo prætextu lasciuiùs explorarent.

Siculorum in Gallos coniuratio.

Ex more recepto apud Panormitanos S. Spiritus ædem tertio Paschatis festo extra vrbem vtriusque D sexus ciues magna frequentia adibant; hic Gallus quidam, Droettum vocant, quum in eo cœtu cuiusdam matronæ sinus lasciuiùs quàm pudicitia pateretur scrutatus esset; irritatus ea contumelia maritus, stricto

M.CCLXXXII. quo Droettus à tergo accinctus erat pugione eundem iugulat: clamore mox & tumultu, vt fit, ad eum casum oborto, impetus vndique fit in Gallos, quorũ ducenti extra portam cæsi, mox intra vrbem ciues odium iamdiu conceptum tanto furore expleuerunt, vt promiscua cæde Gallos, nulli sexui, ordini, ætati parcentes, trucidarent. Panormitanorum exemplum ceteræ per Siciliam vrbes sequutæ eisdem cædibus grassati sunt.

Quibus

A Quibus consilio factum placet; ij ab eisdem causis occasionem repetunt, & incredibilem quoque Gallorum tyrannidem accusant; sed verisimilius in hanc ferè sententiam scribere videntur. Ioannem Prochytam Salernitanum, qui Manfrido regi medicus fuerat, referunt huius coniurationis caput fuisse, & personam suam prosperè egisse qui filiam à Gallo quodam vitiatam anxiè dolens, eam iniuriam aliquoties ad Carolum, vt legibus in stupratorem virginis ageretur detulerat; verùm quum se etiam deludi sentiret, iam odij & iræ caussas in Carolum transfert: & rationes quibus ipsum magna cum clade Gallorum euerteret, ex occasione temporum commodissimas non negligit, non ignorabat auersos à Carolo ob GALLORVM cædes.

B tyrannidem omnium Siculorum animos: Petro autem Arragoniæ regi ius regni vxoris suæ nomine deberi; atque vt hunc opibus etiam & armis iuuare ad ius suum prosequendum possit, Michaëlem Palæologũ Orientis Imperatorem in quem Carolus magnum belli apparatum moliebatur, facilè vt Caroli impetum à se auerteret, in societatem armorum cum Aragonio venturum censuit. Vbi hæc nonnullis cum quibus consilij sui rationes communicauit, placuerunt; Ioannes vltrò citróq; commeando, per litterarum commercia & amicorum fidem, intra biennium vsq; adeo profecit, vt Petrus Arragoniæ rex vxoris suæ precibus; quæ soceri ipsius Manfredi, nepotumque suorum nefandam cædem oblata opportunitate

C piis armis vlciscendam hortabatur, victus & Palæologi auro adiutus, & Nicolai III. Pontificis Maximi auctoritate, qui Siculorum calamitatem miseratus erat, euocatus, prætextu belli quod in Africam sese apparare simulabat; classe in Siciliam copias suas exposuerit. Intereà temporis dum Aragonensis sese ad expeditionem parat, Ioannes Prochyta rationem comminiscitur, qua per cædem Gallorum Aragonensi faciliorem ad occupandam insulam aditum aperiret: Siculorum oculos vltione gratissima pasceret; eosque ad fidem Aragonensi præstandam scelere maximo obligaret. Placuit itaque tertius à Paschatis festo dies, vt quum primũ circa vesperam ære campano signum daretur; Gallos omnes promiscuè (nec

D habendum vllum sexus, ætatis, ordinis discrimen) esse confodiendos. additur Ioannem vt id quod moliebatur arte aliqua & dolo à suspicione auerteret, per Siculas vrbes oberrando furorem simulasse, ac canna auribus Gallorũ vt magis falleret admota, ridicula aut inepta; contrà Siculis cædem Gallorum futuram, diem, horam, signum, indicasse. Illuxit itaque M.CC-LXXXII. vltimis Gallis in Sicilia dies & funestissimus A.D.III. Kal. Aprileis, Caroli regis anno decimo septimo, quum ad vnum omnes per totam insulam à ciuibus cuiuscumque ordinis tantã crudelitate trucidati sunt, vt etiam grauidæ euiscerarentur, eorumque fœtus, ne quid Gallicæ stirpis in Sicilia superesset, saxis illiderentur, duarumque horarum spatio octo

millia Gallorum eâ clade peremta ſcribuntur. Intereà dum Galli ſæuæ A
libidinis & diu toleratæ crudelitatis pœnas luunt; Aragonenſis circa Africæ litora oberrabat, & Hipponenſem agrum incendijs vaſtabat. deinde vt Prochytę conſilia ſucceſſiſſe, & Siculos in ipſum oculos animumque conuertiſſe intellexit, ad id cuius gratia cetera ficta, factaque erant, conuerſus, vela ſuos in Siciliam facere iubet, & ad Drepanum copias exponit. Carolus tum fortè Neapoli erat, quum de cæde ſuorum, & Sicilia ad res nouas commota, adhuc tamen Meſſanenſes incertos quas partes potiſſimùm ſequerentur, nutare vno eodemque nuncio certior fit. Is copias quas in expeditionem contra Palæologum paratas habebat, in Siciliam mittendas decernit; omnemque belli apparatum toto impetu in B
perduellionis reos conuertendum; & nihil cunctandum, dum adhuc ſpes ex Meſſanæ motibus ſupereſſet, itaque claſſem expediri, & milites terreſtri itinere Rhegium conuenire iubet. ceterùm quum huic rei omnem

MCC-LXXXII.

curam impenderet nuncium accipit, Aragonium conuerſa ex Africa expeditione in Siciliam claſſe Drepanum appuliſſe, eumque à Panormitanis regem ſalutatum: Meſſanenſes vt omnium tardiſſimè ita atrociſſimè, concepta ex rebus nouis fiducia, in Gallorum cædem graſſatos eſſe. Igitur quum cladem clade noua auctam, & ſe omnino Siciliæ regno exutum vidit; animo menteque concidit; & vt erat irarum impotens, ſceptrum,

MESSANENSIVM in Gallos crudelitas.

quod regio more manu tenebat mordicus inuaſit, diuque ita immotus vt C
quidam litterarum monimentis prodidêre; conſedit, ſed poſtquam bilis deferbuerat claſſem XL. triremium; (etſi ſint qui nauium numerũ octuplo maiorem recenſeant) conſcendit; & iuxta Catanam XC. peditum XXIV. millia equitum exponit. Meſſanenſes interea quæ tolerandæ obſidioni; & tuendæ vrbi vſui eſſe poſſent, conuehere, vrbem inſtaurare, & omnia magna cura apparare: Carolus admotis ad vrbem copijs, Meſſanenſes terrere, vexare, laceſſere; eorum agros ferro, flammaque vaſtare: & Mylas occupare. Mamertini aut ſucceſſibus aliquot Caroli conſternati; aut bellorum pertæſi, dum Carolo deditionem offerunt, ſi præteritorum obliuio ſanciatur: ſuperbo reſponſo excepti, audiunt, Mamer- D
tinis, quos iam viciſſet (tumultuaria enim velitatione equites aliquot profligauerat aut ceperat) victoris arbitrium eſſe exſpectandum. acuit ea res Meſſanenſium animos: ita vt omnes Caroli impetus, virtute, ciuium conſenſu, magiſtratuum ſedulitate, armiſque & conſtantiâ frangerent. At Carolus poſtquàm vim procedere non videt, Alaimum Leontinum vrbis præfectum, muneribus, ſed fruſtrà apud animum tunc quidem nullo precio venalem, corrumpere tentat. mox vt contumaces fame frangeret, mari claſſe, terrâ equitatu Meſſanenſes commeatu arcuit, & vt anguſtia rei frumentariç ad maximam inopiam prolaberentur, arctiſſimâ obſidione

A obsidione eosdem clausit. Legatos itaque Mamertini ad Aragonium mittunt, qui eundem de Mamertinorum fide, constantia, & necessitate doceant; & auxilium rebus in præceps ruentibus exorent.

DE ARAGONIIS.

MESSANENSIVM legati Petrum Aragonium faustis acclamationibus Panormi Siciliæ regem salutatum, & inauguratum conueniunt. Is legatis benignè auditis, auxilia & commeatum
B expediri iubet; & Rogerium Lauriam classis suæ Præfectum, PETRVS ARAGONIVS Siciliæ Rex salutatus.
militari peritia clarum cum XL. triremibus præmittit; ijs mandatis instructum, vt vel Caroli classem profligaret; aut si id non posset, commercia commeatuum ipsi impediret. Aragonius terrestri itinere citato agmine contra Carolū mouens, quingentos, cum peritis & notis Centurionibus milites non intermisso itinere properare iubet, qui Messanensiū labores & vigilias sustinerent; quoad ipse cum toto exercitu pugnam cum hoste conserere posset. Ceterùm vt iusta se pro Siculis arma induisse doceret, Legatos ad Carolum mittit, qui eum è regno suo, quod sibi dotis & soceri nomine deberi asserebat, decedere, & Siculos à tyran- AN. A CHR. N. MCCLXXXII.
C nide; Mamertinos autē obsidione liberare iuberent; & abnuenti pugnam exspectandam denunciarent. Carolus etsi ad Legatorum postulata ferociùs respondisset, tamen rem ad deliberationem reuocat; placuit itaque apparatúne hostium territis, an rerum angustia coactis, incertum è Sicilia in Calabriam exercitum in hiberna transportare. Vasis itaque conclamatis & ædibus aliquot sacris direptione profanatis, obsidionem soluit. Lauria Aragoniæ classis Præfectus, Gallos ad Pelorum assequutus, eos aliquot nauibus captis aut depressis profligat. Petrus rex ex itinere Mylas deiecto Gallorum præsidio recipit: & à Messanensibus in eius aduentum promiscua multitudine effusis VI. Nonis Octobreis faustis omnium acclamationibus, parens, conseruator, & Rex Siciliæ salutatus, in
D vrbe tot belli cladibus deformata excipitur. superuenit in tanta omnium lætitia & publica aggratulatione Iacobus Petri regis filius cum XXXV. MCCLXXXIII.
triremium classe quam in portum Messanensium subduxit. atque vbi nunciatum est Caroli triremes, ex præterita clade ab instrumento nautico claudas è Rhegio Neapolin vela facere; Rogerius quantum remigiorum celeritate potuit cursum extendens, easdem assequutus profligat; & quadraginta triremes captas Messanam deducit. Petrus ex Messana Siciliam obiturus, vt insulā ad tranquillitatem & otium componeret; classi spurium suum Iaimum Paridem cum imperio præfecit; eundemque paullò

paullò pòst quia temerè & malè contra patris mandata cum hoste pugnasset, in exilium expulit; & classis imperium Rogerio Lauriæ didit. mox fretum quoque traiiciens in Italiam bellum transfert; & Rhegium nullo labore capit; Caroli equitatum ad Fanum Martini trucidat: Seminariam occupat. Fama tenet Carolum missa legatione, cum Petro de de iniuria expostulasse, vt qui aliena iniustè & per vim inuaderet: Petro autem ius suum iustis armis prosequi respondente, Carolum eundem ad experiendum vtri plus iuris Mars decerneret, Burdegalæ ad singulare certamen iis conditionibus, vti vtrinque centum tantum equitibus stipati venirent prouocasse. eam pugnam nonnulli Pontificio edicto vetitam; alij (vsque adeo eius sæculi scriptores variant, aut odio aut amore corrupti) Carolũ; nonnulli Petrum ad condictum diem non apparuisse, prodiderunt. Petri interim in Hispania absentis imperium Iacobus eius filius in Sicilia gerebat; eiusque auspiciis Caroli classis ad Melitam insulam profligatur; & insula in Aragoniorum potestatem redigitur, Rogerius quoque Lauria deuicta Gallorum classe, cum quadraginta triremibus Neapolitanam oram incendiis & populationibus eo consilio vastabat, vt Carolum Claudum Caroli regis filium ad vlciscendum sociorum iniurias in pugnam naualem irritaret; postquàm adolescentem nec ad procerum iussa, neque patris monita obtemperantem, in certamen properare videt: fuga simulata eum vsque ad Circeium promontorium protraxit; inde conuersis velis toto impetu in eundem inuectus superat; eiusque Prætoria quum per Paganum vrinatorem perterebrata vitium fecisset & vndis irrumpentibus, depressionem nauis omnes qui cum eo vehebantur, metuerent; qui in ea erant, sese vnà cum Carolo ceterisque Proceribus Rogerio dediderunt. Carolus cum ceteris in arce Mamertina custodiendus traditur; Rogerius eum XLII. quas ceperat triremibus in portum Messanensem, triumphantis more inuectus, classem suam subduxit. Carolus rex interea adiutus fratris sui Philippi opibus è Massilia soluens, & inter nauigandum filij clade intellecta, Neapolin tunc admodum nutantem appulit; classeque CL. nauium expedita, & contractis vndique copiis; filij cladem vlturus Rhegium obsidet; à quo Pontij Catelaunij, qui vrbis præsidio præfectus erat, virtute repulsus est.

Messanensium seditio.

Oritur interim apud Messanenses sibi Gallos ad cædem deposcentium seditio: magnoque furore populus ad arcem prouolat; & quum captiui non dederentur eos igne iniecto conburunt. Carolus tamen regis filius, qui in vltionem Conradini ad supplicium poscebatur, pietate Constantiæ reginæ conseruatus; Cephalædum in custodiam mittitur, & inde in Hispaniam transuectus est. Ceterùm quum Carolus eius pater paullò pòst apud Fogiam Calabriæ opidum in febrim incidisset, moritur; & Roberto

A Roberto fratri suo Atrebatensium Comiti pro filio regni imperium administrandum tradidit. In hoc rerum tumultu Rogerius classis Aragoniæ præfectus in Calabria & Apulia signa victricia circumfert; & viginti duo opida ad imperium Aragonium coacta præsidiis, & propugnaculis muniuit. Dum hæc in Italia geruntur, aduersa Europæ parte Philippus Galliarum rex, vt Petrum Aragonium ad sua defendenda distineret Hispaniæ bellum mouet; & Gerundam obsidione claudit, cui Petrus cum exercitu vt obsidionem solueret occurrit, prœlióque victus, paucis pòst diebus ex vulnere quod in acie acceperat, anno ætatis suæ quinquagesimo quinto Barcinonæ III. Idus Nouēbris, filiis quatuor, Alphonso, MCC-LXXXVI.
B Iacobo, Friderico & Petro; duabus filiabus Isabellâ & Iolante superstitibus moritur. testamento Alphonsum Aragoniæ, Iacobum Siciliæ regem scripserat, ea lege; vt si quid Alphonso orbo humanitatis accidisset, Iacobus in Aragonense; Fridericus in Siciliæ regnū succederet. Alphonso itaque sine liberis defuncto, Iacobus deserta Sicilia, Aragoniam occupabit; & Fridericus Siciliam ex qua occasione grauissimi motus orituri sunt. Iacobus itaque Aragonius peractis patri inferiis Panormi regio diademate ornatus inauguratur, & prospero optimóque in posterum omine rex salutatur. inde Messanam profectus Calcærandum Catelauniū cum imperio contra Manfredum Claremontiū qui Caroli copias ducebat in
C Calabriam mittit. qui quū Castrum villarium, & Moranum opida recepisset; ab eisdem iterum per ignauiam deiectus est, Claremontius quū ad Iacobum transire desertis Caroli partibus pararet; fraude ad cenā à Morani domina inuitatus, circumuenitur, & non sine redemtione dimissus ad Aragonenses defecit. Intereà classis Aragoniæ maritima Galliæ circa Prouinciam depopulatur; & Bernardus Sarrianus XII. triremium præfectus Capreas & Prochytam insulam capit; & Asturam expugnauit; filiúmque Frangipanis eius, qui Conradinum ex fuga retractum Carolo prodiderat, hasta traijcit: & opidum ferro flammáque prosternit. Nec multò pòst Iacobus rex ab Alphōso Aragoniæ rege, fratre suo, Alaimum
D Leontinum, quem Petrus rex in Hispaniam cum duobus nepotibus ob conspirationem contra regem, sub specie legationis, ne quid in Sicilia clientium potentia freti turbarent, missum in carcerem condiderat, ad supplicium repetit. Alphonsus Bertrando Iacobi legato cum ceteris tradi iussit qui ex Iacobi regis imperio quum ad Hieronesum insulā Drepano ferè oppositam delati essent; Alaimus cum nepotibus Mineo & Mazarino culeis insuti, vt affectati regni pœnas luerent, in mare præcipitantur. Interea Galli capto tempore Augustam, quum ciuibus ad solenne Leontinorum forum profectis, vrbem sine præsidio esse per exploratores didicissent, subito impetu capiunt, mox & arcem nullo labore occupant.

PETRVS Rex ex vulnere moritur.

IACOBVS Siciliæ Rex. MCC-LXXXVII.

AVGVSTA à Gallis capta.

E Ad

Ad primum captæ vrbis nunciũ rex cum expeditis copiis profectus Catanam vt hostes expelleret venit: eò etiam cum classe Rogerius appulit; inde Augustam nauigans milites exponit, & magna vi multoq; suorum & hostiũ sanguine vrbem recipit; arcem nullis armis expugnare potuit. Placuit itaque fame eandem in potestatem esse redigendam. consedit rex ad arcis obsidionem; & Rogerium magna cum classe ad reprimendos & auertendos hostium conatus, Calabriæ & Neapolitana litora, insulásque inferi maris infestare iubet. Rogerius iussa sequutus, quum omnia longè lateque vastasset hostibus etiam quiescentibus, eis insultare; & ad pugnam lacessere. Ij instructa classe pugnandi copiam faciunt; acerrimè concurritur; tandem Rogerius victor procerum præcipuos ad deditionem cogit XL. triremes capit, ceteras deprimit, aut inutiles facit. mox classem cum tribus captiuorum milibus signisque ab hoste captis, ad Iacobum regem misit; & cum Gallis biennij inducias fecit. Iacobus interea Gallos fame ad arcis deditionem coëgit, & armis exsutos vita donauit. Deinde à Caietanis qui deditionem offerebant accersitus, classem XL. triremium litora Calabriæ & Campaniæ obire iubet, ipse exposito ad Rhegium exercitu, terrestri itinere ducit: opida Seminariam, Sinopolin, Babulinum quæ defecerant ad imperium suum redire cogit. ad Vibonem Valentiam substitit; vrbem quæ neque minis Rogerij neq; precibus cesserat, per vim expugnat, & supplicibus veniam dat; quinque inde opida recipit, & ex itinere cum Atrebatensi aliquot velitationibus feliciter pugnauit. Is enim extremum ferè agmen Iacobi aut carpebat; aut in Frumentatores cum impetu inuehebatur; & itinera quibus Iacobus duceret infestabat; atque quum ad Scyllam vt eam à commeatu & præsidio imparatã interciperet constitisset, rex immissis in vrbem aliquot cohortibus, eum in Campaniam deflectere coëgit. Iter deinde intermissum prosequutus ad Beluederium castra posuit; Rogerij Sangenesij perfidiam, qui datis etiam filijs obsidibus ad Gallum transierat, vlturus, ter oppugnatum opidum: ter præsidiariorũ virtute defensum scribitur. Ceterùm quia nunciis Caietanorũ vt properaret vrgebatur; Lauria castrorum & classis præfectus, extrema omnia tentaturus; Sangenesij filios duos caueæ illigatos vt patrem ad commiserationem moueret; eo loci quem potissimum præsidiarij tormentis in Siculos immissis petebant exposuit. atque quum nihil ab eo furore remitteretur, filij eius cum cauea præcipitati & afflicti sunt; primogenitus statim exspirauit; alter conualuit; & Iacobus vt vidit sibi properandum Sangenesij Constantiam, quæ armis frangi non poterat beneficentia remisso ipsi vtroque filio; altero in tumulum fericis obuolutũ composito; altero incolumi; gratissimo parentibus dono expugnasse scribitur. Cõscensa deinde classe copiis ad Caietæ litora expositis, Caietano-

AVGVSTA recepta.

VIBO VALENTIA capta.

A B C D

A Caietanorum promissa exspectaturus considit: & Auellinæ Comitē præsidij Præfectum acie profligat; fugatum vsque adeo acriter insequitur, vt ei reditum ad vrbem intercluderet. Inde Fundos vsque & per Formianum agrum omnia belli cladibus vastat; & castra munito & edito in tumulo metatus, vrbem obsidet. Attrebatensis vt Caietanis subsidio esset, cum exercitu quingentis vix passibus à castris Iacobi eo consilio consedit, vt si ille à fronte Caietam vrgeret; ipse à tergo hostem lacessendo in se converteret, aut mutuo metu distineret. In hoc rerum statu legati ab Arogonum rege Alphonso, & Edoardo Angliæ rege, Pontificis quoque nomine missi superveniunt; qui pacem, aut si id non possent, indu-
B cias inter vtrosque componerent. ex Legatorum sententia induciæ vtrinque datæ sunt. Iacobus inde in Siciliam cum classe reuertitur Alphonsus, regis Franciæ & Pontificis auctoritate victus Carolum II. Andegauensis filium quem in potestate habebat, acceptis Lodouico, Roberto & Philippo eius filiis obsidibus, libertate donat. Eum Nicolaus IIII. Pontifex Maximus Romæ benigniter exceptum Neapolis & Siciliæ regem creauit. Durantibus adhuc induciis, Alphonsus Aragoniæ, Edoardus Angliæ reges, magno studio pacem inter Iacobum & Carolum componere sed nullo successu conantur. Iacobus rex elapso induciarum tempore classe quadraginta triremium in Calabriam traiicit; Hieracium
C & alia aliquot opida expugnat; sed prosperum in rebus gerendis cursum nuncius interrumpit; qui Alphonsum Aragoniæ regem, in apparatu nuptiarum, quibus Angliæ regis filiam ducturus erat, pectoris vitio correptum; intra triduum morte extinctum nunciabat: rogare regni proceres, vt ad hereditarium regnum primo quoque tempore accipiendum, properaret. Iacobus Fridericum fratrem, vt suis auspiciis Siciliæ cum Proregia potestate & imperio præesset in insula subsistere iussit. Ipse VI. Kal. Augusti è Drepano soluens XVII. Kal. Septembris Valentiam VI. Idus eiusdem mensis Barcinonem venit. atque quum sui regni prouincias obeundo legibus & institutis composuisset; rex Aragoniæ salu-
D tatus & inauguratus est: & filiam Castellæ regis sibi despondit. Interea Sicilia sub Friderico Pro rege auspiciis Iacobi otio & pace fruebatur; ceterùm ne classiarij sociique nauales otio torpescerent, Rogerius classis præfectus cum viginti triremibus in Peloponnesum nauigat; & Maluasiam opidum, indeque Chion insulam deprædatus, mox Methonensibus quoque male multatis magna cum præda domum reuersus; in Lucanos, qui Mamertinis infesti fuerant, mouit. Carolus posteaquàm Iacobum in tantam rerum & fortunæ amplitudinem creuisse videt, rebus suis diffisus cum Bonifacium VIII. Pontificem Maximum fautorem haberet, eius intercessione pacem cum Iacobo iis conditionibus componere conatur,

M.CC-LXXXIX. III. Kal. Iun.

CAROLVS II. à Pontif. vtriusque Siciliæ Rex creatus.

M.CC.XCI.

IACOBVS Aragoniæ, & Siciliæ Rex.

 vt Iaco-

vt Iacobus Siciliæ regno cederet; sororemque Caroli Blancam in matrimonium duceret, repudiata Hispaniarum regis filia, cuius ante nuptias pactus erat, & Robertus Caroli filius Iolantam Iacobi sororem in coniugem acciperet. Ad ea Iacobus respondit, Siculos super ea re consulendos esse, & missa vltrò citroque legatione, Pandulfus Fulco equestris ordinis vir, facta dicendi copia in hanc ferè sententiam libero ore locutus scribitur. Carolum semper dubiæ fidei, fœdera nulla conserturum; coniugij necessitudinem, quam offerret, in ipsius potestate non esse, fidem qua Iacobus rex sibi Castellæ regis filiam desponderat, sine scelere dissolui non posse: Siculis cum Gallis capitale odium esse, quod sine alterius gentis interitu molliri aut nullis hominum consilijs exstirpari posset. illos vt vltionis materiam semper quæsituros; ita istos nunquam arma, quæ sumsissent ad extremum vsque spiritũ posituros, supplicare se ne Siculos clientes & ciues suos, pro quorũ libertate pia arma per XII. annos gens Aragonia induisset, Gallorum libidini, crudelitati, perfidiæ violandos & lacerandos obijceret. Iacobus legatos benignè auditos, & consolatione recreatos fide data dimisit. Nutantem paullò pòst eius animum Bonifacius Octauus Pontifex Maximus perculit, & partium Gallicarum fecit; eumque magnis promissis impletum, à fide quam dederat Castellæ regis filiæ absoluit; & ei Blancam Caroli sororem collocat; ac Iacobo Pontificiæ auctoritati cedente Siciliæ regnum Carolo impetrat. Quod vt in Sicilia euulgatum & exploratum est, omnes ad Fridericum proregem prouolant eique vt ius suum, quo patris testamento in Siciliæ regnum Iacobo fratri (vt memorauimus) succedere deberet, armis tueretur, suadent. mox conuentu procerum Catanæ indicto omnium suffragiis, & publica cum lætitia Fridericum regem Siciliæ designant; in eius verba & fidem iurant; se nunquam Gallorum imperium accepturos, Fridericum vsque ad extremum spiritum non deserturos conclamant. magno inde procerum comitatu Panormum deductum, regiis cærimoniis inauguratum, magno cœtu circumfusi regem salutant. Quum in hoc rerum tumultu aliquam animorum inclinationem Calamandrius Caroli legatus speraret; Messanæ concionem habuit, qua, vt Carolum in regem acciperent persuadere conabatur: ad quæ verba (tantum in Gallos odium erat) procerum concursus fit, Calamandrius exploditur, ferociterque responsum est, Siculos delecto & creato sibi rege Friderico, pacẽ per arma quæsituros. hinc parum abfuit quin legatus à populo saxis violaretur. Fridericus inde Siciliam obire; beneuolentiam procerum, ciuium, officio, beneficentia, comitate, & liberalitate demereri, omnia ad subita belli præsidiis firmare, & munitionibus instruere. Inde Messanam profectus maximo cum apparatu, & effusa ciuium aggratulatione excipitur. Dehinc

IACOBVS *Siciliæ regno se abdicat.* MCCXCV.

FRIDERICVS *Siciliæ Rex.* MCCXCVI.

A B C D

A Dehinc vt bellum à Sicilia distineret, in Calabriam traijcit, & Scyllaceum quod à Gallis tenebatur obsidet. insidet ea vrbs præruptis in rupibus & vtrinque fluuio abluitur. Aragonij præsidijs vbique ad ripam depositis ciues ab aquatione arcebant, & siti ad deditionem cogunt. Tentatur deinde semel atque iterum, obsidione belloque Catanzarium, quod Petrus Rufus comes cum præsidio tutabatur. qui cum Rogerio quem sanguine contingebat, XL. dierũ inducias ijs legibus pactus est, vt interea Caroli regis voluntatem consuleret, postquàm nunciatum est eum desperatis Calabriæ rebus Apuliam contra hostes muniendam suscepisse; Cantazarium deditione in Friderici, qui iam ad Crotonam signa promouerat, potestatem venit, inde ad Roccam cognomento imperialem à Caroli
B legatis frustrà tentatam mouit, & eam fugatis hostibus ab obsidione liberat: Fanum Seuerini & Russanum ceteraque Calabriæ opida; ad eius imperium certatim redeunt. Superuenit in tam lætis rerum initijs à Iacobo Aragoniæ rege nuncius, è Dominicanorũ sodalitate Petrus cognomento Corbelles, qui mandata sua Friderico breuibus in hanc ferè sententiam exposuit: Iacobum Aragoniæ regem Ecclesiasticarum legionum imperatorem Pontificis Bonifacij VIII. auspicijs creatum, petere ipsius ad Aenariam insulam colloquium, vt Fridericus sedatis bellorum motibus pacem cum Carolo & Pontifice componeret; ni pareret, imperium se
C suum contra ipsum oblitum etiam necessitudinis fraternæ, magna cum seueritate prosequuturũ. Fridericum nihil ea denunciatione fuisse commotum produnt; & læto alacrique vultu respondisse, se, si vis ingruat, contra fratris sui postulata tam iniqua ius suum pijs armis defensurum: mox vt ad subita belli sese apparatu omni instruerent, Velascum Alagonium cum imperio in Calabria, & copijs vt victoriam suam prosequeretur reliquisse: ipsum in Siciliam traiecisse; Rogerium in aduersa Italiæ parte cum classe ad Hadriatici maris oram opidum Lecciam; & mox Hidruntum cepisse; dehinc difficili pugna haud procul à Brundusio Gallorum equitatum profligasse scribitur. Fridericus conuentu procerum
D Plotij indicto, ad Senatum de fratris sui postulatis refert; certatur sententijs, Rogerius Friderico proficiscendum censet, & exiguo viæ compendio tantam belli impendentis procellam esse auertendam: alij manendum, & nihil temerè fratri, partiũ studijs corrupto, aut fluctuanti credendum, eo die variantibus sententijs nihil decerni potuit, altero, Fridericus legato respondisse proditur, se, quum adhuc in proregia dignitate esset, fratri quidem iubenti parere debuisse; nunc quum suæ potestatis, & ex patris testamento, & procerum populique suffragijs rex creatus esset, nullam se fratri iniqua postulanti reuerentiam debere. sin vis inferatur, fas esse vt se suosque & ius regni armis tueretur. Rogerium Lauriam qui alie-

 niore

niore animo in Fridericum esse cœperat & commeatum à rege ostensis A
Iacobi litteris petebat, non nisi datis vadibus sua negotia obire permisit: ceterùm is vadimonio liberato fuga elapsus ad Iacobum transfugit. Iolanta interim cum fratris sui classe Romam deducta Roberto Caroli filio ex fœdere, præsente Iacobo nupsit. Ioannes Lauria Rogerij patruelis qui nouis Siciliam motibus turbabat, prœlio profligatus, ad Rogerium fuga elapsus est; & Rogerius qui id temporis copijs à Carolo acceptis partes Friderici oppugnabat, opidis, quæ per Siciliam tenebat exutus est. Ceterùm quum is Cantazarium in Calabris opidum oppugnaret, Velascus Alagonius cum CCC. equitibus eundem DCC. equitibus stipatum, vulnere afflictum, profligauit, & obsidionem soluit. Iacobus vt fratrem B
suum ad libidinem & voluptatem hostium communium vexaret, & bello infestaret, cum LXXX. triremium classe præfecto Rogerio Romam nauigat. Fridericus LXIV. triremibus instructus præfecto Conrado Auria Genuensi lustratis Calabriæ litoribus Aenariam vt fratris sui cursum interciperet; aut eius classem inuaderet petijt. ceterùm à fratre præmonitus, consultius ipsum ad sua defendenda intra regnum se recepturum; vt eius vel iram molliret, an alia qua de caussa incertum in Siciliam reuersus est. Iacobus Neapoli communicatis cum Carolo, & Pontificis legato consilijs, cursum in Siciliam dirigi, Lauriæque consilium sequutus, ad Pactas exscensionem fieri iubet. Pactenses tanto apparatu territi C
& ab omni re imparati sese dedunt, nutant & ceteræ vrbes; imperiumque

MYLAE capta.

Iacobi sequuntur Mylæ, Noara, Monsfortis, & alia aliquot præsidia. superato inde Pelori promontorio Syracusas versus Iacobus nauigat, easque mari & terra obsidendo claudit: & vallis Nætinæ agrum, longè lateque populationibus infestat. Vrbi Syracusanæ præerat Claremontius, eamque longa & difficili obsidione fatigatam, intestina etiam proditione & fame vexatam, magna cum Syracusani populi constantia Friderico conseruauit. Iacobus ne sedendo tempus tereret Buxemium, Palariolum, Xuthinum, Ferulam & Buccherium agri Syracusani opida per deditionem capit: Buccherium à Friderici legatis receptum est; & D
iterum à Gallis acerrimè oppugnatũ depulso hoste defensum, sed noctu quum vim difficilioris iterum oppugnationis metuerent, à ciuibus fuga delapsis desertum est. Fridericus vt ex propinquo suis subsidia ferret; & hostium excursiones arceret: Catanam sibi belli sedem delegit. atque eo tempore Ioannes Barresius, qui exceptis ceterorum opidorum præfecturis, Petræpreciæ, haud longè citra Gelam sitæ præerat vnà cum præsidijs ad Iacobum transiuit. Ceterùm quum Galli nihil hostile metuentes Petram suis prædis receptaculum delegissent; & omnia eò ferrent agerentque; Velascus Alagonius eos ex insidijs opprimit, & præcipui nominis

A nominis Centuriones carcere condit; gregarium militem, denis vna catena revinctis, ad Fridericum vt de ijs statueret deduci iussit. Pactenses interea ad Friderici imperium redire conati; ab arcis præsidio impediti, & Ioanne Lauria cum classe adnauigante oppressi sunt. Mamertini Ioannem Lauriam cum XXX. triremibus è Mylis redeuntem, adorti, pugna nauali fundunt & capiunt; vix duæ triremes fuga elapsæ sunt; quæ nuncium acceptæ cladis deferrent. Iacobus adúcta pugna fractus, & quod vltrà XX. M. militum varijs belli cladibus cecidisse, & classem afflictam conquereretur; belli tædio captus, legati Pontificij auctoritatem & suorum consilium sequutus, qui fessis rebus otium & quietem aliquam esse
B dandam censebant, suos classem conscendere iubet: Peloroque superato classem ad Mylas subducit. Traditur hinc Iacobum Friderico legatum misisse qui pacem se Friderici rebus suo nomine facturum sponderet, si captas ab ipso triremes vnà cum Ioanne Lauria ceterisque captiuis sine precio redderet, ea legatio quia procerum consilia dissuadebant accepta non est. & de Ioanne Lauria, & Iacobo Rocca vt de perduellionis condemnatis securi supplicium sumtum. mox & Fridericus expeditam classem in fratrem mouet, is subductis velis procellæ & sæuientis tempestatis iniurias tolerare, quàm cum fratre concurrere maluit; & classis partem ad AEolias insulas afflixit: cursuque in Italiam flexit. Engium etiam
C quod ad Gallorum partes transierat per Henricum Vigintimilium Friderici legatum aliquamdiu frustrà obsessum, à rege cum copijs superueniente fame sitique ad deditionem coactum est; mox & Petra per Claremontium oppugnata captaque; & sine armis sponte ad Friderici imperium, vrbes quæ defecerant, aut ab hostibus captę fuerant, venia omnibus data redierunt. Nutabant, fluctuabant adhuc incerta fide, Mylæ, Noaria, Monsfortis, itidem Pactarum & Samperij arces; quũ nunciatur, Iacobum noua classe instructum, magnum belli apparatum facere. addebatur ipsum, vt terrorem Siculis moueret, Robertum & Philippum Caroli filios classe sua exceptos in Siciliæ possessionem armis deducere. venturum tantis copijs, vt fratrem hostibus restitutis è Sicilia deijceret; Sicu-
D los Gallis ad libidinem trucidandos obijceret. Fridericus nihil ea denunciatione perterritus classem XL. triremium expedire vt fratri occurreret; ipse prætoria vectus è Messana soluit, & ad Orlandi promontorium in hostilem classem inuectus, dum ferociùs quàm consultiùs pugnat grauissima clade oppressus, mente concidit, sed Hugonis Emporitani opera vi remorum impulsa prætoria, hostibus eripitur, & cum XII. triremibus, quæ fuga sese subtraxerant, Messanam rex incolumis deuectus est. Vigintiduæ triremes ab hoste captæ, aut depressæ sunt. desæuijt in captiuos proceres omni crudelitatis genere, vt mortem patruelis sui vlcisceretur

Rogerius

Rogerius Lauria, in gregarium militem, & socios nauales Gallus omnem vltionis libidinem exercebat. Rex interea ad mentem rediit, & in spem meliorem suos consolatione efficaci erexit; Messanæque rebus consilio & præsidio confirmatis, ad Ennam, vt ex insulæ totius vmbilico vndique subsidia laborantibus submitteret, cum exercitu profectus est. Iacobus vtcunque victoriâ potitus, quum se tantum detrimenti accepisse videret, vt propius victum se quàm victorem testaretur, animo concidit; conuocatoque procerum concilio, fidem iam se suam satis liberasse Pontifici Bonifacio VIII. Carolo regi, eiusque filijs qui aderant, obtestatus, sibi in Hispaniam, vt res quoque regni sui commotas componeret, redeundum ostendit; & quia iam fratrem aduerso prœlio, & Siciliam maxima clade concussisset, facilè Siculos ipsorũ armis, modò victoriâ vti scirent, cessuros adiecit. consilio inde dimisso classem suam ad profectionem in ancoris expeditam stare, & mandata sua exspectare iussit: procerumque aliquot captiuorũ permutatione cum fratre suo Friderico facta, reliquos, itidem opida capta, Roberto Caroli filio, & Rogerio Lauriæ, iisdemque imperium quoque cum exercitu tradidit: ipse à Sicilia soluens Neapolim nauigat, atque à Carolo, qui se desertum queritabatur, alieniore animo exceptus, in Cateloniam reuertitur. Robertus itaque Calabriæ dux post Iacobi profectionem belli gerendi prouinciam suscepit; & Randacium ad Aetnam situm opidum frustrà tentat, aliquot tamen ignobiliora præsidia ad Rogerium defecerunt; Francouillani ad res nouas commoti ab Auria præfecto præoccupantur: & iam Rogerij copiæ angustia frumentationis dilabebantur, nisi Adranum tam facilè cessisset: ibi miles Roberti omni rerum copia recreatus ad Paternionem deducitur. præsidio præerat Manfredus Maletta Friderici II. Augusti olim clientulus, & Iacobi ac Friderici regum alumnus. is ad otium & libidinem proiectus, animo ignauo hostibus vrbem, ne quam vim experiri cogeretur, dedidit. Flagitiosum hoc exemplum Vizinenses sequuti sunt; in Claremontium vi expugnatum omni crudelitatis genere sæuitum est. hinc Ardoninum ad deditionem coactum; à Plotio hostis per Calcærandum & Palmerium Friderici legatos profligatus est. Robertus inde Catanam proditione capit. eadem perfidia & Nætum occupat: & Nætinę vallis opida Buxemium, Palatiolũ, Rhagusa. Carolus tanto filij successu lætus, Philippum quoque Tarenti Principem cum XL. triremibus & DCC. equitibus diuersa insulæ parte, vt Fridericum vndiq; bello distineret, in Siciliam mittit. Hic quũ ad Drepani litora copias exposuisset, Mazarinæ vallis agros, effuso in varias partes equitatu populatur: contra Philippum Fridericus ad Falconariam aciem castra metatus, in aciem descendit, eumque equestri prœlio fusum capit: eiusque præcipui ordinum ductores Rogerius Sanse-

[Margin notes: ROBERTVS Calabriæ Dux. — ADRANVM à Gallis captum. — CATANA à Gallis capta. — PHILIPPVS Tarenti Princeps.]

[Margin letters: A, B, C, D]

A Sanseuerinus Sergius Segmolphius, aliíque aliquot in potestatem venerunt; Petrus Saluacoxianus quum se dedisset, quia ad hostem aduersis circa Orlandum rebus transierat, nequidquam magna auri talenta promittens ab irato centurione Gilletto trucidatus est: cecidit etiam eo in prœlio Florus equitum Philippi magister: paullò pòst & Brennæ comes à Roberto ad intercipiendum Galliam arcem, cum valida equitum peditumque manu missus, calliditate & adulteratis Montanerij Sosæ litteris, in insidias prolapsus à Velasco fusus, & trucidatis eius copijs captus est. Rogerius Lauria Siculos interea procaciùs & temerariè exsultantes & XL. triremibus in eum inuectus prœlio natali iuxta Neapolin superat.

B Ceterùm quum hostium classis post eam victoriam maris commercia intercluderet, & frumentatio vndique ab hoste interciperetur, Messanæ fame laboratū est; & arctissimè commeatus subuehi potuit; placuit itaque à plebeia & inermi turba Mamertinos exonerare; eos Fridericus deduxisse, comiter appellasse, & omni officiorum genere prosequutus esse scribitur. atque quum Nicolai Palicij virtute Mamertini ad omnia obsidionis incommoda fortiter & constanter obdurarent, Robertus eorum pertinacia victus, per Iolantam vxorem, Friderici sororem pactis inducijs, classem copiasque deduxit. Deinde quum Carolus Philippi regis Galliarum frater Roberti patruelis magnum ad Thermas in ore Africi maris

C ris exercitum exposuisset, & virtute Friderici acriter repulsus nihil armis proficeret: & Fridericū & Robertum petito colloquio ad pacis consilia flexit. capita fœderis in hanc sententiam percussa fuisse obseruo. vt Fridericus Helionoram Caroli regis filiam, Roberti sororem, sibi vxorem duceret, Carolo Calabriæ, Appuliæ & Campaniæ imperium & ius esset; Fridericus Siciliam quoad viueret libere possideret, opida capta vtrique regi, suis in regnis restituerentur; captiui sine precio liberarentur, transfugæ exsularent & bonis multarentur. Pace ijs legibus composita & serua- M.CCCII.
ta, Fridericus Helionoram, Messanæ nuptijs celebratis mense Maio vxo- PAX inter Aragonenses & Gallos.
rem duxit, quæ ipsi filium nomine Petrum post biennium peperit. Sicilia

D inde sub Friderico bello & pace laudatissimo Principe duodecim annis læta in pace quieuit: eam bene compositam, & si mutuis Principum offensionibus aliquando sollicitam externi Principes perturbauerunt. Henricus Lucenburgensis septimus eius nominis Imperator, vt à M.CCC.XIV.
Pontifice inauguraretur, Romam venerat, quem Robertus de eodem ROBERTVS Neapolis Rex ab Imper.
sibi metuens, misso cum copijs Ioanne fratre suo Roma expulit. Is tot HENRICO VII proscribitur.
Roberti & olim & nunc quoque iniurijs contumelijsque vexatus eum imperij hostem esse decernit & proscribit adhæc vt aduersarium ipsi potentissimum & acerrimum opponeret, Friderico Siciliæ regi fœderis lege soluto, imperium cum belli gerendi potestate dedit.

Fridericus itaque Cæsaris auspicijs vsus, Robertum lacessit, Rhegium primo impetu capit: mox & quinque Calabriæ opida sese dedunt; ab eo victoriæ cursu litteris Henrici, vt copijs eum ipso coniunctis Robertum maiore vi aggrederentur, Caietam auocatur: sed quum inter nauigandum intelligeret Henricum veneno per fraudem in agro Senensi exspirasse, nuntio tam inauspicato consternatus, cursum in Siciliam reflexit. At Robertus vires quas in Henricum comparauerat in Fridericum conuertens in ora Segestana opidum quod castrum maritimum vocabatur, proditione captum munit, & Drepanum obsidet; classes vtrimque ad pugnam naualem instructas tempestas antequam concurrerent diuellit & lacerat: premitur etiam omni rerum inopia Roberti miles: atque fessis vtrimque rebus de XIV. mensium inducijs paciscuntur, & Roberti exercitus nulla quasi re gesta in Calabriam deportatur: & quum is vario deinde apparatu diuersis in locis, Siciliam, aliquoties agros populando tentasset; semper cum clade suorum repulsus, insidijs & artibus potius quàm armis hostilia gerebat. Fridericus interea ætatem suam vergere, & læta cum indole Petrum filium adolescere videns, eundè in regni societatem, vt prauas aliquot factiosorum spes demoliretur annum ferè duodeuicesimum agentem ex procerum suorum consilio cooptat, & regia potestate donatum Panormi inaugurari fecit, & eidem Elizabetham Bauariæ ducis filiam collocat, Robertus vt erat irrequieto animo, ita nullum spiritum satis tranquillum ducebat. & prosperis Friderici rebus vrebatur; omni consilio pertinaciaque, vt eundem euerteret grassatus Carolum filium multa procerum frequentia & centurionum, ordinumque ductoribus stipatum cum imperio & classe validissima, vt Panormum peteret emittit, & arcanis quoque mandatis de vrbis obsidione & expugnatione eum instruit. Præerat vrbis præsidio Clarimontius isque ciuiũ, qui ad omnem obsidionis necessitatem fortiter tolerandam obdurauerant egregia virtute & constantia fretus, egregiè eam tuebatur, equitatu interim latè per insulam vagante obuia quæque vastata & direpta sunt. Ceterùm quum Carolus multis simul locis per triduum vrbem tota vi & omni oppugnationis genere, magna cum clade suorũ repulsus, frustrà oppugnasset, quia vi non poterat, fame eam capere decreuit. Panormitanis iam ad extremum inopiæ prolapsis saluti fuit, quod Carolus, patris sui litteris ab obsidione auocatus sit. Is igitur citatum inde agmen per Siciliam rapiens agros, villasque omni latrociniorum genere infestans, in Calabriam nauigauit. Roberto anniuersarium erat, aratores messis tempore quotannis aliqua in insulæ parte inuadere; prouentum, annonamque, nullo tamen cum rerum suarum successu, populationibus corrumpere; calamitatẽ inferre; cladem accipere; quousque per proditionem Panormitana arce intercepta ab

PETRVS II. Siciliæ Rex. M.CCCXXI.

A ab eadem iterum magna vi eiectus est. Fridericus interea à Ludouico Bauariæ duce (qui Cæsar designatus, bellum contra Fridericũ Austrium æqualibus ferè suffragijs creatum, ciuile gerebat) in auxilium vocatus, filium suum Petrum ducis Ludouici generum, cum LXX. triremium classe M.CCC-XXIX. in Italiam misit. qui Aenariæ insulæ & Caietanis agris igne, ferroque vastatis, Asturam quæ à priore clade vtcumque respirauerat in vltionem Conradini ibidem, vt memorauimus, intercepti, vnà cum arce funditùs deleri iussit. & aliquot inde agris opidisque direptis quum Ludouicum Roma profectum, cumq; à belli suscepti consiliis auersum esse intelligeret, in Siciliã cum classe reuersus est. Aetna mons proximo inde anno pri- AETNAE montis incendium.
B die Kal. Iulij grauissimo motu concussus, horrendo fragore cum ingenti terræ mole subsedit: & eructatis flammarum globis & riuis igneis, Catanensium & Acitanorũ agros magnis cladibus oppressit, inde inducta per cælum caligine, offuscataque densis tenebris luce diurna, tantam cineris nigerrimiq; pulueris copiam depluit, vt non solùm vicinæ, sed & longiùs positæ regiones cooperirentur, verùm etiam flante vehementiùs Borea in Melitam vsque insulam ea cineris nubes deferretur. Obortæ deinceps M.CCC-XXXIV. inter duos præcipui nominis purpuratus simultatum caussæ, Siciliam nequidquam contra nitentibus regibus vigintiquatuor annis intestino aut externo bello, mutuoque partium exitio grauissimè afflixerunt. Partium
C capita duo comites Franciscus Vigintimilius Hieracij; alter Motucæ Ioannes Claremontius erant. Vigintimilius Constantiam Clarimontij SICVLORVM bella ciuilia. sororem eius sterilitatem caussatus, repudiauerat; & pellicem suam sibi matrimonio iunxerat: eam sororis contumeliam vtcumque vellet, vlcisci tamen Clarimontius in Vigintimilium non potuit; obstabat eius apud Fridericum & gratia & auctoritas contulit, itaque se Clarimontius, ad Ludouicum tunc quidem (vt memorauimus) Italiam varijs belli cladibus infestantem; & rerum gestarum commendatione etiam apud regem gratus, domum reuersus, vltionem callidè dissimulat, quousq; capto tempore Vigintimilium Panormi inuadit, & securum, incautumque ali-
D quot vulneribus occupat. Rex Clarimontium; quia vetuerat ne qua vis fieret, vt publicæ pacis violatorem proscribit. Clarimontius ad Ludouicum recurrit, eumque Ludouicus frustrà Friderico conciliare nititur: quare is animi dolore victus, ad Robertum transit; eiusque classi præfectus agrum Thermitanum & Mazariensem populationibus vexat, & ab Alicatæ vrbis oppugnatione depulsus, ad Ludouicum neglectis Roberti auspicijs dilapsus in gratiam receptus est. In hoc rerum tumultu Lotophagites (quæ nunc Gerborum vocatur) insula à Friderici præfectis, FRIDERICVS II. Siciliæ Rex moritur. qui tributa acerbiùs imperauerant, & crudeliùs etiam coëgerant, ad Tunetanum regem defecit: & Fridericus podagræ morbo fractus M.CCC.XXXVII.

 anno

anno ætatis sexagesimo quinto, regni sui quadragesimo; crinito sidere ab occasu Brumali prælucente in agro Catanensi III. Idus Iulij moritur. Succedit ei in regni administrationem filius Petrus II. qui ipso quoque viuo, vt memorauimus, coronatus erat. Læta huius regni auspicia factio Vigintimilia & Clarimontia perturbarunt: Clarimontij proscripti & exsulantis partes fouebant Palicij fratres; qui noui in regis animum obrepserant; Damianus ad Cancellariam dignitatem, Matthæus ad quæsturam regiam admotus, in Vigintimilij exitiũ conspirant, eumq́ue omni studio euertere machinantur. Indicitur interea procerum conuentus, cò Vigintimilius per amicos de periculo admonitus ad regis edictum non apparuit filium misit. quem ex Paliciorum consilio rex vnà cum ijs qui eum comitabantur proceribus, in carcerem conijci iussit; mox Rufo Cephalædensi quæstioni subiecto, tormentisq́; lacerato indicium extorquent quo ille Vigintimilium, cum Antiocheno ob eam caussam latitare indicat; quod in caput regis coniurassent; & ordinem caussamque perfidiæ & mutua litterarum commercia prodit. Vigintimilius & Antiochenus vbi se per indicium regi proditos intelligunt, ad Robertũ transeunt; illius defectionem viginti opida; istius octo sequuntur; & detractis Siciliæ regis insignijs; Roberti reponunt. Rex & fuga & indicio conuictos proscribit, & hostes iudicatos armis prosequitur: opida haud difficili labore occupat. Vigintimilius dum fuga elabi conatur, ex præcipitio delapsus à militibus membratim discerpitur: Antiochenus fuga sibi salutem peperit & quum se in arcem Mystrettensem recepisset, abeundi cum fortunis suis potestatem pactus, ad Robertum nauigat, quem magna spe & vanis promissis impletum eò perculit, vt in Siciliam quinquaginta triremium classem instrueret. qui quum classi præfectus ad Rocellam arcem (reflectitur ea post Cephalædum in Brumalem occasum x. pass. millibus) copias exposuisset, Colissano, Gratterio, Brucato & Montangelico opidis, quia Vigintimilij ditionis fuerant potitus; supplementa & commeatum ex Neapoli accipit & Thermas Himerenses arcta obsidione oppressas siti ad deditionem coëgit. Petrum namque regem ne Thermitanis subsidium ferret, motus ex Rogerio Passaneto repetundarum reo nouus auerterat: is enim vt rebus suis vitæque consuleret, Leontinorum arcem occupauerat. Ceterùm Passaneto per pactionem in potestatem redacto, Velascum cum aliquot signis contra Gallos proficisci iussit: qui hoste per metum cedente, vrbes, quas occupauerat, partim armis, partim deditione recepit. Robertus Antiocheni iterum sequutus consilium Mylas vt frumentationem Messanensium intercluderet, per aliquot menses obsessas, fame ad deditionem coëgit, ipseque Antiochenus telo percussus in ea obsidione fato functus est. Petrus interea etiam magnam

A magnam ad Liparam temeritate Rolandi fratris sui spurij cladem, captis aut depressis XXII. triremibus accepit. Ceterùm domi Paliciorum fratrum potentia iam omnibus nimia & inuidiosa, etiam Ioannem Randacij ducem, regis fratrem peruertere per inuidiam & calumniam moliebatur, nisi Ioannis innocentiam Petri fratris pietas & fides protexisset, quare quum Paliciani fratres ob eius sceleris vltionem Panormi à populo per seditionem ad supplicium deposcerentur, à regina conseruati, & Pisas in exsilium pulsi sunt, atque in hoc rerum tumultu Petrus anno ætatis suæ XXXVII. regni sui XVII. haud procul ab Enna VI. Idus Augusti exspirauit. PETRVS II. Rex moritur. Cuius mors præmatura & filij Ludouici ætas (sextum

B enim tum ferè agebat annum) ad regni curas immatura, Siciliam nouis ex partium studiis motibus anxiè, perturbauit. quum namque procerum consensus Ludouicum regia corona Panormi donasset, & Ioannem LVDOVICVS Siciliæ Rex. patruum eius ex patris testamento tutorem & Siciliæ proregem declarassent, neque is aduersa valetudine Syracusis oppressus munia sua obire M.CCC.XLII. posset: Paliciorum exsulum factio, occasionem, qua ipsis reditum recuperarent oblatam esse rati Fridericum Callarium Messanæ præfectum subito impetu trucidant; & prætorem magistratumque Paliciæ gentis aut factionis creant: atque vt proregis iam ad vltionem properantis impetum in ipsorum exitium vergere vident, accitis è Neapoli in subsidium

C Gallis arcem in portus ostio, quæ à S. Seruatore nomen habet, commeatu M.CCC.XLII. & instrumento instructam occupant. eam prorex magna vi expugnat, & in factiosos laqueo animaduertit. Eodem tempore Robertus Neapolitanorum rex Siciliæ hostis fato functus est, cui Ioanna ex filio Carolo ROBERTVS Neapolitanorum Rex moritur. neptis successit. Ea quum Andreæ Hungariæ regis filio nupsisset, Siciliæ regnum, contra Messanenses duce Gotofrido Scyllaceij comite, cum XL. triremium classe & M equitibus misso, affectare & armis tentare cœpit. Sed Gotofridus Ioanne Siciliæ prorege cum copiis in auxilium Messanensium superueniente, quia pugnam conserere non audebat, obsidionem soluere & in Calabriam fugere cogitur. Andreas inter hæc auersæ ANDREAS Neapolitanorum Rex.

D vxoris Ioannæ scelere laqueo strangulatur; & eadem Ludouico Tarenti principi qui ipsam adulterio corruptam in mariti necem impulisse credebatur nubit. At Ludouicus Hungarus fratris Andreæ mortem vlturus, magnum contra Ludouicum & Ioannam exercitum ducit; qui sceleris sibi conscij & hostis apparatu consternati, regni curam Carolo Dyrrachij duci committentes Narbonam profugerunt. Siculi Ioannæ metu & cura liberati, & temporum occasione vsi Mylas, mox & Liparam deditione recipiunt; & Calabriæ oram prædationibus infestāt: hinc quum circa Neapolin victricia signa circumferrent, Neapolitani & bellorum & turbarum pertæsi seditionem mouent, & Ioannam quæ iam pace cum

Ludouico Hungariæ rege facta, in regnum redierat, ad pacis consilia cogunt. Ceterùm quia pax nullis adhuc legibus tam celeriter componi poterat, induciæ septem mensium datæ sunt. Posthæc pacem his conditionibus factam obseruo, vt Ludouicus Siciliæ regnũ possideret, si qua vis vrgeret, Neapolitanis cum XV. triremiũ classe auxilio esset; LX. talenta Ecclesiæ Romanæ penderet Ioanna Ludouico eiusque posteris Siciliæ regno cederet & Pontificis Clementis VI. auctoritatem in pacis sanctione; & ab eodem Siculis veniam censuræ Ecclesiasticæ impetraret. Pace iis legibus composita, quum ab externo hoste otium esset, Sicilia pestilitate, factionibus, intestinis bellis, & agris populatione exustis aut ab aratoribus desertis, fame; tum quod inter præcipuæ calamitatis eius genera numerandum est, Ioannis proregis subita morte, opprimitur; cuius vita, siquid in humanis rebus virtus aut prudentia potest, vnicum tantis malis remedium opponebatur. Ioanni defuncto, Velascus Alagonius in proregia potestate successit. Ceterùm Matthæus Palicius qui Pisis, vt memorauimus, exsulabat, eius fratre Damiano ibidem defuncto, reginæ Elizabethæ opera & fauore, & factiosorum auxilio in Siciliam rediit. Is restitutus in integrum, & Messanensium sibi animis conciliatis in Velasci, cui infensior erat & Catalaunorum exitium cum præcipuis aliquot proceribus præcipuè iis qui Clarimontanæ factionis erant, coniurat, & seditione Panormi, per complices suos excitata, Catalaunos passim obuios trucidat; ceteros non adparentes magno cum furore ad cædem deposcit: opida, arcesque; iis per totam insulam deiectis eodem impetu occupat. Velascus vt se contra coniuratos tueretur, Catanam præsidio & commeatu vndique conuecto instruit; vrbem propugnaculis, & conta omnem oppugnationis impetum vallo fossisque munit. Clarimontani contractis vndique suorum copiis in agro Catanensi castra metantur; eódem & regina cum Ludouico filio sese confert. Velascus eruptione facta acriter ad Catanæ muros cum hoste congressus, eundem magna clade fractum profligat. cadunt etiam ex Catalaunis aliquot proceres, & inter hos præcipui nominis Gulielmus Peralta comes. Clarimontani aduerso prœlio fracti dilabuntur, & bellum per insulam intestinum spargunt, aluntque: mox & ciuitates partium furore contactæ, inter se mutuis vulneribus & latrociniis grassantur: agri vastantur; aratores eiiciuntur, armenta, gregesque abiguntur; adhæc nihil sacri vsquam inuiolatum mansit. Hinc secuta agrorum sterilitas; & in tantam omnium prouentuum penuriam Sicilia, quæ olim Pop. R. horreum vocabatur, prolapsa est, vt libera corpora sese cibi vel minimi gratia in seruitutem venderent, virgines in stuprum prostituerentur. Ludouicus adhuc puer interea sub Mathæi Palicij tutela Messanæ adolescebat; sed quum Palicius sub tutelæ prætextu

Pax inter Ludouicum Regem & Ioannam Neapolis Reginam.

A B C D

A texto tyrannidem affectare videretur, & pecunias magna cum inuidia imperatas, acerbissimè cogeret, omnibus iam exosus ab Henrico Rufo, qui Mamertinorum operâ in vrbem exceptus erat, ex latebris quibus se abdiderat protractus, Ludouico etiam inuito vnà cum vxore & filio primogenito per vrbem vnco iniecto raptatur, & trucidatur. Ludouicus posthæc Henrici curæ & tutelæ commissus ab eo Catanam deductus, à Velasco, ceterisque Catalaunis & Catanensibus magna cum aggratulatione excipitur, eiusque accessu Alagoniorum opes confirmantur, & Clarimontij rebus suis in deteriùs vergentibus, se fortunasq; suas Ludonico & Ioannæ Neapolitanorum regibus dediderunt. Anxia tot moti-

M.CCCLV. LVDOVICVS Rex Neapolis. LVDOVICVS Siciliæ Rex moritur. MESSANA à Neapolitanis capta. ACIS opidũ captum.

B bus Sicilia, etiam grauiori mæstitia duorum funerum Velasci Alagonij senio consumti, & Ludouici regis nondum puberratis annos egressi percellitur. accedebat ad hæc quod Fridericus eius frater nondum XIII. annos natus impeditus procerum factione, neque regium insigne adsumere, neque quidquam cum imperio, neque auspicato gerere poterat; Messana à Neapolitanis occupata erat; Leontinum eorum præsidiis tenebatur; Syracusæ à factiosis sollicitatę nutabant. & quod etiam constantissimos percellebat, Acis opidum grauissima obsidione clausum, quia nullis auxiliis defensum erat ab hoste expugnatum nunciabatur. Rebus vsque adeò fractis & desperatis, lumen animi, ingeniíque sui Artalius

FRIDERICVS III. Siciliæ Rex.

C Alagonius, Velasci primogenitus ostendit, qui hostes exigua cum manu adgressus, eos, expugnatis aliquot triremibus, ab Acitanæ arcis obsidione detraxit; & ab insula depulit, Siciliamque hostium armis oppressam, & domi seditionibus laceratam protexit, & Fridericum III. in regem inaugurari fecit. Transfugæ vbi res Ludouici & Ioannæ in Sicilia fractas vident; Friderico regi supplices accidunt, eiusque clementia, Artalisque consilio in gratiam recipiuntur, & inducta præteritorum obliuione partibus etiam inter se regis studio reconciliatis, regnum ab intestinis armis liberatum, & contra hostium insultus munitum est. Constantiam inde Petri Aragonum regis filiam ex Hispania deductam in vxorem Frideri-

M.CCC. LVII.

D cus rex accepit, ex qua ipsi filia Maria regni hæres futura nata est, eaque vix bimula, à matre moriente Artalis Alagonij curæ & tutelæ commendata est. Ceterùm Ludouico defuncto adhuc sub Ioannæ Imperio & præsidio Messana tenebatur, quæ eiectis per Artalum hostibus, Friderico restituta est; arcem verò Artalis quæ adhuc à Gallis tenebatur magna vi adortus expugnauit & iam Sicilia iterum ab hostibus liberata, pax inter Fridericum, & Ioannam Neapolitanam (nam eius maritus paullò antè è vinis excesserat) Gregorij XI. Pontificis Maximi intercessione in eam sententiam componitur, vt Fridericus eiusque posteri Siciliæ insularumque vicinarum regnum possiderent, & regno Neapolitano Eccle-

siæ que;

M.CCC. LXV.

siæque Romanæ beneficiarij, clientes & vectigales essent paci etiam ne- A
cessitudinis vinculum adnexum, Antoniaque Hadriæ ducis filia, Ioannæ
neptis, Friderico regi desponsata est, nuptiæ Messanæ celebratæ sunt; &
Fridericus, quum eousque itinera ab hostibus & perduellibus obsessa li-
berum ipsi commeatum interclusissent, Panormum profectus & regio
more diademate redimitur, & Antonia eius vxor, faustis acclamationi-
bus, regina salutatur. Fridericus inde cum regina Messanam, vna trire-
mi vectus, scelere Henrici Rufi excluditur; nec hoc temerario eius ausui

M.CCC-LXVIII.

satis fecit, regem qui se Rhegium cum triremi subduxerat, noctu insequi-
tur, eumque in potestatem redigere conatus, frustratur; triremis namque
remigum magno nixu impulsa, regem incolumem eripuit. ceterum regi- B
na ex pauore & consternatione animi in febrim incidit cuius vehemen-

MARIA Siciliæ Regina.

tia septimo inde die exspirauit. Atque quum Fridericus tertiam sibi
vxorem, Bernabonis Mediolanensium reguli filiam despondisset, ante
nuptiarum diem Messanæ anno regni sui vndecimo, ætatis XXIIII. men-
se Iulio è viuis excessit, moriens Artalio Alagonio Mariam filiam (vt an-
te eius mater testamento fecerat) cum proregia Siciliæ dignitate com-
mendauit. post eius mortem quæ ipso viuo sopita erant odia inter Ala-

MARIA Regina capta.

gonios & Clarimontios liberius recruduere. Raimundus Moncatinus
Clarimontanæ factionis noctu Catanam profectus (aberat namq; Mes-
sanæ ad vrbis eius statum componendum Artalis) arcemque furtim in-
gressus, Mariam nihil tale suspicantem rapuit & ad arcem Augustæ tran- C
stulit. Artalis eius facinoris nuncio consternatus, cum delectorum mi-
litum agmine Augustam, præsidium oppugnaturus, & Mariam liberatu-
rus properat, & signiferos gregariosque ad celeritatem vrget. Sed Rai-
mundus non ausus eius impetum exspectare, Mariam, triremi ad id à
Manfrido Clarimontio Panormo missa exceptam, in Alicatæ arcem, in-
de in Cataloniam transuehit, & ad Barcinonam exponit: eámque Marti-
no, Martini ducis albimontis filio & Ioannis Aragonũ regis nepoti col-

M.CCC-LXXXVI. MARTINVS Siciliæ Rex.

locat, qui Siciliæ Rex in nuptiis fausta acclamatione salutatus est. Obiit
eo tempore Manfridus Clarimontius, cuius filius Andreas Panormi vr- D
bis præfecturam occupauit. Inter hæc Martinus pater, cum filio Martino
& Maria nuru in Siciliam vela facientes, Drepani benignè excepti & re-
gum aggratulatione salutati, à Panormo per Andream exclusi sunt. E-
nimuero Andreas paullò pòst in potestatem redactus, & securi percussus
eius perfidiæ pœnas luit, atque in eo gens Clarimontia, quæ tot factioni-
bus Siciliæ viscera, tot cladibus rempublicã ob vnius fœminæ contume-
liam (vt suo loco exposuimus) lacerauerat, defecit. Vigintimilij, & Monte-
catini in regum gratiam recepti sunt. Panormum inde ingressi Martinus
pater & filius, & Maria nurus reges salutantur, & filius eius cum Maria
nuru

A nuru regni auſpiciis inaugurantur, communibuſque conſiliis & opibus inſulam inteſtinis bellis & ſeditionibus malè multatam & conuulſam pace componunt. Artalius qui Catanam armis ſibi vendicaturus metuebatur, vrbe ceſſit & in Acin ſe ſuaſque fortunas tranſtulit. Dum hæc in Sicilia geruntur, Ioannes Aragonũ rex fato functus eſt, Iolanta vnica filia ſuperſtite; Ioanni Martinus frater Albimontis dux ex patris teſtamento & procerũ ſuffragiis in regnum Aragoniæ ſurrogatur. Auctores habeo, qui Martino filium nomine Fridericum ex Maria natum ſcribant; atque eum dum ſextum ætatis ſuæ annum ageret cum æqualibus haſtiludio concurrentem, cuſpide circa frontem confixum, ſtatim

MARTINVS ſenior Aragoniæ Rex.

MCCCC.

B exſpiraſſe; matrem præ animi dolore deinceps contabuiſſe morboque VI. Kal. Iunij conſumtam: & Martinum defuncta Maria, vxorem Blancam Nauarræ regis filiam duxiſſe. Inde quum pater eius Aragoniæ rex, qui Ioanni fratri præmortuo in ius regni ſucceſſerat, inauguratus eſſet, & Sardinia eius imperium abnueret, Martinus eius filius, Siciliæ rex in Sardiniam cum claſſe & copijs profectus inſulam armis in poteſtatẽ redegit; mox laboribus cæli eius inclementia, fatigatus paucis poſt eam victoriam diebus extinctus eſt. Prodidêre quidam eius mortem adhuc immaturam, annum enim agebat tertium vltra triceſimum, magnum vbique luctum mouiſſe: obſeruatum quoque ipſum in-

MARIA Regina moritur.

MCCCCIX.

MARTINVS Siciliæ Rex moritur.

C felici omine, (ſi quid omina præſagij habent) regem ante patrem fuiſſe creatũ, quaſi ante patrem vita defuncturus eſſet, cui vnicus heres, columen & poſteritas gẽtis erat. Pater quinquageſimum ſecundũ ingreſſus annum, ventre etiam ex intercute inflato, Margaretam ſpe propagandæ ſobolis regiæ duxiſſe vxorẽ, & liberos ex ea non ſuſcepiſſe ſcribitur. Atque quum fratri in regno Aragoniæ, filio in Siciliæ regno ſucceſſiſſet, Blancam nurum ſuam, proregię dignitatis auctoritate in Sicilia donauit, & paullò pôſt moriens, neminem teſtamento ſuo ſucceſſorem deſignauit, illud tantùm ſcripſit ſe procerum ſuffragiis commendare, vt eum ſibi regem ſurrogarent, qui gentis neceſſitudine ipſum quàm proximè

MARTINVS Pater Siciliæ Rex.

D contingat, & prudentiæ nomine commendatiſſimus ſit. Poſt Martini itaque mortem varia in Aragonia & Sicilia de ſucceſſionis iure certamina ſunt oborta: affectabant enim regni hereditatem Iacobus comes Vrgellenſis, ex Ioanne ipſius Martini patruo natus: & Alphonſus Gandiæ dux, parte ex altera Ludouicus puer Ludouici Francorum regis filius ex Iolanta, nepte Martini, & Ioanne Caſtellæ rege eius fratre ortus. Conuenit itaque, vt Iudices nouem ſeligerentur, qui ſuper ea contentione iudicarent: ij poſthabitis reliquis, & excluſo etiam Friderico Martini iunioris ex pellice filio competitore quarto, Ferdinandum Ioannis Caſtellæ regis ſecundò genitum & abſentem,

MARTINVS Pater Siciliæ, & Aragoniæ Rex moritur.

MCCCCX

nec ambientem, regem Aragoniæ declarant. erat is Martini ex Helionora sorore nepos. Huic Ferdinando cognomen iusto ob insignem in nepotulum suum pietatem fuisse factum obseruo, memorabili ad omnem posteritatis memoriam exemplo, quum namque Henrico fratri defuncto cum omni procerum cœtu iusta persoluisset; omnium suffragijs & acclamationibus rex Castellæ declaratus, tamen sublato in humerum anniculo infante, defuncti fratris filio, ad cœtum vniuersum dixerit, Eccum regem vestrum: pluris pietatem iustitiamque quâm regnum fecerit faciens, quo beneficio sibi & omnium animos demeruit; & regni curam suscepit, & plures terrâ marique victorias adeptus est. A B

DE CASTELLANIS.

FERDINANDVS Aragonum Rex ab. à Ch. n. M.CCCCXII.

ERDINANDVS patre Ioanne Castellæ rege (vt memorauimus) natus, in Aragoniæ regem electus, & Cæsareæ Augustæ III. Nonas Septembr. coronatus, nec dum se regem Siciliæ appellari voluit, obstabant intestinæ adhuc eius insulæ contentiones, vt adhuc de rege futuro dubitaretur. Affectabat regium nomen Bernardus Caprera insulæ totius præfectus; huic spem faciebat, quod Aragonia per mortem Martini regis (vti diximus) intestinis bellis laborabat, & quod ipse vniuersis Siculis imperaret. Blancam ob sexus imbecillitatem, & quod viri obitu proregia dignitate exuta videbatur, contemnebat. eius tamen coniugium, vt ea occasione ad regnum obreperet, sperabat. Sed frangebat eius spem, quod ipse olidus senex, turpiter & reginæ florentis ætatis & venustissimæ matrimonium, nulla neque gentis, neque morum, neque virtutis aut ætatis commendatione vel illecebris gratiosus ambiret. Itaque quod per gratiam non potuit, per vim tentare eamq; rapere statuit. Id Catanæ primùm ex insidiis frustrà conatus est, idem Syracusis per vim occupata vrbe, quum tentasset repulsus est; tertiò ipsam Panormi nihil tale metuentem ex improuiso & nocte rapuisset, nisi illa sese è strato proripiens, fuga ad triremem quandam per tenebras elapsa fuisset. Eodem tempore quum à Ferdinando rege legati appulissent, qui motus Siciliæ componerent; neque Caprera quidquam illorũ auctoritati concederet, à Sanctio comite captus & multo ludibrio malè multatus, in Hispaniam iussu Ferdinandi deportatur, & ab eo in gratiam recipitur. Sicilia in potestatem redacta, tum demum se Ferdinandus quoque Siciliæ regem nominari passus C D

SICILIA iterum ciuilibus bellis lacerata.

FERDINANDVS Aragoniæ & Siciliæ Rex.

M.CCCCXII.

A passus est: & per tres legatos, quibus proregiam in insula potestatem
dederat, summa cum tranquillitate per annos quatuor administrata
est. Bellum ipse in Bætica contra Sarracenorum regem gessit, quem
vsqueadeo varijs cladibus attriuit, vt tandem ad petendam pacem
plerisque eius opidis expugnatis coegerit. Dehinc Ferdinandus dum
ad Aquam-latam, quod opidum x. millibus à Barcinone abest, agit,
grauiùs ex calculi cruciatibus decumbere cœpit. huc properè accurrit
Alphonsus filius: nam Petrus aderat, duo, secundus ac tertius, ille Io-
annes, iste Henricus nomine, in Castella cum patruele degebant. San-
ctius paucis antè diebus (sed pater ignorabat) calculo decesserat, pater-
B no morbo, magnum Patri morienti Alphonsi præsentia solatium attu-
lit. in huius ore, in huius colloquio, in huius pietate acquiescebat.
hunc quamquam post se regnaturum, maximè tamen inter septem li-
beros suam mortem indoliturum affirmabat: quinque iam filios nun-
cupauimus, duæ filiæ supersunt; quarum Maria Castellæ regi, Eleonora
regi Portugalliæ collocata erat. Ceterùm duobus ferè mensibus cal- *FERDINANDVS Rex moritur.*
culi cruciatu confectus, inter suorum colloquia & amplexus IV. No-
nas Apprileis defecit. Fuit autem Ferdinandus natura sublimi, sed à *M.CCCC.XVI.*
fastu remotus, animo intrepido, sed erga iustitiam reuerenti. In contu-
maces ac sontes seuerus: erga misericordiâ dignos clemens; ex rebus
C quidem bene gestis gloriam captabat; verùm natura pacis studiosior
erat. Statura fuit proceriore, aspectu graui & suaui, colore candido,
satis plenis ac robustis membris. Successit Ferdinando Alphonsus fi- *ALPHONSVS Aragonia & Siciliæ Rex.*
liorum eius maximus, cui ab animi excellentia Magnanimo cognomen
fuit. Is initio suscepti regni Petrum fratrem Siciliæ Proregem & Nea-
tinorum ducem creauit. Dum Alphonsus Corsicam bello tentaret à
Ioanna II. Neapolis regina, quæ Ladislao fratri in regnum successerat, *M.CCCC.XVI.*
accitus, in eius auxilium, (Ioanna namque à Ludouico tertio Ande- *IOANNA II. Neapolis Regina.*
gauensium duce bello vexabatur) venit; & instauratis in Sicilia viti-
bus, auctaque classe, debellatis reginæ hostibus, ab eadem ex aucto- *M.CCCC.XIV.*
ritate Ioannis XXIV. Pontif. Max. in filium adoptatus, omnia pacata
D habebat; quum pauco pòst tempore mutato feminæ mobilis animo,
Ludouico Andegauensi in suum locū surrogato, abdicatus, Neapolin,
vt ius suum armis prosequeretur, bello vexauit; sed auocatus in Hi- *M.CCCC.XX.*
spaniam, vt auxilium Henrico fratri suo, tunc quidem à Ioanne Castel- *MASSILIA ab Alphonso rege capta.*
læ rege capto, ferret, Petrum fratrem suum classi copijsque, vt auspicijs
ipsius bellum gereret, cum imperio præfecit, & ex itinere Massiliam
expugnauit & diripuit, vt Ludouicum Andegauensium ducem à bel-
lo Neapolitano ad sua defendenda reuocaret; direptam Massiliam in-
cendio consumsit. Inde in Hispaniam profectus & cum Ioanne rege

 recon-

reconciliatus fratri libertatem restituit; regressusque in Siciliam, pa- A
rata & instructa classe Africam petijt, & Lotophagiten insulam, quam
nunc Gerborum vocant profligatis inde Barbaris recepit, interea Lu-
douico Andegauensi defuncto, Renatus eius frater ab Ioanna regina in
spem successionis adoptatur, nec multò pòst quum & regina decessisset,

ALPHONSVS Rex à Genuensibus captus. M CCCC-XXXV.

Alphonsus fratrem suum Siciliæ præficit. ipse ad Caietæ obsidionem
nauigat; atque quum eam decimo mense obsedisset, nauali prœlio cum
Genuensibus congressus vincitur, & cum Ioanne Nauarrensium rege
& Henrico fratre, multisque proceribus viuus in hostium potestatem
venit. Capti ad Philippum Mariam Mediolanensium regulum, qui cum
Genuensibus contra Alphonsum bellum gerebat, deducti; & ab eo- B
dem benignè & comiter habiti, & sine redemtione liberati sunt. Al-

NEAPOLIS ab Alphonso Rege capta. M.CCCC-XLI.

phonsus ad regnum Neapolitanum redijt: Ioannes & Henricus in Hi-
spaniam profecti sunt, vt militem conscriberent, & auxilia Alphonso
submitterent. Alphonsus inde Caietam recepit, ac post Renati eiusque
vxoris Elizabethæ varios conatus & Eugenij IV. Pontif. Max. frustra-
tam operam, Neapolin obsedit. hic dum incautiùs quædam extra val-
lum Petrus eiusdem frater explorat, bombarda percussus interiit. Cete-
rùm Alphonsus vrbem quum diu tenuisset obsidio, immissis per aquæ-
ductum quendam militibus capit, Renatus fuga in arcem nouam e-
lapsus est, sed desperatis rebus, acceptisque ex pacto decem aureorum C
millibus, arcem dedidit & in Galliam se recepit. Alphonsus Neapolin
arce, portu, fontibus, aquæductibus, vijsque constratis adornauit; &
terræ motibus concussam instaurauit. atque quum annum ætatis ageret

M.CCCC-LIIX.

LXV. Iulio mense in arce Neapolitana excessit; anno postquam Neapo-
litano regno potitus erat, XVII. Ferdinandum filium spurium in regno
Neapolis sibi successorem instituit. Is diu bellum gessit contra Ioan-
nem Andegauensem prædicti Renati filium. Ferdinando successit Al-
phonsus iunior filius, qui à suis expulsus in Sicilia Messanæ diem clau-

ALPHONSVS Rex Neapolis exul moritur.

sit. Carolo tunc Octauo Francorum rege à partibus accito. Ceterùm
interea huius filius Ferdinandus Iunior, Ferdinandi Catholici Hispa- D
niarum & Siciliæ regis vicinum timentis aduersarium auxiliis adiutus,
post varios magnosque Caroli conatus in regna per vim restitutus est.
Huic absque liberis mortuo, Fridericus patruus successit; qui quum
in suspicionem Regis Catholici indicio Lodouici Francorum regis ve-
nisset, ipsorum armis regno pulsus in Gallia exsulauit. Deinde Gallis
post varios belli motus expulsis regnum in Ferdinandi regis potesta-
tem redactum est. atque hæc breuibus de Ferdinando eiusque poste-
ritate enumeranda hoc loco nobis fuisse putauimus. Quod ad Alphon-
sum pertinet, is virtute sua omnibus sui sæculi principibus caliginem
induxisse

A induxisse proditur, coluit enim non solùm bellica virtute illustres, sed & felicia sui sæculi ingenia: liberalitate hospitio, & beneficijs prosequutus est. commendatur prudentia, beneficentia, pietate, doctrina, clementia. huius præclarè gesta sapienter & argutè dicta, quasi non regis tantum, sed etiam præstantissimi Philosophi à clarissimis auctoribus celebrata sunt. Staturâ fuit mediocri, colore suppallido, vultu læto, oculis fulgentibus, naso aquilino; crinibus nigris, in dicendo tersus, breuis ac venustus; in respondendo salsus & argutus. Ipsi in regnis Aragoniæ & Siciliæ, Ioannes frater successit: ad quem & propter Blancam vxorem Nauarræ ditio peruenerat. Ioannes & viuo patre Ferdinando Si- IOANNES Aragoniæ & Siciliæ Rex. MCDLIX.
B ciliæ Prorex & Architalassius fuerat, ex Blanca filium genuit Carolum & Blancam vxorem. Henrici Nauarræ Principis ac Helionoram, virum fuisse clementia, liberalitate, ac pietate commendatum inuenio. Siculi habito apud Calatam Hieronis conuentu, legatos ad eum destinarunt Simonem Bononium Panormi præsulem; Raymundum Moncatam Adranij comitem, Antonium Lunam Calatabellottæ comitem: qui in Hispaniam profecti in eius verba iurarent, & regiam potestatem ipsi deferrent. Post Blancæ obitum Ioannes vxorem duxit Ioannam Friderici Castellæ Architalassij filiam, ex qua liberos procreauit Ferdinandum, & Ioannam Ferdinandi Neapolitanorum regis vxo-
C rem, Ioannam vxorem Nauarræ regno cum Proregia potestate præfecit; quod iniquè ferens Carolus priuignus, ad quem materno iure id regnum perueniebat, Neapolin se contulit & inde in Siciliam profectus biennio ibidem hæsit. verùm inde ne res nouas per occasionem moliretur, à patre reuocatus, custodiæ traditur; sed mox procerum studio patri suo reconciliatus & liberatus, ter in patrem ac nouercam coniurauit, Barcinonensium opibus adiutus, ter veniam obtinuit: tandem infelix Princeps seu febri correptus, seu, vt suspicio tenuit, per nouercam intoxicatus, Barcinonæ moritur. oborta erat & eodem ferè tempore Messanæ seditio. conspirauerant quidam ex plebe contra patricios, sed coniu-
D ratione quorundam indicio euulgata, auctores in vincula coniecti & iussu Bernardi Richisenij Proregis, nequidquam tumultuante furiosiùs plebe, laqueo enecati sunt, in Colam quendam Tabutanum, quod arma coniuratorum domi celasset, crudeli supplicio laniatis candenti forcipe membris, animaduersum est. Ioannes interea rex multis MCDLXIII. coniuratorum bellis fatigatus Ferdinandum filium regem instituit: cui exacto deinde triennio Elizabetham Ioannis II. Castellæ regis filiam collocauit: quæ Henrico & Alphonso fratribus præmortuis succedens, Hispaniam vlteriorem viro in dotem contulit; quam Ferdinandus eius (vt memorauimus) auus, ne iustitiam violaret, accipere etiam

oblatam noluerat. At Ferdinandus, priusquam Castellæ regnum in A
MCDLXXIV. possessionem sibi asserere poterat, diu bello fatigatus est ab Henrico
FERDINANDVS sororio, qui aut connubium dissoluere, aut sororem regno spoliare
Catholicus contendebat; sed tandem ei bello finem Henrici mors attulit. cuius
Castellæ Rex. obitu Ferdinandus Castellæ rex salutatus est. Ceterùm regina sibi potiorem in eo regno potestatem vindicante, post varias altercationes conuenit, vt paribus auspiciis regnarent. tamque regis quàm reginæ
MCDLXXVII. nomina in edictis; in signis militaribus; imagines in numismatibus
ELIZABETH signarentur. Viuo adhuc patre in nuptiis Elizabethæ inter faustas ac-
Regina. clamationes etiam Siciliæ rex Ferdinandus salutatus erat, atque Ioan-
FERDINANDVS nem Cardonam qui suis auspicijs insulam cum Proregia dignitate ad- B
II. Siciliæ Rex. ministraret in Siciliam miserat. Is cum nouas tributorũ & vectigalium rationes excogitasset, easq; imperare vellet, obstiterunt magna constantia Messanenses, ceterarum vrbium legatis vel metu, aut per adulationem adsentientibus neque quidquam imperari, quum ipsi etiam con-
MCDLXXX tumeliis affecti intercederent, potuit. Moritur interea Barcinonæ mense Ianuario, senio laboribusque confectus Ioannes, expleto iam anno æ-
IOANNES tatis octuagesimo quincto: eique in regno succedit Ferdinandus filius;
Rex moritur. qui benignè auditis Messanensium legatis, quos illi ad ipsum, vt eum de Cardonæ tyrannide certiorem redderent, miserant; Cardonam magistratu abdicauit, & in eius locum Gasparem spem suffecit. Interhæc C
tentatur bello Ferdinandus ab Alfonso Lusitanorum rege, Castellæ ius sibi vindicante, quod Ioannam, quam ducturus erat, Henrici filiam, & ex Blanca sorore neptem suam esse falsò persuasus esset. Inuasit etiam Nauarræ regni vrbem Fontem Rabiam Ludouicus Francorum rex, quod iniquè ferret, Elizabetham fuisse Ferdinando collocatam, neque filij ipsius Caroli vllam rationem habitam. Ceterùm Ferdinan-
FERDINANDVS dus ijs bellis confectis, Hispaniam varijs motibus & latrocinijs turba-
Rex Granatam pulsis Saracenis recuperat. tam composuit. Mouit inde in Bæticam, eamque Hispaniæ vlterioris partem, quæ nunc Granata vocatur, quam Sarraceni Arabesque per octingentos ferè annos possederant: eiectis inde Barbaris decimo de- D
mum anno in potestatem redegit. in ea expeditione vt multa sunt fortiter & cum magna gloria à Ferdinando rege gesta, ita non paruam eius victoriæ partem Elizabethæ reginæ scriptores attribuunt, inclaruit quoque eo bello Consaluus Cordubensis, qui posteà ob rerum gestarum gloriam Magni cognomento donatus est. Malacam litoralem haud procul à freto Herculeo vrbem penultimo ferè loco expugnatam tradunt, vltimo omnium difficillimè cessit Granata Barbarorum regia, quæ constructis etiam ne exercitus deduci deberet hibernaculis diu
MCDXCII. obsessa est. nec nisi fame expugnari vrbs potuit: qua cum admodum preme-

A premerentur, Ferdinando se dediderunt: eique ob eam contra hostes MCDXCII.
Christiani nominis partam victoriam, Catholici cognomentum datum est. Inde quum Barcinonæ degeret, à quodam obscuri nominis Hispano magnum periculum adijt, qui siue iusania, siue malo dæmone impulsus, regem circa ceruicem gladio percussit: eoque peremto regnum sibi pollicebatur. At rex ab eo discrimine recreatus, Iudæos, qui Christum, eiusque doctrinam per baptismum profiteri recusabant, vndique regnis suis expulit: & in eos qui in Iudaismum Christiana religione eiurata, relapsi erant, per opinionum quæsitores ad id creatos ignominia & cruciatibus sæuiri iussit. Mox quum Turcæ bellum in HIDRVNTVM à Turcis captum.
B Apuliam mouissent, & Hidruntum expugnassent, Ferdinandus Catholicus, Ferdinando patrueli suo in auxilium septuaginta triremes misit, quibus Henricum Enriquesium præfecerat. Interim dum ea classis Neapolin & inde Panormum petit; Turcæ intellecta Mahumedis morte, opidum ex pactione Alphonso Ferdinandi filio reddiderant, & se subduxerant, Proximo inde anno pestis oborta octodecim hominum milia Messanæ consumsit. Ferdinando Catholico etiam æternam & gratam posteritatis memoriam peperit, pars incogniti anteà orbis per Christophorum Columbum ipsius auspiciis illustrata, & classis orbi terrarum circumuecta. Circa idem ferè tempus moritur Ioannes MCDLXXX
C vnicus Ferdinandi filius Salamancæ, ob cuius mortem per omnem Ferdinandi ditionem in omnes formas luctus itum est. Interhæc Consaluus Magnus cum classe sexaginta triremium Cephalleniam insulam adgressus, eam deuictis Turcis expugnauit: victorque inde reuersus Gallos, qui Appuliæ & Calabriæ quasdam adhuc partes occupabant, expulit, & Neapolitanum regnum in potestatem Castellanorum regum redegit. Parta hac victoria, Ferdinandus virili carens prole generum sibi & tot regnorum successorem delegit Philippum Austrium principem florentis ætatis, & virtute commendatum, eidemque filiam suam Ioannam collocauit. ex quibus Carolus Quinctus MCDXCVII. FERDINANDVS Cathol. Neapolitanorum Rex.
D eius nominis Imperator, & eius in imperio successor Ferdinandus orti sunt: qui maiorum suorum gloriam rebus gestis illustrarunt; & posteritati virtute sua & dignitatum fastigio præluxerunt. nec obmittendum quatuor filias, easque omnes reginas ex eisdem parentibus prognatas. Helionoram quæ Emanueli Portugalliæ, & inde Francisco Franciæ regi collocata est; Mariam quæ Ludouico Hungariæ regi; Elizabetham quæ Daniæ regi Christierno & Catarinam quæ Ioanni Emanuelis filio nupsit. Interea dum Philippus cum Ioanna vxore principatus sui prouincias in Germania inferiore & Belgica obiret, Elizabetha eius socrus Methymnæ è viuis excedens, testamento ELIZABETHA Castellæ Regina moritur.

regnorum

regnorum omnium curam Ferdinando marito suo commendauit. A
Ferdinandus peractis Elizabethæ iussis, conuentu procerum indicto, eos in verba Ioannæ filiæ iurare conpulit. Post biennium inde ab Elizabethæ morte, Philippus, ex Belgica in Hispaniam appulit & consensu soceri, procerumque suffragiis vnà cum vxore in regna Legionis, Castellæ, Granatæ inauguratur, & Carolus eius filius sextum tum agens annum Castellæ princeps est designatus. Ferdinandus Hispaniæ
PHILIPPVS Austrius Hispaniarum Rex. rebus Philippo commissis, in Italiam cum altera quam duxerat vxore ad componendas Neapolitanorum & Siculorum res profectus est. Tam læta omnium rerum auspicia post quartum ferè mensem triste sidus,
MDVI. cometam vocant, turbauit. prælucebat illud mense Augusto orientem solem, subsequebatur occidentem, & circa arcticum circulum conuertebatur. B
MDVII. PHILIPPVS Hispaniarum Rex moritur. subsequuta mors Philippi regis portento tam atroci prænunciata creditur. excessit ille quum quartum regnaret mensem Burgis IV. Kal. Octobris, ætatis suæ anno XXIIX. Ioanna regis morte consternata regni curam Francisco Ximenio Hispaniæ Cardinali commisit; patremque Ferdinandum qui in ordinandis Neapolitani regni prouinciis occupatus erat; per litteras vt in Hispaniam morte Philippi regis perturbatam, & ab imperij maiestate destitutam rediret, rogauit. Is sexto demum quàm ex Hispania abierat mense, nondum compositis Italiæ rebus, quum Ioannem Nucham Sicilia proregem magistratu mouisset, eique Ramundum Cardonium suffecisset, Neapoli discedens, C
MDVII. Consaluum Magnum qui virtute & magnitudine sua, regibus formidini erat; secum in Hispaniam, affectati regni suspicione, aut certè Purpuratorum inuidia perculsus, deduxit. Inter nauigandum Sauonæ Ludouicum Franciæ regem multa cum comitate & mutuæ beneuolentiæ signis per triduum conuenit: Posthæc in Hispaniam reuersus, eam per sexennium post generi sui mortem administrauit; missoque
MDIX. in Africam Petro Nauarro, per eum Oranum Mauretaniæ vrbem mox & Bugiam Numidiæ opidum expugnat; & Africæ litora infestat. Eodem ferè tempore & Messana per mensem vnum grauissimis terræ motibus (vsque adeo vt maxima pars ciuium in tabernaculis extra vrbem, ruinam veriti degerent) concussa est: & Cardonio Proregi successor cum proregia potestate Hugo Montecatinus datus. Interea Na- D
MDX. AN. CHR. MDXI. TRIPOLIS Mauritania vrbs capta. uarrus Catholici regis imperator Tripolin deiectis inde Mauris primo impetu capit, vrbemque diripit. tam prosperum victoriæ cursum, clades imperatorum ambitione in Lotophagitæ (nunc Gerborum vocant) insula à nostris accepta interrupit. AEquali potestate imperatores à rege Catholico vt Gerborum insulam deiectis inde Mauris liberarent, Garzia Toletanus Albani ducis frater; & Petrus Nauarrus creati

A creati erant, his quum ob rerum gestarum gloriam, nihil Garziæ nobilitati aut generi cedere vellet; alter imperare, alter obedire nollet; discordibus consiliis semet impediebant, mox etiã Garzias cum hoste irruente congressus, & ab Nauarro desertus, trucidatur, & copiæ, quæ siti & æstu solis torrebantur, Maurorum vndique insultantium impetu deletæ sunt. Nauarrus ob rem suo vitio malè gestam omni imperio à rege exutus, ad Gallorum regem defecit. Ceterùm quum milites qui cum Nauarro Maurorum manus euaserant apud Panormum expositi essent, ijque fame, egestate, & stipendiorum inopiâ fracti ad rapinas dilaberentur, ciuium in se arma concitarunt: & ex ijs primò impetu ad du-

B centos cæsi sunt, latiusque sæuitum fuisset, nisi Hugonis Proregis auctoritas plebis impetum sedasset. Sicilia inde varijs in locis tum ob adulteratæ monetæ fraudem, tum ob vectigalia in cibum imperata, tum ob partium studia ad res nouas spectabat; ceterùm Proregis diligentia & procerum fauore is motus antequàm vlteriùs serperet sopitus potius quàm oppressus est. Cùm namque nunciatum esset Carolum Austrium Ferdinandi Catholici morte, in Siciliæ regnum hereditate successisse, Siculorum nouæ seditiones eruperunt, initiumque turbarũ inde ortum est; quod rege nouo, Hugo Montecatinus eius auspicijs proregiam potestatem, nisi noua auctoritate regis Prorex declaratus, administrare aut MDXVI. *Carolus Austrius vtriusque Siciliæ Rex.*

C gerere non posset. Excesserat è viuis Ferdinandus Catholicus Madrigalcij in agro Guadalupiano, vitæ LXV. regnorum XLII. anno, VIII. Kal. Februarij. quod postea quàm Panormi (vt memorauimus) nunciatum est, Panormitani grauissimam aduersus Hugonem, vt sese de eius libidine, auaritia, atque crudelitate vlciscerentur, eum potestate deijcerent, seditionem mouerunt. Hugo autem etiamsi ipsi ex S. C. Panormi proregia potestas prorogata erat, tamen sibi suisque rebus metuens, vt plebem molliret, vectigalia remittit; nexos ob fiscum soluit. sed ea metu expressa beneficentia plebem non solùm non mitigauit; verumetiam infensiorem illi reddidit: eoque furoris prolapsa est, vt Hugonem *Ferdinandi Regis Catholici mors.* MDXVI.

D veluti reipublicæ grauem per vim Panormo expellerent; quem Mamertini benignè exceperunt, & proregiâ potestate ipsi per senatus decretum prorogata omni honore & officiorum genere prosequuti sunt. Reliquæ verò Siciliæ vrbes, Panormitanorum facinus sequutæ, ab eodem defecerunt. Interea & apud Messanenses tumultuatum est, & plebeij à Patricijs honorum communicationem extorserunt; ita vt quatuor Patricijs magistratibus duo pari potestate è plebeis adlegerentur. Carolus dum in Sicilia eius regni auspicia ad eum quem diximus modum turbabantur, in Belgica erat, atque vt à Prorege de

H earum

earum rerum statu certior factus est; Didacum Aquilam vt de seditione inquireret, in Siciliam legatum misit. qui Procerum consilium sequutus, Hugonem ceterosque qui tumultuum auctores habebantur ad regem suum proficisci, & ad eius tribunal de ipsorũ controuersia & turbarum caussa referre iussit. Carolus quum de Hugonis & legatorum contentione cognouisset, Hectorem Pignatellũ in Siciliam misit, vt motus insulæ ex suo decreto cõponeret. Is Panormi benignè exceptus, procerum nonnullos Neapolin specie honoris (hoc enim in arcanis aulæ mandatis habebat) ablegat; suspicionem ea res vulgo mouit, quasi illi ad supplicium Raimundo Cardonio proregi, non autem ad iudicium transmissi essent, qua occasione seditiosi nouas iterum res moliri cœperunt; vsqueadeò vt ne eos quidem à furore reuocaret, quod venia & obliuio prætеritorum per præconem promitteretur; mouebat enim quod in ea lege XX. dissimulato nomine exciperentur, in quos à Senatu iudicatos animaduerteretur. quum itaque singuli, qui factionum principes fuerant, suo capiti metuerent, Luca Squarcialupo duce magistratum Senatumque Panormitanum ad cædem deposcunt; & Curia effracta è latebris extractum trucidant, curiamque & obuia quæque diripiunt. tam funestum per alias insulæ vrbes exemplum eodem ferè tempore perpetratum est. Pignatellas ad Mamertinos eo scelere non contactos fuga elapsus est. Guilielmus Vigintimilius Panormi præfectus, quum simulato pauore & fauore coniuratis securitatem præbuisset, eos incautos cum Squarcialupo cæde præoccupat, & per compita viarum præsidia, vt plebis conciliabula conuentusque distineret, opposuit: tormenta bellica, quibus populi audacia crescebat, in arcem conuehi iussit; atque eo facinore seditionem, quæ per triennium & menses sex Siciliam varijs cladibus, & intestinis malis turbauerat oppressit. Ceterùm quum Carolus maiores ex Pignatelli litteris in Sicilia motus metueret, V. M. peditum; mille equites eidem in subsidium misit; quibus stipatus, proscriptione, ædium demolitione, laqueo, gladio, noxios, aut profugos seuerissimè puniuit: Carolus compositis Siciliæ rebus, eos qui capita coniurationis oppresserant præmijs affecit, Pignatellum MDXIX. proregia potestate donauit; Hugonem classis suæ præfectum constituit, qui quum Algerium Mauritaniæ Cæsariensis opidum obsideret, fœdissima ex Septemtrione tempestas sub finem Augusti oborta, classem eius afflixit; & viginti naues aut lacerauit aut depressit, quinque militum millia varijs casibus perierunt. Hine quum ille cursum in Ebusum Hispaniæ insulam flexisset, atque ibidem per aliquot dies supplemento copiarum & instrumento nautico classem instaurasset, Drepa-

A Drepanum petiturus, à nouem Piratarum (Saraceni erant) triremibus inuaditur, atque è piratarum manibus, difficili admodum pugnâ, sagitta in ore percussus sclopeto in humero confixus, elapsus est. Saraceni pitatæ in Calabriam traiecerunt, Rhegiumque magno cum impetu occuparunt, & turbam puerorum femininique promiscui sexus ab arcis præsidio, ne simul admitteretur hostis exclusam, ad seruitutem rapuerunt. At Hugo classis regiæ præfectus Lilybæo soluens Lotophagiten insulam petit, eamque magna vi expugnatam regi Hispaniarum vectigalem fecit. Ab ea victoria reuersus, proregia potestate in regno Neapolitano donatus est. Interea Carolus Hispaniarum rex
B Maximiliano Imperatori Septemvirorum suffragiis non iis quidem obnoxiis, sed liberis, & à principe Senatus Saxoniæ Duce in suum locum surrogatus, successit, censuerat ille è republica futurum, si Carolum principem magnæ indolis, florentis ætatis, & potentia maximum, Austriæque genti, ex qua tot iam reipublicæ salutares Augustos creauerant, connexum, Cæsarem renunciarent. Septemviri, sequuti eius auctoritatem Carolum in Hispania absentem Cæsarem Augustum decernunt. Referebatur inter prospera eius diei omina, quod pridie Natalis sui Carolus, & eodem ætatis suæ anno, quo Augustus Consulatum acceperat, Cæsar salutatus esset; nec auspiciis id improsperis
C præsenserunt, vterque enim pridie quàm vicesimum expleret annum, summos in republica honores suscepit, & res maximas, pace belloque gessit. Ceterùm Caroli Quincti vitam & res gestas victoriarumque tropæa per habitati orbis partes erecta tantique principis virtutes tam arcto compendio non adstringemus, sed ea tantum quæ ad Siciliam & Neapolin, vt locus postulat, pertinent, summaria enumeratione complexuri sumus; cui nonnumquam vt obuia erunt veluti per Chronologiam præcipua quæque à Carolo Cæsare, aut auspicijs ipsius fortiter & feliciter gesta, interseremus. Siciliæ rebus per Pignatellum Proregem (vt memorauimus) compositis, Fridericus, Vincentius, & Cæ-
D sar fratres, cognomento Imperatorij (Imperatoria familia inter nobilissimas Panormitanorum recensebatur) Romæ tum exsulantes, Siciliam in Francisci Gallorum regis potestatem redigere conati sunt; adiuti in eo opera Antonij Columnæ, qui Francisci auspicijs bellum in Insubria gerebat, pertraxerunt quoque in partes suas, Fridericum Patellium Cameratæ comitem, ob ademtam sibi Motucam, Cæsari infensum. Ceterùm coniuratione quorumdam indicio detecta. Imperatorij fratres, Cameratæque comes Fridericus & aliquot alij eodem scelere contacti, varijs supplicijs temeritatis & perfidiæ

CAROLVS V. Imperator Cæsar Augustus.

Ann. MDXIX.

Vide inf. pag. 54.

fidiæ suæ pœnas luerunt. Sub id tempus respublica Christiana grauissimum à Solymanno Turcarum principe detrimentum accepit, A

M D XXII.

quum superiore anno Albam Regalem Hungariæ vrbem cepisset, eamque prouinciam longè latéque vastasset; nunc autem Rhodum, postquam terra marique eam sextum mensem oppugnauerat, in potestatem redegisset. Magnus Rhodiorum Equitum magister, qui belli diuturnitatem & omnes obsidionis difficultates magna constantia pertulerat, desperatis ad extremum rebus salutem sibi suisque pactus vrbem Turcis dediderat; ecquid enim alius spei supererat quum se ob Principum Christianorum discordiam, factiones, & intestina bella desertum videret? Is Messanam pridie Kal. Maias publicam mœstitiam B pullatis & velis & signis testatus, cum triremibus quatuor appulit, comiterque à ciuibus, & benigne habitus est. Laborabant ea ferè tempestate Messanenses, graui & exitioso pestilitatis morbo, cuius sæuitiâ multa hominum millia Messanæ aliisque in vrbibus consumta sunt. Eodem ferè tempore Franciscus Galliarum rex, cum ingentibus Gallorum Heluetiorumque copiis, Pœninis, Coctiisque Alpibus superatis, in Taurinos descendit. & deinde Mediolano Insubrum metropoli capta. Papiam, (in quam se Antonius Leua dux Cæsarianus cum pedite Germanico receperat) nequidquam dissuadentibus multis belli peritis ducibus vallo fossaque cinctam circumsedit. Inter hæc Bor- C bonius aliique Cæsariani duces qui iam ad octo millia Germanorum peditum contraxerant in regem copias duxerunt; inque eius etiam muro munita castra irruperunt & Gallorum aciem, quæ intra vallum instructa stabat, in fugam auerterunt; rex ipse prolabente equo prostratus, se in Caroli Lanoij Proregis Neapolitani potestatem dedidit. octo millia Gallorum militum & octo proceres cecidisse; præterque regem Franciæ etiam regem Nauarræ in Cæsarianorum potestatem venisse; Momeranciumque & omnem ferè Gallicam, quæ prœlio interfuerat, nobilitatem captam proditur. Cæsarianorum è gregariis septingenti; nullus qui cum imperio esset, desiderati sunt. tantulo impendio D Cæsari ingens victoria stetit, qua Papiæ obsidionem soluit, Mediolanum è Gallorum potestate eripuit; Italiæ seruitutis formidinem incussit. commendatur in eo prœlio Marchionis Guastij virtus & animi præsentia; Marchionis Piscariæ in re militari summa peritia; ducis Borbonij constans etiam in extremo discrimine fides, Lanoij Proregis erga milites & benignitas & beneficentia. nec fraudandus laude sua Antonius Leua, qui summa virtute Gallorum insultus, intra Papiæ mœnia obsessus repressit; Papiamque & præsidiarum militem incolumem vs-

FRANCISCVS Gallorum Rex captus. MDXXV. Descripsit Latinè hanc pugnã Hadr. Barlandus, Belga, Paulus Iouius, & Galeacius Capella, aliiq́.

que

A que in in Cæsarianorum aduentum præstitit. Parta victoria, Cæsariani duces Franciæ regem, cum sexdecim triremium classe in Hispaniam miserunt: ei Cæsar omnem honorem à suis deferri passus est; ceterùm in colloquium non admisit. ob quam rem commotus rex in grauem ægritudinem incidit, & finiturus morte miserias suas credebatur: ni Cæsar perhumaniter eum consolatus, spem ei maturæ libertatis fecisset. MDXXVI. Nec multò pòst Cæsaris sorore Elionora, Emanuelis Portugalliæ regis vidua, in coniugem ducta, obsidibusque quoad pacta præstarentur datis filiis in libertatem restitutus est. Cæsar postcaquàm regem liberum dimiserat, vxorem duxit Isabellam Ioannis Lusitaniæ regis so-
B rorem. nuptiæ magno cum apparatu Hispali mense Martio celebratæ sunt. Posthæc quum Pontifex cum Cæsaris hostibus permotus (vt quidam scriptis suis prodiderunt) Cæsarianorum ducum, qui Franciscum Sfortiam Mediolani regulum, iniusto bello petebant, licentia fœdus inijsset. in hunc Cæsariani duces, vt cum ab reliquorum fœdere diuellerent, arma verterunt: imparatumque Pontificem adgressi, vrbem Romam ex improuiso occupant, palatium diripiunt. Pontifex in eo rerum tumultu in arcem effugit, nec dubium erat, quin si perstitissent in arcis obsidione Cæsariani, Pontifex in eorum potestatem, ob commeatus inopiam deuenturus fuerat: ni Hugo Cæsariani exercitus Impe-
C rator, verecundia eius maistatis motus, pace cum eo initâ, exercitum abduxisset. Ceterùm quum Pontifex pacem, vtpote quàm metu impulsus inierat, abrupisset; confœderati eius auspicijs in Campaniam & Neapolitanum regnum cum exercitu profecti, aliquot vrbes per deditionem, Salernum per vim capiunt. Verùm tam læta rerum initia turbauit, quod socij ex pacto neque supplementa classi, neque stipendium, aut commeatum ex formula societatis militi submitterent; & quòd Pontifex quem & belli tædium, & sociorum infida & inconstans deliberatio frangebat; cum Cæsarianis neglecta aliorum societate octo mensium inducias & persolutis in stipendiarios Cæsaris LX.M. Du-
D catorum ea conditione pacem fecerit, vt vtrimque bello capta deductis præsidiis restituerentur. Vrgebat Pontificem ad pacem faciendam, præter sumtuum quibus se oppressum queritabatur magnitudinem, imminens à Borbonio duce metus, quem citatum agmen in Etruriam rapere, & nulla rerum difficultate deterritum, vrbem versus mouere nunciabatur. Euocato itaque Prorege, eoque audito & in vrbem recepto, iam à pauore securus, stipendiarios suos inconsultissimè exauctoratos, missione donat. Borbonius eâ occasione vsurus, nihil intermisso itinere, vt & vrbem & Pontificem ab omni re imparatum &

præsidijs nudatum præoccuparet, quincto Nonas Maij castra in agro A
Romano ponit, proxima inde aurora certus aut mori, aut vincere; eò
enim furoris extrema necessitas temerarium impulerat nebula tectus
exercitum ad Leoninam vrbem (pars ea vrbis est) duobus ex locis
subire iubet; ipse vt suis alacritatem acueret, ante principia emicat,
murumque conscensurus, glande plumbea inguen traiectus, occumbit.
MDXXVII. Eius morte nihil oppugnatio intermissa esset (instabat enim & vrgebat Philebertus Orangiæ princeps castrorum præfectus) vrbs magna vi militum expugnata, & omni rapinarum & calamitatis genere deformata est. Pontifex, vt captam vrbem vidit, cum tredecim purpuratis in arcem Angelicam sese recepit, & ab omni spe & auxilio destitutus pacem iniquissimis conditionibus accipere coactus est. B Dehinc quum Lotrechus Gallici exercitus Imperator, multas in Insubrum agro vrbes (inter quas præcipuæ Papia & Alexandria erant) de Cæsarianis cepisset; Pontifex nullis promissis permoueri potuit, vt ad societatem Gallicam rediret. Ceterùm Lotrechus fortunam suam prosequutus, in Campaniam Neapolin petiturus mouit (peditum ad octoginta, equitum vigintimilia habebat) hoc exercitu quum omnes in
MDXXIIX. itinere vrbes vel vi aut deditione cepisset, pridie Kal. Maij castra in agro Neapolitano ponit, vrbemque obsidet. Tenebatur Neapolis decem millium veteranorum partim è Germanis, partim ex Hispanis selectissimorum præsidio, C Præfecti erant Hugo Moncatius (qui in proregiam potestatem, mortuo Caietæ paucis antè diebus Lanoio, successerat:) Princeps Orangiæ exercitus Cæsarei Imperator; Marchio Guasti Alphonsus Daualus; alijque nobilissimi ordinum ductores. Positis castris Lotrechus suos ad concilium conuocat; certatur sententijs, an Neapolis vi & oppugnatione, an obsidione capienda esset? placuit eam sedendo in potestatem redigendam. deterrebat Lotrechum ab oppugnatione veteranorum Cæsaris, quam toties experti essent, virtus; & imperatorum in re militari peritia; adhæc verebatur, si quam vim intentaret, ne ancipiti malo circumueniretur; imminebat namque Gallorum ceruicibus, si à fronte obsessos vrgerent, Cæsarianorum à tergo præsidium, quod montem S. Martini insidebat. D sin obsidione vrbem premeret, facilè cessuram ob rerum inopiam, intercluso per Philippum Doriam maris commercio, rebatur. Sed istud consilium quod constantissimè Lotrechus complectebatur, exitio Gallis fuit. Ceterùm quum Doria cum aliquot triremibus ad Salernitanum sinum in anchoris stare nunciaretur; Prorex eius opprimendi impetum capit; triremes sex, mille sclopetarijs ex Hispanorum legione selectis-

A scelectissimis instruit, ipse cum præcipuis ordinum ductoribus Prætoriam conscendit. Doria per exploratorem de hostium apparatu certior factus, & ipse in eorum occursum properat, magnoque impetu in aduersarios inuectus, eorũ triremes expugnat; Prætoriam ipso in pugna cæso Prorege capit; triremis qua Marchio Vasti cum Ascanio Columna vehebatur, deterfis remis, & ab instrumento nautico mutila, quum & ignem concepisset, & socij nauales aut cæsi, aut vulneribus confecti essent, sese Doriæ dedidit. magna clades eo die ex temeritate Proregis accepta est; & res Neapolitana in magnum discrimen præcipitata; quum classe exutiâ maris commercio interclusi essent, quare B vt annonæ consulerent, vrbem ab inutili turba exonerarunt. & iam spes Lotrechio creuerat, quia & litteræ interceptæ erant quæ Cæsaris auxilium in extrema rerum inopia petebant; & pestilitatem in vrbe obsessa grassari nunciabant. nec minore omnium rerum difficultate in castris Gallorum laborabatur, & euulgato per exercitum morbo militum numerus & morte & fame diminuebatur. Sed his tam aduersis rebus, Lotrechij pertinacia expugnari non potuit, qui neque nouos in supplementum milites conscribebat, neque eorum consiliis qui meliora suadebant acquiescebat: quare operæ precium est ex hoc euentu obseruare, quanta cum pernicie multorum peccent ij, qui suo C consilio contenti, arrogantia quadam vt primas teneant, ita & consiliorum suorum prærogatiuas vrgeant. Lotrechius enim, etsi imperator longa rerum experientia confirmatus, maximaque apud suos in auctoritate esset; animo tamen elatiore & imperiosiore quàm ducem deceret erat; quæ res & ipsi & cunctis exitio fuit. Dum hæc apud Neapolim geruntur, Veneti diuersa parte Apuliam, secundum Hadriatici maris litora; captis aliquot vrbibus infestabant, Andreas Doria classem Genuæ subduxerat, ibidemque duces à Philippo (vt memorauimus) captos benigne exceperat; ipseque aut Marchionis Vasti consilio persuasus, aut animi dolore, quia se à Galliarum rege negligentius haberi angebatur, ad partes Cæsaris transijt. Neapoli omnium re-D rum inopia crescebat, vsque adeo vt toto mense Iulio nihil frumenti subuectum, nullus panis visus esset, sed in Gallorum castris pestilitas iam latissime seuiebat, & Lotrechius morbo oppressus, nulla imperatoris munia obire poterat, ad hæc miles præ stipendiorum inopia dilabebatur. obsessi cum equitatu erumpentes hostium commeatum intercipiebant, & eò inopiæ Gallos redegerant, vt non minores ipsi difficultates quàm obsessi experirentur. Intereà Lotrechius ex morbo hominem exuit; atque quum nemo iam in Gallorum castris cum

imperio

imperio esset, quin morbo oppressus decumberet, placuit obsidionem noctu soluere & Auersam petere. Sed Cæsariani de hostium fuga per exploratores edocti erant, itaque itinere præoccupato Gallos fundunt profligantque; Petrum Nauarrum & aliquot militum Tribunos capiunt. Marchio Salutiarum diuerso itinere cum magna copiarum parte Auersam interea incolumis peruenerat, quem Cæsariani eodem impetu sequuti ad deditionem cogunt, militesque exutos armis, dimittunt. Ita Neapolitano regno à Gallorum armis liberato; Genua quoque paullò pòst Andreæ Doriæ, ciuis sui virtute, Gallorum imperio erepta, in libertatem vindicat, & in Cæsaris clientelam sese tradit. Interhæc ipse Cæsar in Italiam venit, paceque cum Pontifice, Galliarum rege, & Venetis facta, & Francisco Sfortia in Mediolanensem principatum restituto, Bononiæ à Pontifice Clemente VII. coronatur. Inde Florentiam in Pontificis potestatem redigit, & rebus Italiæ compositis in Germaniam profectus, Augustæ Septem-virorum comitiis Ferdinandum fratrem suum, in regem Romanum cooptat. Mox Turcarum Imperatorem, qui superiori anno à Vienna quam expugnare tentauerat depulsus, Pannoniam vastauerat, cum magnis copiis in Austriam reuersum, contractis in vnum totius Germaniæ viribus, militeque veterano ex Italia & Hispania accito deterritum eo apparatu, redire ad suos inglorium coegit. Inde in Italiam profectus, Bononiæ iterum cum Pontifice colloquium habuit, deductis militaribus præsidiis, Italiæ vrbes multis belli incommodis adflictas recreauit. Interim Andreas Doria Coronen & Patras Peloponnesiacas vrbes expugnatione capit, Turcarum classis præfecto Himerale, quia viribus impar erat, naualis prœlij aleam subterfugiente. Inter prodigia relatum est, quòd per triennium citra Tropicum Cancri ter crinita sidera apparuerint, quorum primùm mense Iunio, alterum Iulio, tertium deinde Augusto manè Soli exorienti prælucebat, occidentem sequebatur. Ariadenus Ahenobarbus classis Turcicæ præfectus, qui in Himeralis locum suffectus erat, per fretum Mamertinum vectus Italiæ maritimas oras infestauit, Tempsam Bruttiorum (quod nunc *Sancti Lucidij opidum* vocatur) Fundos, Formias & alia aliquot opida diripuit, agrisque ferro, igneque vastatis; flexo in Africam cursu *Gulettam* arcem & *Tunetum* Muleasse rege, qui ob crudelitatem & superbiam ciuium suorum odio laborabat, eiecto, per deditionem cepit. Motus tam prosperis Ariadeni rebus Cæsar, vt potentissimum hostem antequam inualesceret, à Siciliæ & Italiæ ceruicibus depelleret; magno apparatu classem quingentarum nauium instruit,

[Margin notes: MDXXIX. — FERDINANDVS *Romanorum Rex.* — MDXXX. — CAROLI *V. Cæsaris in Africam expeditio.* MDXXXV. GVLETTA *capta.* TVNETVM *captum.*]

[Margin letters: A, B, C, D]

A instruit, & in Africam nauigat, expugnataque magna vi *Guletta*, hostibus acie profligatis, & Ahenobarbo fugato *Tunetum* XII. Kal. Augusti capit. Muleasse deinde datis ipsi legibus in regnum restituto, *Gulettam*, vt Christianorum propugnaculum esset, præsidio muniuit. Capta sunt & Cæsaris auspicijs *Vtica, Hippo, Siphax*, & alia aliquot Africæ opida. Cæsar post deuictum hostem, conscensa classe in Siciliam nauigat, & Drepani descensione facta, terrestri itinere Panormum profectus, magno apparatu excipitur, tricesimo inde die per Siciliæ mediterranea digressus, Messanam VIII. Kal. Nouembris venit, ibique quum Ferdinandum Gonzagam Siciliæ Proregem creasset, freto traB iecto per Bruttios Neapolin petijt, & triumphali pompa in vrbem inuectus, inde Romam profectus est. Proximus inde annus Ætnæ montis incendio Siciliæ calamitosus fuit. Messanæ quoque pomerium eodem anno auctum & vrbs mœnibus nouis & propugnaculis munita. Panormitani imperato in vinum & panem tributo mœnia vrbis instaurarunt, & munimentis instruxerunt. Andreas Doria cum centum quadraginta triremium classe contra Ahenobarbum nauigans ad Ambracium sinum hostem assequutus, infeliciter pugnans grauem cladem pertulit, fugaque in Corcyram delatus est. In litore Neapolitani sinus, inter Baias & Puteolos magno cum impetu ac fragore sulphuC reus ignis erumpens, saxa, pumices, ac puluerem eructauit, agrosque incendio populatus, feras in siluis & in mari pisces flammis consumsit, & iuxta Baias montem ex eructatis molibus congessit. Puteolani cinere torridi vrbe ob metum incendij deserta Neapolin confluxerunt. Balnea olim celebrata & languentibus salubria, tum cineribus obruta euanuerunt. Sequenti deinde anno cùm sub Leone sidere cometes mense Maio appareret, & mense Aprili Sol totus in Sicilia defecisse videretur, creditum est ea prodigia Imperatricis mortem, quæ paullò pòst sequuta est, præsignificasse. Dehinc quum Cæsar alienissimo anni tempore mense Octobri (quo maria ob tempestuosa Virgiliarum D sidera clauduntur) classe Algerium petisset, expositoque in terram milite vrbem obsideret, fœdissima tempestas ex Septemtrione ea nocte oborta, Cæsaris classem grauissima clade centum ferè & triginta triremibus depressis, ceteris concussis afflixit. Classiarij, milites que qui in Africæ litora vi tempestatis impulsi erant, ab Afris, Turcisque trucidati sunt. acerbissimum fuit quod onerarijs quæ commeatum vehebant, corruptis aut elisis famem & inediam metuebant. noctem tam fœdè exactam non mitior dies excepit, qui nimbo & densissima pluuia sæuiens, neque manendi sub dio locum, neque quietis spacium dabat:

MDXXXVII.

NEAPOLIS motus.

MDXXXIX.

& iam ad extremum inopiæ ventum erat, ita vt miles equorum & iumentorum carne pasceretur. Cæsar in tam aduersis rebus animo obfirmato, vultuq; sereno suos consolatione & subsidijs, quibus poterat, erigebat & confirmabat. Auctores habeo qui decem militum millia ea clade consumta scribant. Cęsar recollecto milite, qui ex clade superfuerat, in Belgicam, quam Guilielmus Gelriæ, Cliniæq; regulus, auspiciis Francisci regis inquietam habuerat, profectus est; Guilielmumque aliquot eius ditionis vrbibus captis, cedere Gelriæ principatu, & pacem petere coëgit. Sub idem ferè tempus maxima Siciliæ pars grauissimo terræ motu concussa est, & Ariadenus Ahenobarbus Turcicæ classis Præfectus, cum classe centum quinquaginta triremium, ad ferendas Franciæ regi suppetias (nam fœdus tum inter Turcam & Francorum regem initum erat) venit: superatoque Messanæ freto, Rhegium ciuium metu desertum diripit & incendit: & deinde arce quoque per deditionem potitus, versus Massiliã cursum flectit, & in itinere Nicæam Massiliensium olim coloniam, excepta arce, occupat & depopulatur. Inde de regis Franciæ iniqua societate conquestus, versus ortũ vela faciens, Neapolitanam oram, Ischiamq; insulam direptionibus vexat: Liparam vrbem fortiter à ciuibus propugnatam, decimo die cum Liparensium grauissima clade expugnat. Capta sunt decem hominum millia. Lipara direpta est & flammis consumta. Culpam tantæ cladis Petrus Toletanus Prorex Neapolitanus sustinet, quòd non satis maturè Liparensibus præsidium misisset. Cæsar Liparam paullò pòst instaurare iussit, nouosque eódem ex Hispanis colonos deduci. Ahenobarbus direpta Lipara, in Siciliam vela facit, Mylasque & Pactas variis cladibus afflixit. Posthæc Messanæ, ex Turcicæ classis, quæ circa fretum in ancoris stabat, metu tumultuatum est, & vrbs præsidio, propugnaculis, & commeatu firmata. Ceterùm quum Senes Turcicæ classis præfectus obseruasset tantum ad obsidionem ferendam apparatum, & præsidij ad propugnationem ferendam promtitudinẽ, subductis velis per fretum Mamertinum superato Leucopetra promontorio cursum in Cephalleniam flexit. Messanæ adhuc patrum plebisque discordia vigebat; sed publicus metus eam contentionem remisit, conuenitque ea conditione inter eos, vt publica decreta & acta nullam vim legis haberent, nisi à Seuiratu Iuratorum signarentur. Successit deinde Gonzagæ in proregia dignitate, Ioannes Vega, qui Cæsaris nomine apud Pontificem Maximum legatione fungebatur. Neapolitani contra Petri Toletani Proregis imperium grauissimos motus excitarunt, quod opinionum Quæsitoris Magistratum (Inquisitionis vulgò vocant) indu-

A B C D

A inducere in regnum inuitis proceribus tentasset: eaque seditio non sine grauissima vrbis Neapolitanæ calamitate, tandem finem habuit. Sub idem ferè tempus Cæsar Maximilianum Ferdinandi fratris primogenitum, data ei in matrimonium Maria filia generum delegit, eundemque Hispaniæ regnis proregia dignitate præfecit, vt absente Philippo (eum enim ad se in Belgium euocabat) nihil ibi nouaretur. euocauerat autem eo consilio filium Cæsar, vt se viuo & præsente Belgicæ prouincijs inaugurraretur: Principique suo ciues, proceresque fidem ipsius auspicijs darent & acciperent. Eum namque prudentissimus imperator earum prouinciarum, in quibus editus & educatus *MDXLVIII.*

B erat, genium esse facilè obseruabat: vt principis sui præsentis maiestatem colerent & reuererentur; absentis tædio marcescerent. Messanenses ne & ipsi in publica omnium aggratulatione inofficiosi haberentur, principi felicem & auspicatum in Italia aduentum Mediolani XIII. M. Ducatorum munere boni prosperique ominis gratia congratulati sunt. Latè interea longeque circum omnia Italiæ litora, quæ in mediterraneum siue Tyrrhenum mare imminent, Dragutus prædatoriam classem raptabat: ipsamque adeò Genuensium oram multis cladibus vexarat: inde in Africam vela faciens Monasterium (ita enim nonnulli vrbem, quam Sarracenico vocabulo *Mahdian* vocant, *Aduentus PHILIPPI Principis in Italiam.* *MDXLVIII*

C antiquitùs nominatam prodiderunt) Solymanni auspicijs eo consilio occupat, vt inde frequenti excursione Siciliam vicinasque & circumpositas Italiæ insulas infestaret. Ceterùm Carolus Imperator tot vnius piratæ iniurijs vexatus, Vegæ Siciliæ Proregi, & Auriæ classis Præfecto imperium dedit, vt Dragutum qua possent vi & apparatu de maris commercio exturbarent. Prorex itaque & Auria in Africam Cæsaris auspicijs traiiciunt; Monasterium primò impetu capiunt & diripiunt: Aphrodisium † opidum (quod nunc *Africa* vocatur) magno cum militum labore expugnant, Barbarisque eiectis nostrorum præsidio muniunt. In ea expeditione, in qua multi fortissimique vi- *MDL.*

† Hanc Afrodisij expeditionem Latinè conscripsit Christoph. Stella, Barcinonensis.

D ri desiderati sunt, obijt quoque Muleasses Tuneti rex, quem Carolus Augustus (vt meminimus) ante annos quatuordecim in regnum, Ahenobarbo armis deiecto, restituerat: idemque paullò pòst Amethi filij sui fraude regno exutus, Hispanorum auxilio recuperare amissa conatus erat; sed victus acie, in filij potestatem viuus deuenerat, cuius iussu oculis orbatus, fuga tandem Panormum elapsus est, ibidemque aliquot annis exsulauit; quousque quincto demum anno in hac expeditione (quæ partim, vt in regnum denuò restitueretur, suscepta erat) excederet. Dragutum fuga elapsum Auria ad Menin- *Muleassis Regis Tuneti casus.*

gem insulam, quæ veteribus *Lotophagites*, nunc * *Gerborum* vocatur, classe obsedit: sed is ex incremento maris elabendi occasionem capit; angustumque & vadosum æstuarium tumescentibus vndis superans elusis obsessoribus euasit. Eodem tempore octo ex classe nostra triremes, iuxta *Lopadusam* insulam tempestatibus afflictæ perierunt. Classis interea à Turcarum principe, vt res repetitum veniret, missa, Sene Bassa præfecto haud procul à Messana appulit: is cum Vega ob Aphrodisium captum de violatis à Cæsare induciarum, quas in triennium pactus erat, legibus conquestus, Aphrodisium sibi per iniuriam ereptum reddi postulauit: ceterùm quum à Vega nihil benignè responderetur, Senes, quum frustrà Catanam sese tentaturum videret, in Augustam se conuertit, vrbemque à ciuibus metu desertam incendit, arcemque imbecilli admodum præsidio munitam capit & diripit. Hinc Melitensium agris ferro, flammaque depopulatis, vrbem ipsam strennuè propugnantibus Rhodijs equitibus per octiduum frustrà oppugnauit. indeque repulsus, *Gaulon* siue *Gaudon* insulam (vtriusque enim scripturam probatissimi auctores adprobant) nostro sæculo *Gozum* dictam, aggreditur. ceterùm vim, alacritatemque propugnantium sese metuere simulans, inde digressus, in altum prouehitur: & ob eius discessum securos, noctu reuersus, ex improuiso opprimit, oppidumque diripit. Inde in Africam flectens Tripolin Rhodiorum octingentorum præsidio firmatam, quæque iam quadragesimum annum Christianorum auspicijs tenebatur, Galli cuiusdam proditione occupat. Sequenti deinde anno Solymanus Rustanum Bassam cum centum viginti triremium classe Henrico Francorum regi ex fœdere in subsidium mittit, vt Neapolin opera & artibus Salernitani principis (is à Cæsare cum aliquot coniuratis ad Gallum defecerat) regis Henrici auspicijs interciperet. Sed proditionis & coniurationis consiliis per indicium Mormini cuiusdam patefactis, ea Turcarum expeditio, quamuis Andreas Auria amissis septem triremibus profligatus esset, vanum exitum habuit, domumque ingloria redijt. Euimuerò Salernitanus etsi prima non ex voto cessissent, tamen Turcarum principem adijt, vt eiusdem classis reditum in Italiam sollicitaret. benignis auribus excepta sunt transfugæ, vt libera consilia; placuitque Dragutum præfectum circa proximi anni solstitium mittere. classis itaque octuaginta triremium omni apparatu bellico & instrumento nauali instructa, Draguto vt imperatori, Salernitano vt legato creditur; qui Ionio mari superato impetum in Locrensium oras faciunt, easque depopulati

* Gelues, Hispanicè.

Senes Bassa.

Melita ins.

Tripolis proditione capta.

A B C D

A populati in Siciliam deflectunt, Leocatam ad Gelam fluuium sitam, ex improuiso occupant & diripiunt, ab Sacca (ea olim *Himera* fuit) Amodei praefecti stratagemate repulsi sunt. is enim vt fiduciam sui contra hostium vim & apparatum simularet, patere vrbis portas iussit, omniaque compita tympanis clangoreque tubarum perstrepere: ipse cum exiguo, quem habebat, equitatu vrbem egressus, per oliueta, quae densissima eodem loco, quo hostes imminebant, colebantur; frequenti cursu flexuque viarum vndique sese cum suis ostentabat. Turcae, magnas Amodeo adesse copias suspicati, omisso oppugnandae vrbis consilio, è Sicilia soluerunt, & Italiam repetentes B depraedata *Ilua* insula in Corsicam descensionem faciunt, Bonifacium arcem loco munitissimo & firmissimo sitam, expugnant, & Gallorum ditioni subijciunt. Dum haec circa Italiae oras, insulasque Tyrrheni maris à Draguto geruntur, Auria Caesaris praefectus, sexaginta triremium classe contra ipsum prouectus, eius impetum fregit. Proximo inde anno quum Dragutus Herculis portum inuasisset, opera & virtute Cosmi Medices Florentinorum principis, qui Senogalliam (nunc *Senas*, aut vocabulo detruncato, aut alia ratione, nuncupant) eo tempore obsidebat, magna cum Turcarum clade ab Italiae maritimis oris depulsus est. Reiectus ab Italia Dragutus, C quum in Corsica aliquot vrbes, & duas praecipui nominis frustrà tentasset, in Sardiniam classem suam hostili animo appellere conatus, à praesidiariis vicinorum calamitate praemonitis, magnis viribus repulsus est. Hactenus quis Neapolis & Siciliae status sub Caroli Quincti Augusti auspiciis fuerit, compendio nos esse complexos arbitramur; nunc qua occasione viuo patre in vtriusque regni potestatem, Philippus filius raro: & memorabili tamen ad omnem posteritatem exemplo successerit, paucis perstringemus. Eduardus fraudéne suorum an domestica seditione, aut arcanis aulae suae perierit, ijs quibus haec curae sunt examinandum propono: Eduardo D mortuo in Angliae reginam Maria, inuitis regni aemulis, procerum suffragijs surrogata est. Hanc Caesar Philippo filio, qui pòst Germaniae inferioris prouinciarum inaugurationes in Hispaniam redierat, tum amissa priore coniuge caelibi, in vxorem collocauit. Ceterùm vt ad dotale regnum, regiam quoque auctoritatem & publicam regni potestatem filio adiungeret, eundem nuptiarum die per legatum suo nomine, Neapolis regem salutari iussit. Erat is annus à Christo nato vltra millesimum quinquagesimus quartus, atque

Philippus Mariā Angliæ Reginam ducit. MDLIV.

ab eo tempore (quod hic quoque memorandum ob posteritatis A
memoriam est) initium regni Neapolitani acceptum in acta publica
referri cœpit. Proximo inde anno ex Anglia Philippus Neapolitanorum rex (paullò antè etiam à patre Cæsare Mediolanensis Ducatus prouentubus auctus) in Flandriam traijcit & Bruxellis à patre Cæsare, Hispaniæ, Siciliæ & Indiæ regnis, cum omnium ordinum aggratulatione inauguratur. Ceterùm vt Siciliæ historiam vsque in hoc seculum, vti instituimus, prosequamur, missus est in Siciliam Fridericus Enriquezius Philippi designati à patre nomine Legatus, vt fidem noui regis nomine daret & acciperet. Tam auspicata & læta rerum in regno Neapolitano, & Siculo initia Paullus Quartus, B
Pontifex Max. turbauit, qui ad vindicandum Ecclesiæ Romanæ ius regni Neapolitani, Philippo regi difficile & impeditum mouit bellum. accessit ad ea incommoda, quod Henricus Galliarum rex Belgicas Philippi prouincias, vt eum bello diuersis Europæ partibus distineret, inuasisset, & Duacum Artesiæ validam vrbem per insidias, sed frustrà tentasset. mox idem quoque Rex vt Pontificis partes foueret, Ducem Guisianum cum copijs (XII. peditum, duo equitum, millia fuisse scribuntur) in Italiam misit: deditque ei in mandatis, vt Mediolanum ex itinere tentaret, & Neapolin inuaderet. Philippus vt Pontificis conatum reprimeret Albanum ducem C
ipsi cum imperio & exercitu opposuit. Is vt Pontificios ad sua defendenda distineret, Ostiam occupat. Neapolitani vt Gallorum motus frangerent, in belli sumtus regi Philippo vicies centena millia aureorum contribuerunt. Interea Philippus, vt Gallos pariter ad sua tuenda conuerteret, Sabaudiæ ducem Belgicarum prouinciarum & Germaniæ inferioris Proregem cum validissimis copijs in Veromanduos immittit. Is nec opinantibus Gallis Fanum Quintini arctâ obsidione circumsedit; cuius obsessæ fama, regem Henricum ad ferendam suis opem excitauit; missusque est ad soluendam obsidionem cum valida Germanorum Gallorumque manu, Anna D
Mommerancius equitum Magister, quem domestica lingua *Conestabilum* vocant. Sed istæ Gallorum copiæ ab Sabaudiæ duce fusæ, fugatæque, ipseque Comestablius viuus in nostrorum potestatem vnà cum filio redactus est; itidem Reyngrauius Germanorum peditum ductor, alijque aliquot Galliæ proceres capti sunt. Sub finem verò Augusti Fanum Quintini aliquamdiu bellicis tormentis verberatum magna vi expugnatur: classis regiæ Præfectus

A (*Ammiralium* vocant) viuus in potestatem venit: eodem victoriæ cursu Haynum opidum & arx Casteletum nomine ad imperium coacta sunt. Galliarum rex Henricus tot simul cladibus fractus exercitum suum, quem Guisius ducebat ex Italia reuocare coactus est: ipseque Pontifex, quum ab Albano premeretur, seseque à Gallis decedente Guisio desertum quereretur, pacem cum Philippo per Legatos fecit. Intereà quum Ioannes Vega Siciliæ Prorex malè à multis ob seueritatem & dominandi impotentiam audiret, multisque Siculorum querelis apud regem Philippum vrgeretur, coactus est ex Philippi imperio sese potestate abdicare: successoremque B habuit Ioannem à Cerda Metymnensium ducem, principem modestissimum & clementissimum, & regis domum ex stirpe materna contingentem. Carolus Cæsar posteaquam sese regnorum omnium & prouinciarum suarum potestate filio sibi suffecto (vt iam memorauimus) abdicasset: classe vna cum duabus sororibus, Eleonora Franciæ; Maria Hungariæ reginis in Hispaniam traiecit. atque vt sese priuatum etiam ad otium & tranquillitatem componeret; missa ad septemviros Electores legatione fratrem suum Ferdinandum sibi in imperio suffici petijt, & ipsorum suffragijs impetrauit. Obseruatum est à nonnullis, eam legationem in C VI. Kalendas Martias, hoc est Caroli Cæsaris natalem incidisse. Eum diem, vt ipsi auspicatissimum nonnulli ex rebus gestis colligunt. argumento esse quod Franciscum Gallorum regem suis auspicijs per Legatos ad Papiam in potestatem acceperit: quod anno ætatis suæ XXX. Bononiæ eodem die coronatus sit à Clemente Septimo, & imperij insignia acceperit. Ceterùm hic annus Caroli Cæsaris & trium reginarum morte funestus fuit. Septimo enim quàm sese imperio abdicauerat mense IX. Kalendas Octobris, anno ætatis suæ LIX. extremum diem in Hispania clausisse traditur. aliquot ante mensibus Elionora Franciæ regina, D paullò pòst Cæsaris mortem, eiusdem soror Maria Hungariæ regina; vt & Maria Angliæ regina Cæsaris nurus è viuis excesserunt. Potitus est intereà in Flandria non longè à Grauelinga insigni victoria Philippus, fusis fugatisque Gallis, magnoque prœlio per Egmondanum Comitem debellatis. Sequuta inde lætissima vtriusque partibus & auspicatissima pax per connubia; filiam namque suam Henricus Francorum rex Philippo Regi; sororem verò Emanueli Philiberto collocauit; ipseque adeò rex Henricus morte

FERDINANDVS *Romanorũ Imperator.*

CAROLVS *V. Imp. moritur.* MDLVIII. *Sup. pag. 46. d.*

PHILIPPVS *Rex Ysabellam Francor. Regis filiam ducit.* MDLIX.

morte sua tantam omnium aggratulationem funestauit. Quæ deinde sequuta sunt, & qui motus ob opinionum & factionum dissidia Galliam & ditiones Philippi perturbauerint, vt ad huius historiæ seriem regnorumque Neapolis & Siciliæ necessitudinem non pertinentia, nunc latiùs prosequuti non sumus.

HVBER-

A

HVBERTI GOLTZII GOTHORVM, SARACENORVM, NORTMANNORVM, SVEVORVM, HISPANIARVMQVE REGVM, QVI VTRIVSQVE SICILIAE REGNVM TENVERVNT, ELENCHVS.

B

GOTHORVM IN ITALIA ET SICILIA REGES.

ODOVACER Herulorũ rex, Oreste Augustuli Imperatoris patre interfecto & tota Italia occupata, ab Romanis rex Italiæ atque vrbis Romæ salutatus est: x. Kal. Septembris, an. ab vrbe condita MCCXXVIII. Augustulo qui vix annum imperium in Occidente tenuerat, eius metu se abdicante. Is demum ab Theoderico Gothorum rege aliquot prœliis victus, & intra Rauennam per triennium obsessus; cùm rerum inopia victus se dedisset, postquam per annos XVI. menses VI. & dies XIII. in Italia regnasset; iussu Theoderici occisus est: III. Nonas Martij, anno à Christo nato CCCCXCIV. AN. CHR. N. CCCCLXXVI.

THODERICVS AMALVS, Theodemiri filius, Valamiri nepos, primus CCCCXCIV.
C Gothorum in Italia rex, victo & occiso Odouacre, & tota Italia in potestatem redacta, ab Romanis rex salutatur. Is successu fortunæ vsus, mox Siciliam, quam quasi præmium belli in medio positam videbat, inuasit, nemineque repugnante subegit. Inde contra Francorum regem, pro VVestrogothis cognatis suis arma sumsit, cæsisque triginta Francorum millibus, Vasconiam iis ereptam, Almarico VVestrogothorum regi restituit. Regnauit post Odouacris cædem annos XXXIII. menses V. & dies XXVIII. obiit IV. Nonas Septembris anno à Christo nato DXXVI.

ATHALARICVS AMALVS, Eucharici filius, Theoderici regis ex Amalsuentha filia nepos, auo mortuo, sub tutela matris Amalsuenthæ in regnis Siciliæ & Italiæ succesit. Huius ingenium cùm ab educatoribus corrumperetur, multi eorum, iussu Amalsuenthæ reginæ, interfecti sunt. Regnauit cum matre annos VII. menses X. dies XXVII. obiit III. Kal. Iulij, anno à Christo nato DXXXIV. DXXVI.

D

AMALSVENTHA Regina, Theoderici regis filia Eucharici vidua, primùm cum filio Athalarico octênium ferè regnauit; sed eo fatis sublato, cum imparem se tot regnis administrandis videret: Theodahatum consobrinum suum regni socium fecit. Multa de huius feminæ virtutibus ab auctoribus produntur: summam eminuisse tum in vultu, tum in verbis eius maiestatem: virtute præditis comem & humanam, delinquentibus seueram & rigidam fuisse; præterea calluisse eam omnium ferè gentium linguas, & Latinis, Græcisque litteris etiam ad miraculum eruditam fuisse. Theodahati scelere occisa est, dum eius rapacitati & auaritiæ se opponit. DXXXIV.

THEODAHATVS AMALVS, tertius Gothorum in Italia & Sicilia rex primò cum Amalsuentha regina, eaque demum occisa solus regnauit. Nihil ab hoc EODEM AN.

 memoriâ

memoria dignum gestum, nisi quod primis regni sui initijs, Francos Italiam inuadentes, prœlio victos eiecit: & Græcos per præfectos suos Dalmatia expulit. Sed cùm ob rapacitatem & auaritiam, scelúsque in Amalsuentham reginam commissum, inuisus suis esset; & ab hostibus ob socordiam & negligentiam contemneretur: Bellisarius iussu Imperatoris Iustiniani arma Gothis intulit, Siciliæque regnum & Bruttios, vrbémque Neapolim de Gothis cepit. Inter tot rerum turbas cum Theodahatus solita ignauia obtorpesceret, indignati Gothorum proceres VVitigem virum manu promtum in regem elegerunt: eiúsque imperio Theodahatus, postquam biennium & menses ferè IX. regnauerat, occisus est, mense Martio. A

DXXXVII VVITIGES vir bellica virtute insignis, ceterùm genere obscurus; quartus Gothorum in Italia rex (nam Sicilia tum amissa erat) fuit. Hic vt regnum sibi confirmaret, post occisum Theodahatum, Matesuentham Theodorici regis ex Amalsuentha filia neptem, inuitam & repugnantem in vxorem duxit. Cum Bellisario Iustiniani imperatoris præfecto, varia fortuna bellum gessit, eumque intra Romanæ vrbis mœnia compulsum, integro anno & diebus nouem circumsedit. aduentu inde nouarum ex Græcia copiarum obsidionem soluere coactus: Mediolanum quod Græci occupauerant recepit. Inde ab Bellisario Rauennæ obsessus, quum fame victus se dedidisset, Constantinopolim captiuus, cum Gothorum principibus abductus est: anno regni sui IIII. quinto autem anno postquam Græci primùm arma Gothis intulerant. B

DXL. HILDOVALDVS VVitige in captiuitatem abducto, ab Gothis rex salutatur. Transpadanam tantum regionem tenebant. In tanta suorum necessitate Hildoualdus non dimisit animum: sed contractis in vnum Gothorum copijs, cum Vitali Iustiniani præfecto signa contulit: eumque prœlio superatum interfecit & præbuerat de se spem, quod Gothorum regnum in integrum restituturus esset, ni insidijs eorum, quos Varaiæ insignis viri cæde offenderat, cùm vnum tantum regnasset annum, occubuisset. C

DXLI. ARARICVS ROGVS, Hildoualdo, non melioribus quàm ille regnauerat auspicijs, in regnum Italiæ successit. siquidem vix menses quinque tenuerat regnum, quum eorum insidijs qui Totilam regem creauerant, occubuit.

EOD. AN. TOTILAS BADVILLA ab Gothis rex ob virtutem creatus fuit. Cuius statim insigne specimen dedit, Græcorum ducibus duobus prœlijs profligatis, & Apulia, Calabra, Lucaniaque in potestatem suam redacta. Vrbem Romam proditione quorundam admissus, cœpit, incensóque Capitolio, præcipuisque ædificijs & mœnium parte euersa, fœdum in modum deformatam, reliquit. Restitutam inde ab Græcorum ducibus, cum iterum cepisset, in omnem sexum & ætatem ferro sæuijt. Siciliæ quoque arma intulit, perque toram insulam ferro, incendijsque grassatus, multis vrbibus partim vi, partim deditione potitus, cum suos in Italia premi intellexisset, parte copiarum ibi præsidio relicta, Italiam repetijt. Hinc cùm diu Græcorum arma exercuisset: dum Longobardis, qui in auxilium Narsetis Iustiniani præfecti veniebant, ad Brixellum occurrit, in prœlio fortissimè pugna ciens, interfectus est, anno regni sui XI. D

DLII. THEIAS octauus & vltimus in Italia Gothorum rex, quamquam attritæ admodum assiduis cladibus Gothorum vires essent; Narseti tamen aliquamdiu fortiter restitit. Ceterum quum eum Narses apud Nuceriam vrbem castrametantem ad pugnam prouocasset, in prœlium de summa rerum descensum est. dimicatum tanto ardore animorum à Gothis, vt ne cæso quidem Theia rege suo, antè pugnandi finem fecerint quàm Narses per preconem, veniam ijs, qui arma ponerent, daret. Hic finis Gothorum regni in Italia & adiacentibus Italiæ insulis, fuit: Gothique in Italorum nomen concesserunt. Theias non vltra annum Gothorum regno potitus est.

INTER-

A INTERREGNVM IN SICILIA FVIT, nunc Saracenis, nunc Græcis, regnum insulæ occupantibus. Saraceni ad extremum Siciliam, victis Græcis, obtinuerunt.

BVLCHAR Saracenorum primus in Sicilia rex fuit: quum prius Saracenorum in Africa reges, per præfectos Siciliæ regnum administrare soliti essent. Is multa bella contra Constantinopolitanos Imperatores gessit: Calabriamque & Apuliæ partem eisdem ademit. DCCCCXLII

APOLLOPHARVS secundus rex Saracenorum in Sicilia fuit. Huic cum MXXXVI.
B primo dissensio & inde bellum cum fratre minore Aphocapse ortum esset; Græci eâ occasione vsi, Siciliam inuaserunt, quibus dum obsistere Apollopharus pace cum fratre facta, conatur, & Messanam, quam Græci occupauerant circumsidet, occiditur. Post mortem eius, cum Saraceni nouo ex Africa supplemento aucti, Siciliam recuperassent: iterum insulæ possessione, Nortmannorum principum virtute exuti sunt; & Sicilia Nortmannorum facta.

NORTMANNORVM IN ITALIA ET SICILIA COMITES, DVCES, ET REGES.

TANCREDVM Altæ Villæ in Nortmannia Comitem, quidam Guilielmi, alij
C Roberti filium scribunt. Huic ex duabus vxoribus duodecim filij fuere; nempe ex Moriella Sarnus, Gothifridus, Drogo, Tancredus, Malogerius, Alberedus, Gothifridus secundus & Frumentinus: ex Fresenda autem secunda vxore, Guilielmus Ferrobrachius, Robertus Guiscardus, Hunnifridus, & Rogerius Bossus. Igitur Trancredus cùm ad tam numerosam sobolem alendam, non sufficere Comitatus sui opes non ignoraret; in Italiam cum liberis suis Sergio IIII. Pontifice Maximo, anno MIIII.
autem à Christo nato MIIII. migrauit, Ibi aliquot annis diuersis sub principibus stipendia quum meruisset, Guilielmumque Ferrobrachium testamento reliquis filiis præfecisset, obiit.

GVILIELMVS FERROBRACHIVS, cum Nortmanni nullis adhuc certis sedibus per Italiam vagarentur, Georgij Maniacis Constantinopolitani Imperatoris præfecti signa cum alijs Italiæ principibus viris, contra Saracenos sequutus
D est. Conuenerat inter eos, vt Sicilia capta (in eam namque expeditionem moliebantur) præda, & agri, vrbesque de hostibus captæ æqualiter diuiderentur. Sed cum Maniaces (*Malochum* Blondus vocat) pacta non seruasset: Guilielmus indignitate rei MXXXVII.
accensus, Apuliam tum Græcis parentem inuasit, Maniacéque, qui auxilio suis accurrerat, acie, superato, tota Apulia & Calabriæ parte potitus; primus Nortmannorum Apuliam sub Comitis titulo tenuit. Obijt anno à nato Christo MXXXIX.

DROGO Trancredi ex Moriella vxore filius, Guilielmo fratri in Comitatu MXXXIX.
Apuliæ successit: quamuis sint, qui exclusso Guilielmo, ab Drogone initium Nortmannorum comitum sumant; eumque pulsis Apuliâ Græcis primum Nortmannorum in ea fixisse sedes prodant. Drogo in principatus sui initio, ab Græcis prœlio victus & magnæ Apuliæ parte spoliatus est: sed mox reparatis copiis Græcos victoria exultantes, adortus, superatos acie finibus suis eiecit. Inde cùm iam per annos vndecim comitatum Apuliæ tenuisset: Visonis Apuli coniuratione, interijt,

ML. HVNNIFRIDVS fratre Apulorum perfidia cæso, tertius Apuliæ Comes fuit. A
Huic statim ab initio nihil antiquius fuit, quàm fratris sui percussores bello persequi, quos tandem in potestatem redactos capitali supplicio adfecit: & postquam per annos septem rerum potitus esset, obiit.

MLVII. GOTHIFRIDVS Hunnifridi frater, quartus Nortmannorum, Comitatum Apuliæ, tenuit, Is cum beneuentum Pontificiæ ditionis vrbem inuasisset Leonis IX. Pontificis Maximi, arma in se prouocauit. Ab quo bello petitus eundem, Gisulphi Salernitani Principis auxiliis adiutus, apud Ciuitam Apuliæ opidum prœlio victum, cepit. quem mox ob Pontificiæ dignitatis reuerentiam, in honore habitum, datis qui prosequerentur dimisit. Nec multo inde pòst tempore obiit, quum Apuliæ Comitatui per triennium præfuisset.

MLX. BAGELARDVS, Gothifrido in Apuliæ Comitatum ex testamento successit. B
Eum nonnulli Hunnifridi, alij autem Gothifridi (quod vero simile magis est) filium scripsêre. non diu hic Apuliæ dominatum tenuit; nam vix mensibus septem præfuerat, quum Roberti Guiscardi patrui sui armis eiectus est.

EODEM AN. ROBERTVS GVISCARDVS sextus Apuliæ Comes, Comitatum pulso nepote Bagelardo occupauit. Hic Calabriam & Lucaniam de Græcis cepit. Venetos aliquot naualibus prœliis vicit, Dyrrachium expugnauit; Romanos Gregorio VII. Pontifici Max. rebelles, multis cladibus castigatos ad officium coëgit, quibus gestis ab Gregorio Pontifice Dux Calabriæ & Apuliæ Comes creatus est, eique iuramentum vt Ecclesiæ Beneficiarius præstitit. Viginti inde & quatuor annis Calabriæ & Apuliæ quum præfuisset, obiit, Rogerio filiorum natu maximo herede scripto.

..LXXXIIII. ROGERIVS BOSSVS Tancredi filiorum natu minimus, primò ab Roberto C
Guiscardo fratre, aliquot Apuliæ opidis præfectus fuit. Inde Roberti fratris auxilio Siciliæ parte potitus: post eiusdemum mortem tota insula pulsis Saracenis, in potestatem suam redacta, se Siciliæ Comitem & Calabriæ scripsit. obiit mense Februar. anno decimosexto, postquam primum Siciliæ comitatu, post Roberti fratris mortem potitus fuerat.

MCI. SIMON Rogerij filius primogenitus, secundus Siciliæ Comes fuit. Is multis Apulorum seditionibus (nam & Apuliæ pars ipsi parebat) vexatus cùm vix annum rerum potitus fuisset, absque liberis vitâ excessit, Rogeriumque fratrem successorem habuit.

MCII. ROGRRIVS II. Rogerij filius, tertius Siciliæ Comes, post Simonis fratris primogeniti mortem fuit. Apuliæ inde & Calabriæ Ducatu, ex morte Guilielmi nepotis sui qui sine liberis obierat, auctus; quum insuper Neapolim, aliasque de Græcis cepisset vrbes; ab Innocentio II. Pontifice Maximo, quem in prœlio ab Guilielmo D
filio suo captũ libertati restituerat: vicesimoseptimo Comitatus sui anno, rex vtriusque Siciliæ cis & vltra Pharum, creatus est. Posthæc Saracenis in Africa bellum intulit, Emanuelem secundum, Orientis Imperatorem, qui Christianos Hierosolymam petentes multis incommodis adfecerat, vastatis Constãtinopolitanæ vrbis suburbiis, compescuit. Inde in Siciliam regressus, vicesimosecundo anno postquam primùm rex creatus fuerat obiit, XVI. Kal. Maij, anno à Christo nato MCL.

MCL. GVILIELMVS qui ob auaritiam & crudelitatem Malus vocatus est, cum Rogerio pâtre biennium & menses decem, & post eius mortem anno XVI. in vtraque Sicilia regnauit. Viuo patre magnam de se spem ob disciplinæ militaris peritiam præbuerat;

A buerat; quam nec in principatus sui initio fefellit: quum Apulos rebelles perdomuisset, & Saracenos multis cladibus afflixisset: sed mox apparuit simulatione virtutis, eum vitia sua texisse; nam domi reses factus, ob ignauiam hostibus contemtui, & ob sæuitiam suis inuisus fuit. Vnde multis suorum rebellionibus vexatus, multis coniurationibus petitus, Guilielmo filio hærede relicto, diem extremum clausit. Obiit pridie Kal. Maij, anno à Christo nato MCLXVI.

GVILIELMVS II. tertius vtriusque Siciliæ rex, patri in regno, non in moribus successit, siquidem quantum ille crudelitate & auaritia, tantum hic clementia & liberalitate excelluit; vnde Bonus diuerso à patre cognomine, cognominatus est. Nec huic tamen humanitas sua profuit, quominus seditionibus Siculorum & bellis infestinis inquietaretur. Cum Andronico Orientis Imperatore, qui Imperium per summam perfidiam cæso nepote legitimo herede, inuaserat: bellum gessit; Constantinopolitanisque auctor fuit, vt trucidato Andronico, Imperatorem Isaacium Commenum crearent. Christianis quoque, qui in Palestina Saracenorum armis premebantur, opem tulit. Obiit sine liberis, quum vtriusque Siciliæ regnum annis viginti administrasset. MCLXVI.

B

TANCREDVS Rogerij primi Regis, ex filio Rogerio (is ante patrem obierat) ex Pellice filius: quum Guilielmus absque liberis discessisset, rex vtriusque Siciliæ creatus est. Sed Clemens III. Pontifex Maximus, quia regnum Ecclesiæ beneficiarum Tancredus absque eius permissu occupauerat, bellum ei mouit. Ceterùm Clemente mortuo, Celestinus III. qui Clementi in Pontificatu successerat: bellum excepit, isque, quia per se impar Tancredo erat, Henricum VI. Imperatorem, data ei in matrimonium Constantia Rogerij primi regis filia, in Tancredum armauit. Huic se fortiter Tancredus obiecit, regnumque quamdiu vixit contra eiusdem insultus defendit. Obiit anno regni sui nono, & post Christum natum MXCIV. MCLXXXVI.

C

ROGERIVS III. Tancredi filius, vtriusque Siciliæ rex, hunc nonnulli ab patre in regni societatem assumtum, & paullò ante eius mortem fato cessisse, affirmant: sunt qui scribant eum patri in regnum successisse, & post octauum regni sui mensem, ab Henrico VI. imperatore captum, oculisque & virilibus priuatum, in carcere interiisse. MCLXXXVI.

GVILIELMVS III. Sextus & vltimus ex Northmannorum familia, vtriusque Siciliæ rex. qui Rogerum III. ante patrem obiisse tradunt; hunc dicunt post Tancredum patrem regem fuisse, & in eo Northmannicam stirpem in Sicilia extinctam, quum ab Henrico VI. imperatore captus, & oculis virilibusque priuatus, in carcere obiisset. Annis à primo Guilielmo Ferrobrachio CLVII. & mensibus aliquot elapsis. MCXCIV.

D

SVEVORVM IN VTRAQVE SICILIA REGES.

HENRICVS VI. Romanorum Imperator, Friderici imperatoris filius, victo & capto Guilielmo III. rege, regna vtriusque Siciliæ vt dotalia, nam Rogerij olim regis filiam in coniugio habebat, occupauit. Hunc Siculis ob crudelitatem, quam in Northmannicam stirpem, & eius fautores exercuerat, odio fuisse scribunt, absque Constantia vxore veneno petitum, Frederico quinquenni puero herede relicto, interiisse; anno, postquam Siciliæ regno potitus fuerat, quarto. Obiit Messanæ pridie Kal. Septembr. anno à Christo nato MCXCIX. MCXCV.

MCCXVIII. FRIDERICVS Henrici VI. filius, quinquennis puer patri sub tutela matris Constantiæ succedit & iam septennis Panormi regio diademate insignitus est. Annum agens ætatis vicesimū, Innocentij III. Pontificis Maximi intercessione, ab Germanorum Septem-viris imperator, contra Othonem IIII. quem Pontifex, Pontificiæ ditionis agrum deuastantem, imperiali dignitate priuauerat; creatus est: eoque armis imperio pulso, Romæ, ab Honorio III. Pontifice Maximo, Augustus salutatus & inauguratus est Hic multis contra Pontifices, multis contra Siculos rebelles, & Saracenos bellis gestis, Hierosolymæq; regno Saracenis ademto; anno ætatis suæ quinquagesimo septimo, Ferentini moritur. Idibus Decembris, anno à Christo nato MCCL. A

MCCL. CONRADVS Imperator, Friderici II. imperatoris filius, patri in regno vtriusque Siciliæ successit. In Germania Conradus erat, quum Fridericus, è viuis excederet: itaque in regnum veniens id variis motibus turbatum offendit: Neapolinque ad Pontificem defecisse, quam vrbem cùm vi non posset, arte cepit, diripiendamque militi concessit. Veneno inde perijt, Manfridi spurij fratris insidiis, cùm annos III. menses V. & dies X. regnasset, Conradino filio, qui adhuc puer in Sueuia educabatur, herede relicto. Obijt Neapoli XI. Kal. Iunij, anno à Christo nato MCC LIIII. B

MCCLV. MANFRIDVS Friderici II. imperatoris ex pellice filius, Conrado fratre veneno sublato, post biennium ferè ab eius morte elapsum, regnum vtriusque Siciliæ, Conradino nepote suo legitimo herede excluso, inuasit. Sed Vrbanus IIII. & post eum Clemens IIII. Pontifices Maximi; indignati ab Manfrido qui nothus erat, Siciliæ regna occupari, Carolum Andium ducem aduersarium ei excitârunt. Ab quo ad Beneuentum, Manfridus prœlio victus, & occisus est, quum annos XI. regnasset.

CONRADINVS Conradi imperatoris filius, quum occupatum ab Carolo Andegauensi vtriusque Siciliæ regnum, & Manfridum occisum intelligeret: cum exercitu in Italiam ad repetenda auita regna, decimoquarto post patris obitum anno venit. Ceterùm victus à Carolo & ex fuga retractus; Neapoli in publico, cùm aliquot aliis Principibus viris, securi percussus est, anno à nato Christo MCCLXIX. C

GALLORVM IN VTRAQVE SICILIA REGES.

MCCLXV. CAROLVS Andegauensis Ludouici IX. Gallorum regis filius, ab Clemente IIII. Pontifice Maximo, rex vtriusque Siciliæ, contra Manfridum Pontificij nominis hostem creatus est: Manfridoque acie victo & occiso, vtrumque regnum rege orbatum, occupauit. Cum Conrado inde Sueuorum duce, qui ad repetenda regna hereditario iure sibi debita veniebat; prœlio congressus victor fuit, & in Conradinum captum capitali supplicio, VII. Kal. Nouembris, anno à Christo nato MCCLXIX. animaduertit. Post hæc coniuratione Siculorum, & Petri Aragoniæ regis armis Siciliâ pulsus, Neapolis tantum regnum tenuit. Regnauit annos XIX. menses VI. dies XI. Obiit VII. Idus Iannuarij, anno à Christo nato MCCLXXXV. D

REGES

REGES SICILIÆ VLTRA PHARVM.

MCC XCII. PETRVS Iacobi Aragoniæ regis filius A
Aragonum rex, Siciliæ regnum vt dotale (nam Manfredi olim regis filiam in coniugio habebat) ab Carolo Andegauensi, qui id Manfrido, & Conradino regibus occisis, inuaserat, armis repetijt: Siculorumque fauore adiutus occupauit. Ob quæ à Martino IIII. Pontifice Maximo, diris deuotus, & ex Pontificia auctoritate, Aragoniæ & Siciliæ regnis priuatus est. Igitur Pe- B
trus cùm tueri regnum suum contra Philippi, Gallorum regis insultus conatur. commisso ad Gerundam vrbem prœlio victus, paucis pòst diebus, ex vulnere, quod in pugna acceperat interijt: annis quatuor elapsis ex quo primum Panormi in Siciliæ regem coronatus fuerat. Obijt III. Idus Nouembris, anno à Christo nato MCCLXXXVI.

MCC XCVI. IACOBVS Petri Aragonum & Siciliæ regis secundo genitus, post patris sui mortem rex à Siculis salutatus est. Hic cum C
Gallorum res aliquot cladibus afflixisset: Calabriamque illis parentem euastasset: Alphonso Aragoniæ rege fratre primogenito absq; liberis mortuo, ad id regnum accipiendum accersitus est. Posthæc cùm Siciliæ regno annos vndecim potitus esset, Bonifacij octaui Pontificis Maximi promissis persuasus, id Carolo II. Neapolitanorum regi restituere voluit. quod vbi Siculi cognouère, eius Fratrem Fridericum, regem communibus suffragijs crearunt.

MCC XCVI. FRIDERICVS Petri Aragoniæ regis D
tertio genitus, quum frater ipsius Iacobus Aragoniæ rex, Siciliæ regnum Carolo II. se redditurum pactus esset; Siculorum omnium propenso fauore, regium diadema Panormi accepit. Multa hic bella primum cum fratre suo Iacobo Aragonum rege, qui Siciliæ regno, vt Gallis insulam, vti promiserat, traderet; spoliare ipsum conabatur: & inde cum Carolo II. & Roberto eius filio Neapolitanis regibus, gessit. Petrum quoque filium, vt res nouare volentibus materiam præriperet, regijs

REGES NEAPOLITANI SIVE SICILIÆ CIS PHARVM.

CAROLVS II. *Caroli filius, ab Alphonso Aragoniæ rege, apud quem diu in vinculis fuerat, datis obsidum loco tribus filijs, quarto pòst patris mortem anno liberatus; ab Nicolao IV. Pontifice Maximo, Romæ vtriusque Siciliæ regno inauguratus est. III. Kal. Iunij, anno à nato Christo* MCCLXXXIX. *Hic cum Iacobo & Friderico Siciliæ regibus, multa bella varia fortuna gessit. Regnauit annos* XX. *menses tres, dies* XXVIII. *obijt Neapoli* IIII. *Nonas Maij: qui an. à nato Christo* MCCCIX. *erat.* MCCCIX MCC XCIX.

ROBERTVS *Caroli II. Neapolitanorum regis filius, qui viuo patre Calabriæ dux fuerat, pòst eius mortem regio diademate ab Clemente V. Pontifice Maximo apud Auenionem insignitus est. Ecclesiæ Vexillifer creatus, Ferrariam Pontificis imperium aspernantem, armis ad officium coëgit. Ab Henrico inde Lucemburgensi Romanorum Imperatore, quia Florentinos Imperatoriam Maiestatem contemnentes, subsidio iuuisset, imperij hostis declaratus; & Friderico Siciliæ regi bellum aduersum eum gerendum, commissum est. Sed Robertus Henrico Imperatore paullò pòst ex veneno moriente, Friderici conatus facilè repressit: & mox Friderico quoque mortuo cum Petro II. Siciliæ rege Friderici Filio, multa bella gessit. Florentinis, qui ab Ioanne Boëmiæ rege, bello premebantur, opem tulit. ijsdemq; petentibus Carolum filium dominum dedit, vt Castrucij tyranni Lucensis, arma reprimeret. Is deinde Carolus cùm patri subsidio venisset ab Ludouico Bauaro Germanorum Imperatore timenti bellum, in itinere morbo correptus interijt. Non euasit Robertus Ioannis XXIII. Pontificis Maximi, anathematis notam. nam quum fœdus inijsset, cum alijs Italiæ Principibus, contra Boëmiæ regem, cui fauebat Pontifex, ipse cum alijs diris deuotus est. Paullò antequam è viuis excederet, Ioannam ex Carolo filio neptem, Andreæ Ludouici Hungariæ regis fratri, vxorem dedit, eosq; testamento successores designauit. Obijt Neapoli* XIV. *Kal. Februa-*

gijs insignibus decoratum, regni socium fecit. Obiit Catanæ III. Idus Iulij anno ætatis suæ quinto & sexagesimo, regni autem sui quadragesimo.

MCCC XXXVI. PETRVS II. cum patre Friderico annos quindecim, & post eius mortem solus sexennium regnauit. Friderici patris auspicijs multa fortiter contra Robertum Neapolitanorum regem gessit. Rex iam solus factus, aliquot Siciliæ proceres ab se deficientes, partim interfecit, partim Sicilia eiecit. Interhæc Benedictus XII. Pontifex Maximus, Petro regi Siculisque sacris interdixit: resque eius regni in deterius vrgere cœperunt; nam Sicula classis à Roberto rege victa profligataque est & multæ Siculorum vrbes ad eum defecerunt, atque in hoc rerum tumultu Petrus rex, anno ætatis suæ tricesimo septimo, VI. Idus Augusti haud procul ab Enna, Lodouico filio infante herede relicto, fato cessit.

MCCC XLIII. LVDOVICVS Petri II. filius patre defuncto, quinque annos & menses septem natus, Panormi regium diadema procerum consensu accepit, eique ob ætatem immaturam, tutor Ioannes Randacij Dux patruus eius datus. Verùm multi Siculorum primores, regis sui pueritia ad res nouandas abusi. Siciliam grauissimis motibus conuulserunt: quibus dum obsistere Ioannes tutor regis conatur, peste correptus moritur. Huius morte seditiosis animi creuerunt, iamque plane contemto rege, per totum regnum cædibus & incendiis grassati sunt. Accessit insuper ad Siciliæ calamitatem sæuissima pestilentia, & valida fames, vsque adeo vt multi inopia pressi liberos & vxores venum dederint. Interhæc & Ludouicus rex, anno ætatis duodevicesimo regni vndecimo, nullis ex se relictis liberis moritur.

MCCC LV. FRIDERICVS III. Petri II. filius, cui, quod non satis constare mente credebatur simplex cognomentum fuit. post Ludouicum fratrem regnum Siciliæ variis turbatum motibus accepit. Messana enim Panormus & Leontinum, aliaque regni Siculi opida, Ioannæ II. Neapolitanorum regiæ aut Claromontanorum qui Ioannæ auspicia sequebantur, præsidiis tenebantur. Ceterùm

A *Februarij, anno regni tertio à nato Christo* MCCCXLIII.

IOANNA Caroli Calabriæ ducis filia, Roberti regis neptis, cum marito Andrea auo in Neapolis regnum successit. Virumque Andream per complices suos in arce Auersana strangulauit: & Ludouico Principi Tarentino, Philippi Roberti fratris filio, iterum nupsit, intellectoque Ludouici Hungariæ regis Andreæ fratris aduentu, Ioanna & Ludouicus eius vim exspectare non ausi, in Narbonensem Galliam B *profugerunt, regni cura Carolo patrueli suo Dyrrachij duci commissa: quem Ludouicus captum capitali supplicio adfecit, regnumque Neapolis in potestatem redactum præsidiis quum firmasset, in Hungariam rediit. Nec multò post adnitente Clemente* VI. *Pontifice Maximo; pax Ioannæ iis conditionibus ab Ludouico data est, vt Ioanna regina appellaretur, Ludouicus eius maritus principatus Tarentini titulo contentus esset. Verùm Clemens accepta à Ioanna vrbe Auenione, Ludouicum Tarentinum regiis ornauit insignibus. Vrbanus inde* C VI. *Pontifex Maximus Ioannæ reginæ iniurijs lacessitus, Ludouicum Hungariæ regem ad iterum bellum Ioannæ inferendum sollicitauit. Inductus Pontificis auctoritate rex Ludouicus Carolum Dyrrachij ducem, eius Caroli, quem ipse supplicio adfecerat filium, (bellum tum eius auspicijs contra Venetos gerentem) in Ioannam mouere iussit. Itaque ingressus regnum Neapolitanorum Carolus, Ioannæ exercitu varys prælijs dissipato, Neapoli dedentibus se ciuibus potitus, ipsam in arce* D *Oui aliquamdiu circumsessam, fame ad deditionem coegit: coniectamque in carcerem carnifici strangulandam tradidit,* III. *Idus Iunij, quum annos triginta octo & menses septem apud Neapolitanos rerum potita esset.* MCCC XLIII.

CAROLVS III. Caroli Dyrrachij ducis filius, Ioanna regina in carcere strangulata, Neapolis regnum occupauit & ab Vrbano VI. *Pontifice Maximo confirmatus est. Nec multò post ab eodem Pontifice quia eius nepotem Capua principatu donare abnuerat,* MCCC LXXXI.

Ceterùm Artalis Alagona Friderici regis auspicus Claromontanos aggressus, eosdem Leontino capto, & Messanæ Ioannæ reginæ præsidiarijs pulsis, ad pacem petendam adegit. Ita Siciliæ rebus vtcumque ad tranquillitatem compositis. Fridericus rex anno ætatis vicesimo quarto, regni autem vndecimo, Maria vnica filia herede scripta, Messanæ mense Iulio hominem exuit.

MCCC-LXIIX. MARIA Friderici III. filia patri sub Artali Alagonij tutela successit. rursumque factiones & bella inter Claromontios & Alagonios, quæ viuo Friderico quieuerant, recruduerunt. Raimundus Montecatinus, qui Claromontanæ factionis erat, reginam Mariam absente Artali (qui eam Ioanni Galeacio Virtutum Comiti desponderat ex arce Catanensi raptam in Hispaniam transuexit: ibique eam Martino, Martini ducis Albimontis filio, & Ioannis Aragonum regis nepoti, collocauit.

MCCC-XXCVI. MARTINVS Martini, Albimontis ducis filius, regnum Siciliæ ex Mariæ reginæ coniugio adeptus. regnumque Claromontanis deletis, alijsque factiosis sublatis, pacauit. Mortua inde regina Maria coniuge XI. Kal. Iunij, anno à nato Christo millesimo & quadringentesimo; ipse, quia sine liberis obierat in regnum successit. Ceterum quum in Sardiniam insulam, patri suo, qui tum Aragoniæ rex creatus erat, rebellem cum classe mouisset; insula iam perdomita, anno ætatis tertio & tricesimo, regni autem vicesimo tertio, absque heredibus moritur.

MCCC IX. MARTINVS Aragonum rex, filio sine herede exstincto, quum regnum Siciliæ hereditario iure ad ipsum peruenisset. Siculorum suffragijs, rex Siciliæ salutatus est. Hic cum post decimum regni sui mensem, hominem exuisset; Siciliæ tandem regnum quum biennium ob intestinos motus sine rege fuisset, ad Ferdinandum cognomento Iustum, qui Aragonum rex electus erat, peruenit.

MCCC-XII. FERDINANDVS Ioannis Castellæ regis filius, cognomentum Iustus, qui Aragonum rex post mortem Martini, multis competitoribus superatis appellatus fuerat, sed

A *abnuerat, ipsumque intra Nuceriæ mœnia circumsederat, Ecclesiæ hostis declaratus & regno Neapolitano abdicatus est. Interea Ludouicus Hungariæ rex absque virili sobole discessit, ipseque Carolus per legatos euocatus ad regnum accipiendum, apud Albam regalem regium diadema accepit. Interijt inde insidijs Elizabethæ reginæ Ludouici regis vidua, quæ Mariam filiam ab eo regno spoliatam indignabatur, Obijt III. Kal Martij quum annos quatuor, menses octo, dies viginti sex regnasset, Ladislao, Ioannâque liberis superstitibus, quos Neapoli apud Margaretam matrem reliquerat.*

B LADISLAVS *Caroli III filius, annitente Bonifacio IX. Pontifice Max. Caietæ regium diadema impubes adhuc accepit. Eiusdem quoque Pontificis auxilijs adiutus Ludouicum Andegauensem, qui maximam regni partem, post Caroli III. regis mortem occupauerat, expulit, regnumque recepit. Iamque regno Neapolis potitus, ab Hungariæ principibus, populisque euocatus: Iaderam vrbem cepit, allatoque nuncio Neapolitanos res nouas moliri; Iadera Venetis vendita in regnum redijt, inque defectionis auctores præcipuè autem Sanseuerinates regulos seueriter animaduertit. Vrbem Romam ter, semel ab ipsis Romanis contra Innocentiũ VII. Pontificem Maximum accitus, bis proprijs auspicijs occupauit, & magistratus pro suo arbitrio dedit & ademit. Ex Marsis agroque Piceno & Latio multa occupauit: ob quæ ab Alexandro V. Pontifice Max. vt Ecclesiæ hostis regno priuatus, Ludouicus Andium dux rex in eius locum creatus est. obijt Neapoli VIII. Idus Augusti, anno regni sui XXVIII. mense V. & diebus XI.* MCCC-XXCVI.

C

D IOANNA II. *Ladislai regis soror, vidua Guilielmi ducis Austriæ, fratri absque liberis mortuo in regnum successit. Cumque cuidam Pandulfello elegantis formæ viro, vsque ad infamiam nimis indulgeret, hortatu principum, Iacobo Marchiæ comiti ea conditione nupsit, vt principatu Tarentino contentus, regni titulo abstineret. Is tamen Ioannæ matrimonio potitus, promissa* MCCCC-XIIII.

L non

sedatis tandem Siculorum seditionibus ab A legatis Siculis rex Siciliæ salutatus est. Bernardum Caprera, qui seditionum & bellorum ciuilium auctor fuerat, regnumque affectauerat, in vinculis ad se adductum, venia donauit. Obiit IIII. Nonas Aprileis anno à Christo nato MCCCCXVI. quarto anno postquam à Siculis Rex salutatus fuerat.

non seruauit, sed arce Noua per præfecti proditionem capta in Pandulfellum capitali supplicio animaduertit. Sfortiam qui regina copijs præerat in carcerem coniecit. Ceterùm Iacobus mox regina insidiis oppressus, coniectusque in carcerem, quum euasisset, in Galliam rediit. Ioanna autem quum liberis careret Alphonsum Aragonum & Siciliæ regem & eo mox muliebri leuitate repudiato, Ludouicum Andegauensem eòque sine liberis mortuo, Renatum eius fratrem adoptauit. Regnauit annos XX. *Obijt Neapoli an. à nato* B MCCCCXXXIIII.

ALPHONSVS VTRIVSQ. SICILIÆ REX.

MCCCC-XVI. ALPHONSVS Ferdinandi filius, eidem in regnis Aragonum & Siciliæ successit. Huic ab rerum gestarum gloria, & intrepida constantia Magnanimi cognomentum fuit. A Ioanna regina, vt eidem contra Ludouicum Andegauensem auxilium ferret, in filium adoptatus, cum ingenti classe Neapolim venit. sed haud multò post ab regina prauis quorundam consilijs seducta repudiatus, Neapolim & aliquot regni Neapolitani oppida occupauit ob quæ regina Ioanna abdicato Alphonso, Ludouicum Andegauensem adoptauit in filium. Cum hoc Ludouico, & eo mortuo, cum eius fratre Renato, Alphonsus diuturnum bellum gessit: tandemque pulsò Renato Neapolim, & inde totum regnum in potestatem suam redegit. Anno à Christo nato millesimo & quadragesimo secundo. Alphonsus cùm legitimis filiis careret, Ferdinandum filium ex pellice natum Calabriæ ducem in spem successionis declarauit. Dehinc multis bellis cum Venetis, Gallis, alijsque hostibus gestis, anno ætatis sexagesimo, regni Siciliæ & Aragoniæ quadragesimo secundo, Neapolitani autem decimo sexto, hominem exuit. Aragoniæ & Siciliæ regnis Ioannem fratrem, Neapolitano autem Ferdinandum filium testamento præfecit.

REGES SICILIÆ VLTRA PHARVM.

MCCCC-XIIX. IOANNES Ferdinandi filius, Nauarræ rex; quum Alphonsus frater nullos legitimos hæredes ex se reliquisset, eidem in regno Aragonum & Siciliæ successit. Is viuo patre Siciliæ Prorex fuerat. Vicesimum agens annum, Blancam Caroli Nauarræ regis filiam, ex cuius dote Nauarræ regnũ adeptus est, duxit. Bellum gessit cum Barcinonẽsibus qui auctore Carolo eius filio (quẽ ex Blanca Nauarræ regis filia sustulerat) ab eo defecerant, Carolumque inuito patre regem Nauarræ facere conabantur. tandem

REGES NEAPOLITANI SIVE SICILIÆ CIS PHARVM

C FERDINANDVS *Alphonsi filius illegitimus, post patris mortem ab Neapolitanis communi consensu rex salutatus est. Interea Tarenti, Roxanique principes Ioannem Andegauensem Renati filium, ad Ferdinandum regno spoliandum euocarunt. qui cum in Italiam venisset, multorum accessione opibus confirmatus; Ferdinandum apud Sarnum profligauit. Sed Ferdinandus reparato exercitu, iterum cum hostibus apud Troiam Apuliæ vrbem congressus, superior fuit: & cuncta quæ Ioannes* MCC-LIIX.

tandem procerum interuentu pater filio reconciliatus est. Ludouici Gallorum regis exercitum, qui Perpenianum vrbem circumsidebat, ingenti cum cæde profligauit, vrbemque obsidione liberauit. Siculorum seditiones auctoribus supplicio adfectis oppressit. Obiit Barcinonæ Kal. Februarij, anno ætatis octuagesimo, regni vicesimo.

MCDLXXIIX. FERDINANDVS II. Cognomine *Catholicus*, Ioannis regis filius, ex testamento patris, Aragonum, Sardiniæ & Siciliæ rex. ducta in vxorem Elizabetha Henrici IV. Castellæ regis sorore, Castellæ quoque regnum adeptus est. Nam Henricus IV. vnicam tantum filiam & ipsam Elizabeth. nomine, reliquerat: quam Portugalliæ regis filio in vxorem dederat: sed post Henrici mortem quum constaret Elizabetham, quæ pro filia regis habebatur, ab matre suppositam fuisse (quia Henricus genitalibus debilis, nec idoneus ad procreationem fuerat) excluso Portugalliæ regis filio, regnum Ferdinandus occupauit. Sed quum regina potiorem sibi partem in Castellæ regno vindicaret, post diutinam disceptationem, conuenit, vt paribus auspicijs regnarent. Bellum inde Ferdinandus suscepit, & ad pietatem simul, & ad gloriam maximum. Nam Bæticæ partem, quam vocant Granatam, adortus, eam Mauris; qui per annos octingentos id regnum tenuerant, post sextum annum, quàm cœptum bellum fuerat, pulsis, abolitaque Mahumetana superstitione, Christianæ religioni restituit: Vnde *Catholici* cognomentum meruit. Ferdinandum Neapolitanum regem (qui Gallorum armis regno exutus fuerat) auxilijs ad recuperandum regnum adiuuit. Inito inde fœdere cum Ludouico XII. Francorum rege, Alexandro VI. Pontifice Maximo adsentiente, pacifcitur; vt paribus auspiciis opibusque regnum Neapolis, eiecto Friderico qui in Ferdinandi II. locum successerat, occuparent. Huic itaque bello impar Fridericus (vir nihil minus quàm ad arma natus) ad Ludouicum regem in Franciam se contulit.

A *nes occupauerat recepit contra Florentinos quoque & contra Xistum* IIII. *Pontificem Maximum, ductu Alphonsi filij, vt Herculem Estensem Ferrariæ ducem, quem Pontifex lacessebat, tueretur, bellum gessit. Hydruntum inde quod Turci occupauerant, recepit. Ceterum Ferdinandus cum suos nouis vectigalibus vexaret grauissimo procerum suorum bello petitus est; quos tamẽ mox victos:, & in potestatem suam redactos securi percussit. Obijt* VIII. *Kal. Februarij, anno Christi* M CCCCIIIIC. *Regnauit annos* XXXV B *menses* VI. *dies* XXV.

ALPHONSVS II. *Ferdinandi filius, qui viuo patre Calabriæ dux fuerat, multaque bella eius auspiciis fortiter gesserat, post mortem patris regni habenas accepit. Sed quum Carolum* VIII. *Gallorum regem cum ingentibus copiis ad occupandum Neapolitanum regnum venire intellexisset, suis diffisus, quibus se inuisum esse non ignorabat, regno se abdicauit, regiaque potestate in Ferdinandum filium translata, in Siciliam abiit, quum regno vix tredecim menses potitus* C *esset.* MCDXCIIII.

FERDINANDVS II. *Alphonsi filius, patre in Siciliam profecto, rex Neapolis communi omnium suffragio appellatus est. sed nec ipse Gallorum aduentum exspectare ausus, in Aenariam insulam secessit: regnumque Carolus* VIII. *Galliarum rex nemine obsistente occupauit. Carolo inde in regnum suum redeunte, Ferdinandus auxilijs Ferdinandi Hispaniarum regis adiutus, regnum Neapolitanum recepit: pacatisque iam vndique rebus, duodecimo regni sui* D *mense, nullis relictis liberis, excessit.* MCDXCV.

FRIDERICVS *Ferdinandi primi filius, Ferdinandi* II. *patruus, nepote absque heredibus mortuo, Neapolitanum regnum accepit. Is Ludouici* XII. *Francorum & Ferdinandi Catholici Hispaniarum & Siciliæ regis (qui Neapolitanum regnum inter se diuiserant) bello petitus: cùm imparem se tantæ moli cerneret, relicto regno, cui quinquennium præfuerat, in Galliam ad Ludouicum regem hostem suum profectus est: ibique in exsilio diem extremum clausit.* MCDXCVI.

VTRIVSQVE SICILIAE REGES

MDI. FERDINANDVS itaque (vt iam diximus) vnà cum Ludouico XII. Gallorum rege, Neapolitano regno potitus, id aliquamdiu æquo iure cum eo tenuit, donec eorum culpa qui limites inter agros, qui cuique cederent, in confinio posuerunt; disceptatio primò inter vtriusque regis Præfectos, & postremò bellum ortum est; primo prœlio Hispania à Gallis intra Baroli mœnia compulsi sunt. Exinde Gallorum negligentia (qui veluti pacato iam regno per otium fruebantur) Hispani instauratis opibus, Duce Gonsaluo belli fortunam tentant apud Cidoniolam, victisque Gallis Neapolim, totumque regnum Ferdinandi auspiciis in potestatem suam redegerunt. Igitur Ferdinandus quum regnũ Neapolitanum armis edomuisset: etiam Africæ arma per Petrum Nauarrum intulit, & Tripolin, & Oranum, aliasque vrbes de Mauris cepit. obiit anno ætatis sexagesimo quinto, regni quadragesimo secundo, Carolo ex Ioanna filia nepote, quia Philippus Austrius Ioannæ maritus ante obierat, herede scripto. B

MDXVI. CAROLVS Philippi Austriæ ducis filius, Ferdinandi ex Ioanna filia nepos, Ferdinando auo in regnis Hispaniarum & vtriusque Siciliæ, & Philippo patri in Germaniæ inferioris Prouinciis successit. Siculos & Hispanos initio regni sui tumultuantes, punitis seditionis auctoribus, compescuit. Decimonono ætatis suæ anno ab Germanorum Septem-viris absens imperator creatus est, & Bononiæ postmodum imperatorium diadema de Clementis VII. Pontificis Maximi manu accepit. Multis inde de diuersis hostibus partis trophæis, anno ætatis quinquagesimo sexto, se sponte imperio & omnibus regnis abdicauit. septimo inde quàm se abdicauerat mense IX. Kal. Octobris, anno à Christo nato MDLVIII. obiit. C

MDLVIII. PHILIPPVS Caroli V. Imperatoris filius, tum per Mariæ vxoris dotem Anglorum rex, postquam pater se sponte abdicauerat, Hispaniarum, Indiarumque & vtriusque Siciliæ regna, Germaniæque Inferioris possessionem accepit.

HVBERTI

A HVBERTI GOLTZII

SICVLORVM QVI SAPIENTIA, CARMINE, ELOQVENTIA, ALIISQVE ARTIBVS EXCELLVERVNT,

ELENCHVS.

QVVM Siciliæ ſitum, res geſtas, & quæ ob vtilitatem lectoris cum voluptate coniunctam nobis enumeratione digna videbantur, vel ex priſcorum auctoritate, vel ex poſteritatis teſtimonio colligeremus; obſeruauimus quoque Siculos ingenio vt acuto, ita etiam arguto fuiſſe, & hinc facundiæ artificioſæ, ſiue Oratoriæ artis Ariſtoteli, Bucolici carminis inuentores Diodoro cenſentur, & inſuper exornatores eos Lyrici, Comici, Tragici poëmatis fuiſſe teſtatiſſimum eſt. adhæc Mechanicum ex Geometria vſum, Horologij deſcriptionem; machinarum bellicarum & Catapultæ inuentionem, illuſtrandæ picturæ cauſſam, quæ Mathematū ſunt beneficia mortalibus primùm oſtendiſſe, quare quum & Ciceronis teſtimonio conſtet & antiquitatis auctoritate confirmatum ſit, clariſſimis eam ſapientia, artibus, carmine, viris quondam fuiſſe ornatiſſimam, noſtri candoris eſſe opinati ſumus, hîc Siculorum, qui lumen animi, ingeniique ſui & ſuis æqualibus & poſteritati quoque oſtenderunt, nomina, patriam, ſtudium, lucubrationes veluti per ſyllabam & Alphabeti ſeriem complecti. B

PHILOSOPHI ET GEOMETRAE.

ARCHIMEDES Syracuſanus, qui Hieronem II. ſi quid Plutarcho credimus, ſanguine contingebat & Philoſophus & Geometra omnium ſæculorum nobiliſſimus fuit: iſque primus magna cum Reipublicæ vtilitate, Geometriam ad vſum mechanicum adiunxit. Hunc vnicum cæli ac ſiderum ſpectatorem Liuius; Cicero *diuini ingenij hominem* vocat. (Cic. Tuſcul. v.) Ceterum Archimedis ingenium hiſtorici, philoſophi, oratores, & poëtæ magna laude extulerunt. Eius vitam apud antiquos Proclus Lycius, æqualibus noſtris, Petrus Ramus deſcripſit Commentaria in eiuſdem ingenij, quæ quidem exſtant, monumenta, & Eutocius Aſcalonita conſcripſit, nos eius interitum in Syracuſarum deſcriptione retulimus, Archimedis ſepulcrum Syracuſanis Cicero Quæſtor, ex Sphæra & Cylindro, quæ in eius monumento poſita erant, oſtendiſſe extra portas Segregianas, & ex eadem vrbe humilem homunculum ſe è puluere & radio excitaſſe gloriatur. Eiuſdem quæ nunc exſtant monumenta, paucis recenſebimus. Opuſculum *de Circuli dimenſione:* Alterum *de Sphæra & Cylindro*, tertium *de Iſoperimetris, planis & ſolidis*; quartum *de Quadratura Parabolæ*, quintum *de monumentis æqualibus ſiue Aequiponderantibus*, Sextum *de Speculis comburentibus*. Septimum *de numero arenæ*. (Scripta Archimedis extant.) Plurima eaque acutiſſimi ingenij ſui inuenta & Reipublicæ vtilia ad poſteritatis memoriam litteris conſecrauerat, quæ vel iniuria temporum, aut incuria hominum conſumta dolemus. Ab eo quoque Lunæ & Solis, & quinque errantium ſtellarum motus in ſphæra alligatos & vitream ſphæram, in qua mira conuerſione, & diſſimili motu circulorum, ſiderumque lapſus ſua ſponte euntes redeunteſque cernebantur, excogitatam; Cicero teſtatur & Claudianus carmine deſcribit.

ARISTOCLES Meſſanenſis philoſophus ſectæ Peripateticæ, is eam ſapientiæ partem, quæ *naturam rerum* inquirit, decem libris; & totidem libris eam partem quæ *de moribus* agit complexus eſt. *Artem quoque dicendi* ſcriptis ſuis ornauit: Traditur,

 eundem

eundem ad lectoris iudicium proposuisse, idque facta ex priscorum auctoritate comparatione, *Homerúsne an Plato doctior* fuerit? A

CHARONDAS Catanæus Pythagoricus, & legum scriptor laudatissimus, hic Catanensibus; & ceteris qui Italiam aut Siciliam incolunt Chalcidensibus leges (vt latiùs *Catanæ* descriptione prosequuti sumus) scripsit.

DIO Syracusanus Platonis auditor fuit, frater Aristomachæ Dionysij primi vxoris. Expulit hic Dionysium II. Eius vitam & res præclarè gestas, tum ex Syracusarum descriptione, tum ex Dionysij II. vita desumere licebit.

EMPEDOCLES Agrigentinus Pythagoricus, patre Methone; aut, quod aliis placet, Archionio natus: & pace & bello clarissimum sui sæculi decus fuisse ab antiquitate memoriæ proditum est. adhæc tanta animi magnitudine vt oblatum à ciuibus suis regnum recusauerit; pro regia potestate, magistratum triennalem mille virorum instituerit, ita vt in eum cuiuslibet ordinis viri allegerentur. Sapientiáne an eloquentia? medicina an poëtica maior fuerit incertum est. *de sapientia* Heroico versu scripsit, cuius fragmentum nonnulli Florentiæ, apud Medicæos bonarum litterarum Mæcenates superesse, adfirmant. * Aristoteles quoque facta Homeri & Empedoclis comparatione; *Homerum* poëtam, *Empedoclem* philosophum naturalem iudicauit. Eundem quoque Oratoriæ artis siue Eloquentiæ inuentorem, quam Gorgias istius discipulus scriptis tradiderit, idem auctor adfirmat. Medendi arte clarissimum fuisse argumento est, quòd pestilentiam multis in locis ignium suffitu sedauerit, quòd Selinuntios (vt suo loco memorauimus) à graui aëre per aquarum dulcium deriuationem liberauerit: quòd quum futuras & agris calamitosas præsensisset ex iniuria cœli tempestates, easdem arte & industria, vt est apud Laërtium, auerterit. indeque nomen ab arcendis ventorum procellis *Colysanemos* habuerit. Empedoclem xliij. opera scripsisse, quæ Hieronymus philosophus se legisse testetur, eundem Diogenem auctorem nuncupare possum. In Olympiis quoque celete fuisse victorem obseruo: ac floruisse eo tempore quo Xerxes Græciam bello vexabat;& Fabij cladem ad Cremeram acciperêt. Pertinacissimè eum & inimicitias & simultates suscepisse & exercuisse Suidas & aliquot alij accusant. In eius mortis genere variant auctores. Quidam ipsum in Aetnam ardẽtem sese præcipitasse, vt Deus à posteritate credula haberetur * prodiderunt; Alij Methone naturali morbo exstinctum. Sunt qui Megaræ in Sicilia ex dolore rupti cruris, anno ætatis suæ septuagesimo septimo mortuum scribant. B C

* *Et selecta quedam à se e Simplicio in Aristot. De Physica auscultat edidit H. Stephanus.*

* *Horatius & ibi Acron.* Deus immortalis haberi Dum cupit Empedocles, ardentem frigidus Aetnam Insiluit.

EVCLIDES Gelensis Platonicus, & Geometriâ præstantissimus; alius fuit ab illo Megarensi, cuius Elementa exstant. Vixit (vt Heron Mechanicus testatur) tempore Ptolemæi primi; iunior Platone, sed Eratosthene & Archimede antiquior. multaque ab Eudoxo & Theæteto assumta, demonstrauit. Scripsit & *Dialogos* aliquot. Quidam etiam auctores sunt, hunc à Ptolomæo, Num regia via ad *Geometriam* aliqua pateret percunctatum; respondisse, nullam esse nisi eam, quæ XIII. libris (quæ nunc Elementa *Euclidis* vocantur) demonstrata esset. D

ICETAS Syracusanus, quem nonnulli *Hicetam* vocant, affirmabat omnia ex harmonia & necessitate fieri: terramque suo & primo circulo conuerti.

MONYMVS Syracusanus, Cynicus, ac Diogenis Cynici filius, vir sanè elegantissimus & copiosissimus; qui multa in Philosophia scripsit: & contemta gloria veritatis studiosissimus fuit.

PHILO-

A PHILOLAVS Syracuſanus (vt nonnulli contendunt) Crotoniata fuit, & Pythagoricus. Is Platonis tempore floruiſſe traditur. Dio namque ab eodem pecuniæ cupidiſſimo Pythagoræ III. liberos petente, Platone & Dionyſio II. redimēte XL. minis *vt nunc eſt pecuniæ precium* CCCLX. *coronatis)* redemit, ex quibus Plato opus illud, in quo Timæum Doricè loquentem inducit, compoſuiſſe & de natura mundi diſſeruiſſe ſcribitur.

PROBVS Lilybætanus, vt doctiſſimus ita eloquentiſſimus fuit, atque eius videndi cauſſa Porphyrius Lilybæum venit.

SYMMIAS Syracuſanus, & Stilponis auditor; eius filiam famæ parum honeſtæ in vxorem duxit. *an huius Cuius cum Theocrito editum?*

THEODORVS Syracuſanus philoſophus *de re militari* libros edidit.

B TIMAGORAS Gelous Philoſophus ac Theophraſti primùm, inde Stilponis auditor fuit,

O R A T O R E S.

ATHENAGORAS Syracuſanus & ſapientiæ & eloquentiæ nomime commendatur, & in patriam pietate.

BION Syracuſanus, & Oratoriam facultatem locupletaſſe & ſcriptis ornaſſe traditur.

CAECILIVS Calatianus, qui & *Archagathus* cognominabatur, natione & lingua Græcus, lege Iudæus fuit, in dicendi arte celeberrimus. Romæ Auguſto imperante
C publicè Oratoriam profeſſus eſt. Multa conſcripſiſſe fertur, inter quæ nominantur *contra Phrygas* libri duo. *Elegantiæ Atticæ* ſecundum Alphabeti ſeriem, quæ apud Suidam etiam nunc leguntur. *Comparatio Demoſthenis & AEſchinis. comparatio Demoſthenis & Ciceronis.* Item *de genere elocutionis decem Græcia oratorum.* Plura de hoc Dionyſius Halicarnaſſenſis, & Plutarchus in x. Græciæ Oratoribus.

CORAX Syracuſius, ſophiſta & orator celebris fuit. Hunc Ariſtoteles vnum ex primis Eloquentiæ inuentoribus facit. Hic ciuibus exactâ dominatione ſuis legibus viuere incipientibus perſuadere cœpit, vt libertatem vrbis tuerentur, eiuſque ingenio cognito Syracuſani filios, vt ipſorum pueritiam formaret, eius eruditioni permiſerunt Oratoriam artem poſt Hieronis primi mortem publicè profiteri exorſus, primam orationis partem *Exordium*; mediam *Narrationem*; tertiam *Epilogum* vocauit.

CTESIAS Syracuſanus, qui & TISIAS, Coracis diſcipulus, argutus & acutus ſophiſta & orator fuit; primuſque Oratoriam artem, ſi quid Ariſtoteli credimus, edi-
D dit. artem & præcepta Eloquentiæ addidit, vt auctor Rhetoricorum ad Herennium teſtatur. CTESIAS *quem fortuna tenuitas emergere non ſinebat, quùm cum Corace pactus eſſet vt duplum mercedis ſi ipſi Oratoriam perdoceret, perſolueret, atque vbi eam perdidiciſſet, promiſſa liberare nollet; eam Corax in ius vocauit, comparauit ille atque rogare inſtitit, ecquid eſſet ars Oratoria? reſpondente Corace, artem perſuadendi eſſe. Captioſè ſubinſtitit, ſi perſuaſero tibi Corax; tamquam perſuadens; nihil ſoluam, quia vici. Si non perſuaſero, non ſoluam, nam non perſuadens artem me non docuiſti; retorſit altero dilemmate Corax; Immo ſi tibi perſuaſero, CTeſia, promiſſum capiam, vt victor: ſi autem non perſuaſero etiam ſolues mercedem, quia tanta te eruditione præſtantem fecerim, vt perſuadere non potuerim, Iudices vtriuſque captioſis admodum argutijs oblectati, cenſuerunt, Mali corui* (alluſione nominis ad κόρακ) *malum ouum eſſe: Captioſum doctorem, ſophiſticum etiam habere diſcipli-*

discipulum. Gellius eadem lib VI ad *Protagoram & Euathlum* refert. A

GORGIAS Leontinus Philosophus & Orator nobilissimus Philolai filius, vt AElianus; Charamantidæ, vt Pausanias & Philostratus auctores sunt. Empedoclis primùm, inde Ctesiæ discipulus fuit. Hunc tanta dicendi peritia, eaque extemporali præditum fuisse scribitur, vt de quacunque re in disceptationem, quæstionemque vocatus copiosissimè se dicturum profiteretur, ausúsque fuerit in maxima circumstantium corona ex singulis poscere qua de re quilibet audientium audire vellet. In Oratoria atque sophistica arte vsqueadeò commendatum testantur, vt quotannis, non minoris quàm centum minis *(siue, vt nunc est pecuniæ precium, nongentis coronatis)* doceret. Quid quid ornamenti habent poëtæ Tragici, vestem nimirum, pulpitum, personas, heroum nuntios, quibus scena & proscenium commendatur, à Gorgia mutuati sunt. Huius vitam Philostratus latissimè prosequitur; & nos quoque, quum de Leontinis ageremus, quæ huc repeti possunt, complexi sumus. Illud addam, hunc omnium mortalium primum & auream statuam & solidam, quæ ipsius effigiem ad viuum exprimebat circiter LXX. Olympiadem in templo Apollinis sibi posuisse, quum ceteris non aurea, sed deaurata poneretur. Athenis tandem senio confectus anno ætatis octauo supra centesimum moritur: ad extremam vsq; senectutem corporis salubritate, animi mentisque vigore, nullo memoriæ detrimento vsus. Interrogatus cur tam diu viuere voluerit? Respondit, nihil se habere quod senectutem incusaret. Percunctatus qui valetudinis constantiam tam diuturnam seruasset? Respondisse fertur, id sibi euenisse, *quia aliorum conuiuia sectatus non esset.* Morti vicinus, quum à somno vrgeretur lusisse dicitur; Iam me somnus incipit fratri *(morti)* tradere. Mortem namque somni fratrem Homerus effingit. Funus eius tanto Athenienses honore prosequuti sunt, vt quum Areopagitas funebribus iustis ænea statua donarent, sanxerint, vt ipsi aurea poneretur. Huius aliquot orationes in Bibliotheca D. Marci Florentiæ exstare & Fazelus & Lascaris testantur: exstantque vna Palamedis Apologia & altera in Helenam Oratio Græcè edita ab H. Stephano typographorum quondam ... B C

† Cicero 1. Tusculan. & 2. de Finib.

*Cic. 3. de Orat.

M. Tull. Cicero in Catone maiore.

Mors somni soror.

† Virgilius quoque & alij poetæ.

LYSIAS Syracusanus Cephali filius, domi nobilis, CTesiæ & Gorgiæ discipulus, vnus ex decem Græciæ magnis oratoribus fuit. Plures conscripsit Epistolas: Artem quoque Eloquentiæ: Orationes vltra trecentas, ex quibus XXXIII. Græco Latine tantum supersunt. De quo in decem Græciæ Oratoribus Plutarchus in opusculis Moralib. & in Bibliotheca Photius Patriarcha C P.

POLVS Agrigentinus Gorgiæ quoque discipulus, magnus Orator nec minor sophista, qui Græcorum & Barbarorum, qui ad Troianum bellum profecti fuerant, genus & maiores descripsisse proditur. Huius calliditatem Lucianus illudit, qui eum, quum laudem ex dicendi facultate affectaret, semper in magna hominum frequentia, quæ ad ludos publicos variis ex regionibus confluebat, orationes habuisse testatur. Sed eiusdem vt clarissimi philosophi bonus in primis auctor Aristoteles meminit. D

THALES Calatianus orator *successum Philosophorum & sectas sapientium* descripsit.

POETAE ET MVSICI.

ACHAEVS Syracusanus, quem alij ACHIVVM nominant, *decem Comœdias* conscripsit.

ANDRONVS Catanæus Musicus fuit; is (si Athenæo credimus) morem & modum

A dum saltandi ad tibiam, adhæc gesticulandi, ac rhythmos canendi industriam inuenit.

APOLLODORVS Gelensis inter Comicos antiquissimos citatur.

ARCHIVVS Agrigentinus sexaginta Tragœdiis conscriptis, gratam sui memoriam ad posteritatem transmisit.

GALLIMACHVS Syracusanus, Euphratis Syracusani ex filia nepos, *de insulis* carmine scripsit, & omnis generis versus composuit. Eiusdem libri plusquam octingenti tempore Ptolomæi Philadelphi exstitisse feruntur.

CHARMVS Syracusanus poëta, ad quodlibet, quod in conuiuiis apponebatur ferculum, ex tempore aliquod carmen edere solebat.

B CARCINVS Agrigentinus, *Tragedias* XVI. composuit. Vide Lilium Giraldum in Historia Poëtarum.

DINOLOCHVS Syracusanus, Epicharmi discipulus, creditur Dorica lingua XIV. comœdias conscripsisse.

EMPEDOCLES Agrigentinus, Empedoclis Oratoris auus, aut vt nonnullis placere video oratoris nepos. Eum viginti quatuor *Tragedias* composuisse; eloquentia & philosophia clarissimum; militari peritia celebratum fuisse; adhæc Olympiade LXXI. vicisse à quibusdam memoriæ proditum est.

EPICHARMVS Megarensis; Siculus aut, vt aliis placet Syracusanus, Pythagoræ discipulus, & Comœdiæ inuentor celebratur. is multò ante Chionidem & C Magnetem antiquissimos Comicos floruit, & Græciæ, triium duplicium Z Ξ Ψ ostendit, multasque Comœdias edidit. Auctores habeo qui prodant, *Epicharmum* ab Hierone primò multatum, quòd lasciuiores, quàm aulæ regiæ pudorem decebat, versiculos Reginæ recitasset. Eum Plautus, si Horatio credimus, est imitatus. & hanc ipsi Cicero sententiam tribuit: *Mori nollem, sed mortem nihil æstimo*, Tusculana I.

EVDOXVS Syracusanus secundus ex tribus Agathoclis filius, multas *Comœdias* scripsit, ex quibus victoriam octies adeptus est, ter in Vrbano certamine, quinquies Lenaica.

IBICVS Mamertinus (vel, vt aliis placet Rheginensis) è nouem Græciæ Lyricis vatibus vnus. Huius poëma vt lasciuum Cicero notat. plurima Dorica lingua & Lyrico metro cecinisse, & Sambucum musicum instrumentum Calabris ostendisse traditur. Quo mortis genere interierit in Rheginorum descriptione retulimus.

D METELLVS Agrigentinus Musicæ artis peritissimus. Hic Platonem Musices peritiam docuisse scribitur.

MOSCHVS Syracusanus, quem nonnulli MOSCHIONEM vocant, poëta & Grammaticus citatur; atque is multa in aliorum scripta comentatus; multa quoque & ipse versibus conscripsit: exstantque eius Eidyllia, falsò antea Theocrito adscripta.

ORPHEVS Camarinæus poëta Epicus fuit, & inter cetera *descensum ad inferos* carmine celebrasse proditur.

PHILEMONES tres fuisse obseruo, eosque omnes Syracusanos & Comicos poëtas, Vnum Alexãdri Magni ætate floruisse, Comœdiarumque numerum vitæ suis annis exæquasse: Nonaginta siquidem annos vixisse, totidemque Comœdias composuisse; & ex vehementi risu obiisse testatum est. Aliter PHILEMON, si Suidæ auctoritatem sequi placebit, ætatem senium bene compos, vltra centesimum annum produxit, huius somnium tale celebratur; quum nouem puellas è domo sua non reuersuras exire inter dormiendum vidisset, præsensisse sibi à Musis fatalem diem prænunciatum. Tertius PHILEMON huius filius, quatuor Comœdias in lucem edidit. Vide Giraldum. A

PHOCYLIDES Mylensis (nisi *Milesium*, quod nonnulli contendunt, fuisse malis) æqualis Theognidi, Philosophus & poëta prudentissimus: earmina & Elegos quibus lectorem ad virtutis studium magna sententiarum auctoritate exhortatur, conscripsit.

PHILOXENVS Syracusanus vates Lyricus, quum Tragœdiam à Dionysio conscriptam, censoria grauitate totam litura induxisset, ab eodem in latomias coniectus, fugaque paullò post elapsus Tarentum peruenit. Cùm verò à Dionysio per litteras magnis promissis plenas reuocaretur, Laconicῶs nihil aliud quàm οὐκ, rescripsit. B

PHOTINVS, siue, quod nomen ab aliis proditum est, PHORMVS Syracusanus, poëta Comicus fuit, & Epicharmi in Comœdiarum, inuentione socius. Hic Gelonis, cui familiaris erat, filios erudiendos suscepit; primusque talari veste in publico vsus est, quam alij veteres in scena tantum gestabant: & scenam puniceis pellibus ornauit.

SOPHANES, aut, vt quidam malunt, SOSIPHANES Syracusanus fuit & Tragicus poëta, Euripidis æqualis, vnus è septem Græciæ Tragicis celebratur. Mimos viriles muliebres, itidem Tragœdias lxxiij. composuit; in quibus palmam septies est adeptus. Itidem & alia tam stricta quàm soluta oratione composuit. Platonem sub quietem huius lectione somnum sibi impetrasse nonnulli testantur, quod alij ad SOPHRONEM accommodant, & pro SOPHANE *Sophronem* scribunt.

STESICHORI Himeræi poëtæ Lyrici vitam, quum de *Hymera & Catana* Vrbibus ageremus, aliqua ex parte memorauimus; nunc istud addam, habuisse ipsum fratrem Marinum Geometram, alterum verò Halianartem legum latorem; & filias doctissimas: eundem quum contra Helenam scripsisset, visu orbatum, atque quum ea quæ odiosa erant, recantasset oculorum aciem recuperasse. C

THEOCRITVS Syracusanus, *Bucolicorum* illustris vates patre Praxagora, matre Philina natus, regnante apud Aegyptios Ptolemæo Lagi scripsit. Poëmata quæ in Eidyllia distribuit, Dorica lingua composuit, quorum proprietas moribus & verbis pastoralibus potissimùm congruit. *Bucolicorum* * genus apud Tyndaridem vrbem quo tempore Orestes cum Iphigenia, Dianæ Fascelidis (vt suo loco memorauimus) simulacrum ex Tauris reportauit: Alij, quod verisimilius est, Syracusis inuetum produnt: Nam quum Syracusani post varias seditionum procellas ad concordiam & tranquillitatem Dianæ operâ rediissent, Dorici pastores hoc carminis genus concinentes Dianam celebrabant. D

* *De. his Fuluius Vrsinus Commentario ad Eclogas Virgilij. vt de hoc poeta suprà dictum in Thermis Himerensibus, pag. 95.*

THEOGNIS Megarensis poëta, & sapientissimus & sententiarum copiâ grauis. Vitæ namque præcepta Elegiis breuibus, acutis, & argutis complexus est. Elegiam quoque de iis qui in Syracusarum expugnatione non cecidissent, composuisse & ad Cyrum, quem vnicè colebat, poema vt eruditissimum, ita prudentissimum scripsisse Suidas auctor est, eumque floruisse Olympiade quinquagesima nona. Alij verò Siculum esse pernegant.

HISTO.

AD HVBERTVM GOLTZIVM ANTIQVITATIS ILLVSTRATOREM

CIVITATE

ROMANA DONATVM;

QVÆQVE OLIM CAVSSA CIVITATIS

ROMANAE DONANDAE.

MELCHIOR BARLAEVS

Antuerpienſis.

AXIMA *virtutis quondam reuerentia genti*
Auſoniæ fuit, hæc conſtaret acumine clari
Ingenij, foret aut poſita in præſtantibus armis:
Tantus amor laudum, famaq́ arrecta cupido
Mortales ſummis ſtudijs accenderat omni
Conatu Heroum meritis acquirere nomen.
Ergò continuæ procedunt ordine pugnæ,
Soláque captatur pretium dein gloria fuſi
Sanguinis, atque ſuis anima immoritura tropæis
Exultat, facinus memorent modò tale nepotes:
Atque alijs fuit, at multò felicior illa,

 Cum

Cura, per ingenij vires extendere famam,
Et mundi ſpatium illuſtres arctare per artes.
Ante alios verùm populos pulcerrima ROMA
Cælo, quà licuit, Martis, ſtudijſq; Mineruæ
Affectauit iter, virtuteq; cedere cuiquam
Difficilis, ſuper hæc, aliquod ſua ſi foret extra
Mœnia ab externo facinus cum laude peractum,
Hoc proprium reri, & ſola ſeſe ducere dignum.
Hinc, quod & alterutra inſtituit virtute notatos
Vrbe ſua donare viros, & ciuis honeſtis
Dignari titulis, & ius concedere regni:
Scilicet hinc eſt, quod peregrinis libera iactet
Se debere nihil, cumq; in ſua iura patentis
Traxerit orbis opes, dederitq; inſigne per artes
Omnigenas ſpecimen, tamen aſſeruare ſuperba
Virtutis ſeſe, & ſolam incunabula dicit:
Forſan id exemplo, quo Delphus clara Leonti,
Aureus vt foret, & proprius decreuit, alumnus:
Noluit illa quidem iactare mapalia, Porci,
Tuſcula te, nec Marce, tua ſacra fulmina lingua,
Arpinas vel ager Marij ſibi vendicat arma,
Contendit ſed Roma ſuos hos eſſe, quod huius
Fota ſinu virtus, & diſciplina cubarent.
Atque eadem ratio eſt, eadem quod te quoque GOLTZI
Quamuis lene Moſa tua te natalia flumen
Conſpexiſſe ferat, gremio tamen optima mater
Explicito excipiat, proprium contendat alumnum
Eſſe ſuum, virtutis enim rationibus illa
Innixa, & ſolidis, tibi quod fortuna negauit,
Hoc meritis tribuit; nomen dat ferre ſuperbum
Romani ciuis, tum ius concedit honorum
Omne tibi, & pleno ſuffragia ferre Senatu.
Nec mirum tali quod te dignatur honore,
Ars cùm nulla tua ſimilis nunc vllius extet:

Vt

A

HISTORICI.

ANTIOCHVS Syracusanus, Xenophanis filius, Historiam à Cocalo Sicanorum Rege exorsus eam ad Xerxis vsque mortem, voluminibus nouem septingentorum annorum res gestas complexus, continuauit. Eundem Siculárum & Romanarum rerum historicum Pausanias nuncupat.

ARCHETYMVS Syracusanus Historicus fuit & Philosophus, quem septem sapientum cum Cypselo Corinthiorum Tyranno colloquium descripsisse, Laertius tradidit.

CALLIAS Syracusanus de rebus ab *Agathocle* gestis Commentaria conscripsit, quorum fides suspecta est.

DEMETRIVS Calatianus, historiæ scriptor vt celebris, ita & prudens nuncupatur; & idem de rebus sua ætate in Sicilia & Italia gestis libros viginti scripsisse memoratur.

B DIODORVS Agrinæus qui cognomento celebriori SICVLVS vocatur, Historicus vt & clarissimus ita & diligentissimus, quadraginta libris res in toto ferè orbe gestas descripsit, ex quibus adhuc supersunt XV. integri libri, & reliquorum Ecloge, seu Excerpta.

EVHEMERVS Messanensis fuit, Iouis & ceterorum, qui Dij putabantur, res gestas collegit, historiamque contexuit ex titulis & inscriptionibus sacris, quæ in antiquissimis templis habebantur; maximeque in Fano Iouis Triphilij, in quo auream columnam à Ioue positam fuisse scribit, cui, vt rerum à se gestarum monumenta essent, *res à se gestas* inscribi iusserat. Eam *Euhemeri* historiam Ennium esse interpretatum & sequutum Lactantius testatur.] De hoc Euhemero historico Diodorus Siculus libro VI. Biblioth. qui liber cum interciderit cum aliis eiusdem plurimis, ex

C eo decerpta leges in Eusebio lib. II. Euangelicæ Præparat.

LYCVS siue LVPVS Messanius, Buteras etiam cognomento vocatus, plurima volumina *de Sicilia & Africa* edidit.

PHILISTOS fuisse duos, vtrunque Syracusanum obseruo: alterum cognomento *Naucratiatam*, qui plurima à Siculis gesta scripserit, & Dionysij affinis, in bello, quod iste cum Pœnis gerebat, ceciderit. Alterius, qui & idem Historicus fuit, vitam & interitum in Syracusarum descriptione, & Dionysij secundi vita prosequuti sumus.

THEMISTOGENES Syracusanus multa *de rebus Syracusanorum* gestis, itidem *Cyri regis expeditionem* descripsit.

TIMAEVS Tauromenitanus, Andromachi filius quem Epitimæum à reprehendendi studio cognominarunt, *in Sicilia rebus & Italia gestis* libros octo composuit, *itidem de Historicorum erroribus* in quos accertime inuectus est, scripsit: cetera, quæ hic

D desiderantur, è Diodoro Siculo lib. XIII. Bibliothecæ, cap. XC. & suprà, ex Tauromenitana descriptione peti possunt.

MEDICI.

ACRON Agrigentinus, Zenonis filius, Medicus celebris & Hippocrate antiquior; publicè Athenis medicinam, id temporis quo & Empedocles eloquentiam professus est multaque Dorica lingua, vt Ionica dialecto Hippocrates, *de arte medendi* scripsit.

APPVLEIVS CELSVS Centoripinus, à Scribonio Largo, vt Medicæ

a rtis peritissimus commendatur. Memoriæ proditur in patria eius canes rabie exagitari A & mortales mordicus inuadere solitos; cumque, vt illi malo remedium opponeret, antidotum quotannis componere contra rabiosos canes, & suis ciuibus mittere consueuisse.

CREON Agrigentinus Medicinæ nomine etiam ab Empedocle commendatur. Ab eodem medicorum factionem, qui se *Empiricos*, ab experiendi inconsulta audacia vocabat, originem traxisse Plinius testatur.

HERODICVS Leontinus Gorgiæ frater, etiam ob medendi artem à veteribus celebratur.

MENECRATES Syracusanus tanta medicinæ scientiam arrogantia exercuisse scribitur, vt quum comitiali morbo correptos liberare magna cum admiratione B posset, Iouem se dici & haberi voluerit; ceterùm dignum tanto fastu responsum tulit. Quum namque tali inscriptione vsus esset: *Menecrates Iupiter Agesilao Regi salutem*; Rex contemtis quæ subiungebantur, facetè rescripsit *Rex Agesilaus Menecrati ὑγιαίνειν* hoc est, *sanitatem*. [ille regi *salutem*; Rex isti, vt furioso, *meliorem mentem* precatus est.

PHILISTION Siculus (patriæ nomen non proditur) Medicinæ doctrina, & ob discipulum *Edoxum Cnidium* inclaruit.

PHILONIDES Ennensis, in Medicorum numero recensetur.

POLIYCLETVS Messanensis, & medendi arte & sapientiæ nomine celebratur; Adhæc quòd Phalaridem Agrigentinorum Tyrannum ab incurabili morbo, vt ex prima *Phalaridis* epistola constat, liberauerit. C

Hæc vtriusque Siciliæ Historia, nihil continet quod Catholicas aures possit offendere imò cum magno reipublicæ fructu excudi poterit. Quod attestor

Iacobus Pamelius S. Th. Licent. ordinariâ, Regiaque autoritate librorum Censor.

AD

Vt non illa parens dici tua, tu potiore
Illius esse parens ratione videbere dici:
Nec faciem solam, nec enim simulacra, sed vrbem
Antiquam imperijs modò, temporibusq; reductis,
Longo damnatam iuri caliginis æuo,
Eruis, & solis veterum monumenta Latinis
Cognita, nunc orbi das restaurata videre,
Qu intuscumq; patet: populi virtutis amantes
Intentiq; oculis, attentiq; auribus adstant:
Nec sese in laudes aut lingua resoluere tantas
Vlla audet, nec cuiusquam comprêndere mente
Vlla valet ratio, totisq; atque omnibus hærent
Sensibus attoniti tanta ad miracula, laudant
Ingentesq; tuos animos, artemq; potentem
Admirandi operis: tum plus debere fatetur
ROMA *tibi, quàm Pompeio, socerôue Monarchæ:*
Ille quidem domito vastam trahit orbe ruinam,
At tu productis, quæ non placabilis hostis
Perq; domos ferro, Lyparaq; vagatus alumno,
Et quæ multotiens Iano redeunte vetustas
Proruit, amißam reparas cum nomine formam.
Vnde quod in ciuem modò te Latialis adoptat
ROMA *suum, nam olim claram quæ sola colebat*
Virtutem, postquam in cineres vastante redacta est
Barbarie, secum illam etiam cecidiße putauit.
Nunc verò, vt superas venit rediuiua sub auras,
Si qua alibi virtus mortales emicat inter,
Eße suam, generísue sui putat, inde, quod illa
Te sibi tam claræ caußa virtutis adoptat:
Et quamquam HERBIPOLI *ducis genus & tua* VENLON
Applaudenda Mosæ dedit incunabula, BRVGIS
Sit secura domus placida composta quiete.
Alma tui tamen est æternum ROMA *theatrum*
Nominis, ampla in quo, spectandaq; gloria cunctis

Luxu-

Luxuriat populis, quod nec debebis auito
Aut generi, patrióve solo, virtutibus autem,
Tam raris, HVBERTE *tuis, & rebere nasci,*
Quam sit adoptari, tantò minus, inclyta quantum
Fortunæ virtus præstat, quæ quàm tibi maior
Tanto maior, erit merces operosa laborum.

INDEX

INDEX RERVM MEMORABILIVM PROPRIORVMQVE NOMINVM

QVÆ IN HAC POSTERIORE

Siciliæ hiſtoria obſeruatione digna continentur.

N Blanca

Elionora

eius

N

O

P

R

S